

PRÁCHEŇSKÉ MUZEUM
V PÍSKU
V ROCE 2007

PÍSEK 2008

ISBN 978-80-86193-24-3

VÁŽENÍ PŘÁTELE PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA!

Rok, o kterém budete číst na příštích stránkách, byl pro naše muzeum velmi úspěšný. Toto strohé konstatování v následujících řádkách rozvinu sice nepřilíš, nicméně budete-li věnovat pozornost jednotlivým úsekům naší činnosti, shledáte, že zdaleka nepřeháním. Věřím, že nezůstáváme nic dlužni naší dobré pověsti, a také závazku z doby před deseti roky, kdy jsme od Rady Evropy získali čestnou cenu „Evropské muzeum roku“. Činíme tak díky dobrému kolektivu odborných i provozně-technických pracovníků, výtečné spolupráci s odbornými pracovišti, městem Písek a porozumění našeho zřizovatele - Jihočeského kraje.

Těžištěm naší práce je péče o sbírky. Sbírkový fond muzea byl obohacen o celou řadu předmětů, které jsme získali nejen nákupy a dary, ale též vlastním sběrem a vědecko-výzkumnou činností. Stávající sbírky jsou uloženy ve slušných depozitářích a je jim zajišťována pokud možno co nejlepší péče. V letošním roce jsme poprvé přistoupili k tzv. plynování, tedy ke zničení hmyzu ohrožujícího sbírky, jak v depozitářích, tak v expozici v Památníku Protivín. Pro zlepšení odpovídajícího režimu byl v depozitáři historické fotografie umístěn odvlhčovací přístroj. Vybrané sbírkové předměty prošly rukama konzervátora či restaurátora našeho muzea, některé jednotliviny byly zadány na odborná restaurátorská pracoviště. Jedná se např. o několik praporů, textile z Heydukova bytu a pak zejména soubor 16 rozměrných pláten na nichž jsou zobrazeni dávní čeští panovníci. Jde se o dílo místního malíře Bernarda Augustina Lochmana, které je určeno k budoucímu vystavení v prostorách Sladovny. Z výběrového řízení vzešla vítězně restaurátorka Lenka Helfertová, která garantuje v průběhu roku 2008 zmíněná plátna zrestaurovat.

Další výběrové řízení se uskutečnilo na rekonstrukci výtahu. Stávající výtah by měl být doplněn ještě o jednu stanici v půdních prostorách, kde se nacházejí depozitáře, aby byla odborným pracovníkům usnadněna manipulace se sbírkovými předměty. Zakázku, která má být realizována v prvních měsících roku 2008, získala místní stavební firma Bartuška spol. s r.o. V průběhu roku jsme provedli také několik poptávkových řízení, zejména na zakoupení pětioperačního obráběcího stroje pro dřílnu a fotomikroskopu pro pracoviště geologie.

Na počátku roku 2007 probíhaly v muzeu stavební práce na opravách vadného potrubí na toaletách v přízemí, které způsobovaly viditelné škody na fasádě rizalitu nad řekou. Po konečném schválení dlouhodobého pronájmu sálu č. 304 v objektu Sladovny, kde se počítá s vybudováním expozice barokního umění, došlo k vybourání vstupu na schodiště, které propojí zmíněný sál s nově upraveným prostorem pod

Rytiřským sálem. V tomto prostoru se uvažuje s expozicí etnografie. Tamní trámový strop (dle dendrochronologického průzkumu pochází z období kolem roku 1850) však následkem změny klimatu počal výrazně pracovat a ve značné míře propouští zásyp. Názory odborníků na nejlepší řešení nastalé situace nebyly jednotné, v rámci běžné údržby se pokusil restaurátor Petr Náděje o šetrný zásah do sestavy stropu, aby vypadávání zásypu zamezil. Při té příležitosti bylo také připraveno napojení elektronické ochrany prostor Sladovny do systému muzea.

Návštěvníky čekalo několik novinek. Opraveny nebo doplněny byly texty či popisky na vitrínách, sály osvětlil větší počet žárovek, expozice Zlato na Písecku byla vymalována. V pokladně muzea byla přechalouněna křesla a nových nátěrů se dočkal i tamní nábytek. Na nádvoří přibýly stojany na kola, keramické odpadkové koše, byla opravena kašna a vedle hlavního vchodu do muzea visí nová informační tabule. Nové informační tabulky dostaly také dveře do kanceláří a pracoven. Do muzea i Heydukova památníku láká návštěvníky nový poutač v městském parku. V expozicích muzea bylo návštěvníkům povoleno tzv. turistické fotografování, podmíněné zaplacením jednorázového poplatku ve výši jednoho dospělého vstupného, tj. 30,- Kč. V pokladně se připravuje nový systém prodeje vstupenek prostřednictvím jejich přímého tisku. Byl zpracován také projekt ochlazování expozic, který bude používán v letních měsících, kdy turisty značně obtěžuje nesnesitelné horko. V pátek 1. června byly veřejnosti představeny nové cimbály, které jako přídavné zařízení ke jdoucímu hodinovému stroji sestrojila Ing. Alena Kavková, restaurátorka věžních hodin. Stalo se tak u příležitosti celostátního festivalu Muzejní noci, k němuž se naše muzeum poprvé přihlásilo.

V rámci muzejní noci se uskutečnilo několik programů, které byly dle filozofie této akce zdarma. Jedním z programů byly komentované prohlídky expozic, které prováděli vybraní odborní pracovníci muzea v dobovém oblečení. Prohlídky se uskutečnily od 19 do 21 a od 21,30 do 23,30 hodin. Pro velký zájem byl vstup pouze na zvláštní místenky, které dopředu zdarma distribuovala pokladna muzea a písecké Infocentrum. Jednotlivé skupiny, pohybující se po muzeu podle předem stanoveného pořadí, se potkávaly s nadšenci oblečenými do vojenských historických uniforem. Na nádvoří obchodní akademie si zájemci mohli zatím prohlédnout automobilového veterána Pragu 57, žívou sovu za Záchrané stanice živočichů Makov, zazpívat si při harmonice a občerstvit se pivem - sponzorským darem protivínského pivovaru Platan. V přednáškové síni muzea se dlouho přes půlnoc promítaly starší filmy s píseckou tematikou. Muzejní noc přilákala na pět stovek zájemců a na mnohé se vzhledem k omezené kapacitě nedostalo.

Výrazné změny nastaly také v pobočkách muzea. Po dvanácti letech byl znovuootevřen Památník Adolfa Heyduka v Tyršově ulici. Podrobnější informace následují ve zvláštní stati. Novou správkyní zde se stala Lenka Bolardtová, která přímo v objektu bydlí, stará se o úklid a návštěvníkový provoz. V době její dovolené v památníku prováděla studentka gymnázia Anna Průšová. Pro návštěvníky natočil student

Montáž hodinových cimbálů. Foto V. Komasová

písecké Filmové akademie Marek Nikodým zhruba desetiminutový film, o otevření Památníku ve zpravodajských relacích informovaly všechny televize a Česká televize uvedla krátký pořad o Heydukově památníku v rámci Toulavé kamery.

V Památníku města Protivína, který je otevřen pouze v turistické sezoně, se role průvodkyně zhostila Mgr. Věra Piklová. Výrazně pokročily práce na poslední fázi expozice Exotické přírody, kterou připravuje zoolog muzea RNDr. Karel Pecl. Nyní již úplná expozice by měla být otevřena v roce 2008.

Také v další pobočce muzea - na pozorovací věži u rybníka Řežabinec došlo k stavebním úpravám. Nejprve byly naším pracovníkem opraveny vadné schody, v závěru roku pak odborná firma kompletně vyměnila podlahu v prvním patře.

V září uskutečnili pracovníci muzea zájezd do Bavorska, kde především navštívili česko-německou výstavu ve Zwieselu.

Návštěvnost muzea a také na akcích pořádaných muzeem (přednášky, badatelské návštěvy, burza minerálů apod.) se vyvíjela velmi slušně, výstavu o Venezuele také navštívila charge d'Affaires Bolívarovské republiky Venezuela María José Báez Loreto, která byla velmi potěšena propagací její země v píseckém muzeu a prostřednictvím putovní výstavy našeho zoologa i v dalších institucích. Pracovníci muzea připravili velké množství výstav, které byly velmi kladně hodnoceny nejen v návštěvní knize ale i v tisku. Přehled výstav, stejně jako výčet neméně zdařilých přednášek, je uveden v příslušných kapitolách této publikace. Pracovníci muzea se ovšem profilo-

vali i celou řadou odborných článků, přednášek či výzkumů; v této souvislosti je třeba zmínit především archeologické oddělení, které navíc - mimo odborné výstupy - přineslo do plánu tržeb také ne nevýznamnou částku. Při té příležitosti je třeba říci, že každý pracovník, jak odborný, tak provozní má v muzeu své místo a svou prací přispívá k úspěchu celku. Jsem rád, že rivalita a závist je našemu kolektivu cizí.

Velmi mě mrzí, že jsme se v roce 2007 museli rozloučit s několika bývalými kolegy. Navždy odešla dobrá duše našeho muzea, provozní pracovnice a dlouholetá správkyň sbírek Magdalena Lebedová. Zemřel také bývalý ředitel muzea Jiří Frey a rovněž dozorkyně ve sbírkách Marie Sekyrková, jež v muzeu pracovala ještě nedlouho před smrtí. Všechny tři zemřelé doprovodily na poslední cestě delegace z řad našich pracovníků.

Naopak řady našich kolegů byly posíleny jednak již zmíněnou správkyň Památníku Adolfa Heyduka Lenkou Bolardtovou, jednak etnografem Mgr. Janem Koubou. Věřím, že se oba noví pracovníci úspěšně zapojí do dělné práce celého kolektivu, kterému děkuji za dobré pracovní výsledky roku 2007.

PhDr. Jiří Prášek
ředitel muzea

CENTRÁLNÍ EVIDENCE SBÍREK

Mgr. Jan Adámek

Úvodní tabulka informuje o stavu sbírek ke 31. 12. 2007 tak, jak je veden v evidenci ministerstva kultury. Jedná se o položky, nikoliv počty kusů, kterých je několiknásobně více. V některých podsбірkách (což se týká zejména podsбірky archeologické), se pod jediným číslem chronologické evidence mohou nalézat řádově stovky až tisíce kusů. Podsбірky označené* náležejí do takzvaného konzervačního fondu - jde tedy o uzavřené celky, kde až na výjimky nedochází ke změnám.

podsbírka	počet položek chronologické a systematické evidence	podsbírka chronologické a systematické evidence	počet položek
<i>archeologická</i>	19 228	<i>mobiiliář kostela S. Trojice*</i>	100
<i>archeologie Protivín*</i>	429	<i>numizmatická</i>	18 217
<i>etnografická</i>	7 035	<i>Památník A. Heyduka - mobiliář*</i>	296
<i>fotografie, filmy a jiná média</i>	9 294	<i>Památník A. Heyduka - obrazy*</i>	88
<i>geologická</i>	1 358	<i>umělecká grafika</i>	1 479
<i>geologická systematická</i>	532	<i>umělecká kresba</i>	631
<i>geologická, jiné předměty</i>	26	<i>umělecká plastika</i>	143
<i>historická</i>	11 030	<i>uměleckoprůmyslové práce</i>	1 156
<i>hudební nástroje</i>	55	<i>výtvarného umění</i>	2 283
<i>knihy*</i>	36 228	<i>zoologická - bezobratlí</i>	1 824
<i>knihovna A. Heyduka*</i>	3 394	<i>zoologická - bezobratlí exotičtí</i>	125
<i>knihovna I. Beneše*</i>	6 291	<i>zoologická - obratlovci</i>	63
<i>knihovna J. Malého*</i>	5 230	<i>zoologická - obratlovci exotičtí</i>	1
<i>militária</i>	502	celkem položek	127 038

Následující tabulka poskytuje přehled o periodických inventarizacích. Každá podsбірka musí být celá inventarizována v průběhu deseti let. Správce sbírky je povinen příslušnou část inventarizace provádět každoročně (zpravidla jde o 10%, minimální množství je stanoveno na 5% předmětů). Celkem bylo v průběhu roku zrevidováno 13 512 položek.

číslo příkazu	název podsбірky	rozsah revize	revize prováděna od - do
1/07	fotografie, filmy, videozáznamy	HF 6001 - HF 7000	18.6. - 27.9.
2/07	archeologická	A 8001 - A 10000	září - listopad
3/07	další - archeologie Protivín	AP 201 - AP 250	říjen
4/07	další - zoologická - bezobratlí	E 1781 - E 1822; E 1 - E 177	5.11. - 18.12.
5/07	další - zoologická - bezobratlí exotičtí	EE 49 - EE 60	5.11. - 18.12.
6/07	další - zoologická - obratlovci	V 91 - V 97	5.11. - 18.12.

7/07	další - zoologická - obratlovci exotičtí	VE 1	5.11. - 18.12.
8/07	historická	K+S 5501 - K+S 6700	5.10. - 31.12.
9/07	uměleckoprůmyslové práce	H 801 - H 1000	4.9. - 21.12.
10/07	další - umělecká plastika	UP 81 - UP 120	4.9. - 21.12.
11/07	další - umělecká kresba	UK 466 - UK 600	4.9. - 21.12.
12/07	další - umělecká grafika	UG 1051 - UG 1250	4.9. - 21.12.
13/07	výtvarné umění	VU 1150 - VU 1300	4.9. - 21.12.
14/07	militária	HM 205 - HM 261	26.11. - 12.12.
15/07	další - mobiliář kostela Sv. Trojice	podle protokolu	17.12. - 19.12.
16/07	další - hudební nástroje	celá podsbírka	17.12. - 19.12.
17/07	geologická	G 801 - G 1000	14.11. - 14.12.
18/07	další - geologická systematická	podle protokolu	14.11. - 14.12.
19/07	jiná - geologická, jiné předměty	GJ 17 - GJ 23	14.11. - 14.12.
20/07	jiná - Památník A. Heyduka - mobiliář	AH UP 91 - AH UP 120	21.12.
21/07	další - Památník A. Heyduka - obrazy	AH VU 31 - AH VU 40	21.12.
22/07	etnografická	HE 3001 - HE 3400	1.12. - 20.12.
23/07	numismatická	HN 8251 - HN 10250	10.10. - 23.11.
24/07	knihy	L 42500 - L 46500	24.9. - 16.12.
25/07	další - knihovna J. Malého	KM B 2201 - KM B 2550	5.11. - 20.12.
26/07	další - knihovna I. Beneše	KB 39362 - KB 40044	5.11. - 20.12.
27/07	další - knihovna A. Heyduka	podle protokolu	5.11. - 20.12.

V průběhu roku 2007 bylo pod 264 přírůstkovými položkami zapsáno do sbírek 3 004 předmětů a jejich souborů a částí. Významná část akvizic pochází z darů - viz níže uvedený přehled. Zbývající část byla získána díky výzkumné a dokumentační činnosti pracovníků muzea. Za nákupy byla vydána částka 136 150,-Kč.

Přehled darů Prácheňskému muzeu

<i>přír. č.</i>	<i>předmět</i>	<i>dárce</i>
2/07	soubor archeologických nálezů z katastru Jehnědna	Z. Strouhal, Písek
3-4/07	soubor keramických zlomků nalezených pod hradem Zvíkov	A. Kadlčák, Zvíkov
6-7/07	historické fotoalbum a fotografie	V. Kalinová, Písek
9/07	pouzdro na potravinové lístky	T. Bílá, Písek
10/07	soubor keramických zlomků od tvrziště na rybníku Němec	Č. Pavlík, Praha
11/07	torzo středověkého džbánu z Havírek	J. Kurz, Písek
12/07	soubor plakátů z let 1909 - 1948	O. Růžička, Písek
13/07	zlomky nádob z doby bronzové z katastru Nové Vsi u Čížové	V. Bouček, Čimelice
15-19/07	soubor písemností a tiskovin	Mgr. P. Pícha, Písek
20/07	soubor archeologických nálezů z 13. stol. od Varvažova	B. Chmelík, Horní Ostrovce

21/07	goethit z lokality Křemže - Hamry	L. Musil, Č. Budějovice
22-23/07	vivianit z Kloubu a lepidolit ze Lhenic	J. Zikeš, Č. Budějovice
24/07	soubor římských a laténských nálezů z Probulova	O. Jech, Probulov
25/07	fotoalbum fotografií z Písecka z 60-tých let 20. stol.	A. Velinský, Písek
26/07	fotoportrét Roberta Malého	R. Křivánková, Písek
27/07	fotografie z výletu píseckého Hlaholu, 1929	H. Šunová, Písek
28/07	soubor tiskovin a školních zpráv z 30 - 30-tých let 20. stol.	O. Růžička, Písek
30/07	výřez z litografické katastrální mapy Ražic z r. 1841	J. Lusk, Č. Budějovice
33/07	špička srpů z doby bronzové z Velké skály u Písku	V. Pícha, Krajníčko
34-35/07	soubor archeologických nálezů od Zvíkova a soubor zlomků od Orlíka	P. Šeřčík, Písek
36/07	wollastonit, granát ze Semic	RNDr. M. Fišera, Praha
37/07	kování se zdobenými kroužky od Měkynce u Strakonice	V. Pícha, Krajníčko
40/07	propagační tisk „Unknown Country“, 1942	J. Kloboučník, Písek
41-42/07	soubor odznaků	RNDr. K. Pecl, Písek
43/07	soubor odznaků ke Svátku práce	J. Kloboučník, Písek
44-45/07	soubor odznaků	RNDr. K. Pecl, Písek
46-48/07	válečná chlebenka z r. 1915, lístky přidělového systému a foto T. G. Masaryka	J. Kloboučník, Písek
49/07	Památník na IV. sjezd Čs. obce legionářské, 1947	J. Mergl, Písek
50/07	řidičský průkaz z r. 1972 a foto sanitky Škoda 1202	J. Bláha, Písek
51/07	I. Laudova písanka, 1938	Z. Říha, Písek
52-53/07	soubor různých tiskovin	J. Kloboučník, Písek
54/07	plastika - dvojportrét T. G. Masaryka a E. Beneše	Z. Říha, Písek
56/07	publikace k 50letému výročí nemocnice v Písku, 1961	J. Kloboučník, Písek
57/07	rehabilitační dekret a čestné uznání M. Plecitého, 1991	J. Rajl, Náchod
58/07	portréty T. G. Masaryka a E. Beneše, tisk na plechu 1945	J. Hovorková, Písek
60/07	depot bronzových předmětů z lesa Hájek u Milenovic	V. Pícha, Krajníčko
62/07	razítka firmy Hašek Písek	M. Hašková, Písek
63/07	strojek na ořezávání svázaných knih - domácí výroba	J. Bláha, Myšenec
66/07	kabát selské jízdy z Petrovic, konec 19. stol.	B. Holečková, Písek
69-72/07	lyže s hůlkami, dětské sánky, podběrák s bambusovou násadou a ruční strojek na stříhání vlasů	D. Řihánek, Písek
80/07	sako vyrobené firmou Alois Špíler, Písek	J. Havlan, Písek
82-89/07	krucifix, kabelka, drážní lampa, petrolejka, dřevěná bedýnka na šití, rámečky, vyšívaný přehoz a sada porcelánových kořenek	M. Bílková, Písek
90/07	zrcadlo v dřevěném rámu	V. Bartoš, Písek
92/07	toaletní zrcadlo s poličkou	M. Špírek, Písek
115/07	zlomky pravěké keramiky nalezené pod hradem Zvíkov	Mgr. P. Matouš, Putim
116/07	fotoalbum od V. Daneše, 1923 - 24	R. Kysilková, Písek
120/07	foukací harmonika Opera, vyrobeno v Písku, 1958	PhDr. J. Prášek, Písek

137/07	soubor kuchyňského nábytku, 7 ks	V. Bartoš, Písek
138-140/07	soubor archeologických nálezů od Milenic, od zastávky v Protivíně a od Heřmaně	J. Boušek, Strakonice
143/07	soubor linorytů Karla Štíky „Almužna“, 1926	R. Kysilková, Písek
145-237/07	mineralogicko-petrografické vzorky uranového ložiska Předbořice, 119 ks, foto jámy č. 58 a dárcova rigorózní práce „Uranové ložisko Předbořice“ z r. 1972	RNDr. L. Prokop, Chrudim
260/07	žehlička s vyndavací rukojetí	Z. Říha, Písek
261/07	mechanická kalkulačka s tabulkami	A. Peroutková, Písek

V průběhu roku byla od jednotlivých správců sbírek shromažďována výběrová obrazová dokumentace, která poslouží pro prezentaci muzejních sbírek na webu Centrální evidence sbírek umístěného na stránkách ministerstva kultury ČR počínaje rokem 2008.

Akvizice roku

Tentokrát byl vybrán depot čtyřiceti slitků měděné suroviny v amforovitě nádobě ze střední doby bronzové nalezený dne 25. 6. 2007 na úpatí Ostrého vrchu v Píseckých horách panem Vladislavem Píchou. Následoval archeologický výzkum pracovníků Prácheňského muzea v Písku. Ve střední době bronzové sloužila měděná surovina na výrobu bronzových předmětů a nástrojů a na naše území byla transportována z Alp ve formě jakýchsi koláčů. Rozlámané měděné slitky jsou svědectvím dalšího metalurgického zpracování, jež předcházelo samotné výrobě artefaktů. Měděná surovina představovala poměrně cennou komoditu a jednou z forem jejího tezaurování, s níž se archeologové setkávají, jsou právě surovinové poklady, ale i poklady zlomků či celých bronzových předmětů. V jihočeském prostředí se jedná o nález poměrně vzácný a pro

Jeden z nalezených slitků se stopami záseků vzniklých při fragmentaci slitku a amforovitá nádoba ze střední doby bronzové v níž byly slitky uloženy. Foto V. Komasová

moderní archeologické bádání na Písecku lze hovořit o nálezu unikátním. Celý soubor je zapsán do archeologické podsbírky pod sig. A 19240 - A 19281.

VÝSTAVY PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA

Galerie

Václav Turek - obrazy, kresby, sochy, grafika	6.3. - 29.4.
Milan Doubrava - sochy, David Bartoň - krajiny	2.5. - 31.5.
Výstava uměleckého spolku z Wetzlaru	
Obrazy, grafika, sochy, fotografie	5.6. - 1.7.
Češi ve Francii, fotografické portréty Karla Steinera	4.7. - 29.7.
Josef Hampl - šité koláže	2.8. - 30.8.
Bienále kresleného humoru	4.9. - 30.9.
Patchwork - Jana Harmachová, Miroslava Kalinová	
Textilní koláže - Eva Galová	3.10. - 31.10.
Jihočeští výtvarní umělci po 25. a více letech	6.11. - 2.12.
František Doubek - výběr z díla 1962 - 2007	5.12. - 31.12.

Malé výstavní síně

Obrazy v kamenech - velkoformátové fotografie	1.3. - 22.4.
Venezuelou křížem krážem	3.5. - 28.6.
výprava zoologů společnosti Zoogeos Bohemia	
Česká bible v průběhu staletí	2.7. - 2.8.
Zdirad Čech - Znaky - Obrazy	7.8. - 2.9.
Petr Efenberk - obrazy, Roman Vokatý - obrazy	6.9. - 30.9.
Ilko - obrazy	12.10. - 4.11.
Kuriozity II.	10.-11. - 31.12.

Chodba knihovny PM

Bohuslav Kutil - výstava ku 100. výročí narození	
Grafika, obrazy	1.3. - 1.4.
Josef Hapatyka - prostorové fotografie jižních Čech	3.4. - 29.4.
Jindřich Štreit - Zakázané fotografie	1.5. - 3.6.
Václav Lamr - obrazy, biblické příběhy	2.7. - 2.8.
Povodně 2002, fotografie z muzejní dokumentace	1.8. - 2.9.
Bienále kresleného humoru	4.9. - 30.9.
Grafika z muzejních sbírek	4.10. - 31.10.
Stanislav Klváček - fotografie	3.11. - 2.12.
Starý Písek ve fotografii z muzejních sbírek	4.12. - 31.12.

Autoři výstavy Mladí jihočeští výtvarní umělci po 25 a více letech. Foto V. Komarová

PŘEDNÁŠKY PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA

Cyklus historie návštěvnost

leden	- Písek v c. k. dvojím suknu, (Vojsko 1820 - 1914) Karel Klátíl	56
únor	- Přemyslovci - knížata Čechů a králové Čech Prof. PhDr. Josef Žemlička	119
březen	- Lidové roubené stavby středních a jižních Čech PhDr. Lubomír Procházka, CSc.	22
duben	- Šlechta Prácheňska Václav Kulle	41
květen	- Židovská liturgie Chaim Kočí	44
říjen	- Vizuální průzkum hrobek Jiří Šindelář	30
listopad	- Archeologie a historie k začátkům českých klášterů Prof. PhDr. Petr Sommer, CSc.	35

Cyklus přírodověda

leden	- Z Čech až na Konec Světa František Šesták	56
únor	- Čile po Chile PhDr. Svatopluk Bílý, CSc.	54
březen	- Příroda Písecka RNDr. Karel Pecl	48

duben	- Napříč Venezuelou RNDr. Karel Pecl	40
květen	- Napříč Venezuelou II. RNDr. Karel Pecl	45
říjen	- Za tajemstvím podmořského světa ostrova Bali Mgr. Josef Šindelář	32
listopad	- Cesta po Peru a Bolívii 2007 Mgr. Jaroslav Jiřík a Pavel Jiřík	49
prosinec	- Nepál Mgr. Michal Hrazdil	26

Cyklus výtvarné umění

únor	- Michelangelo Buonarotti PhDr. Tomáš Hladík	85
březen	- Gian Lorenzo Bernini PhDr. Tomáš Hladík	22
duben	- Dřevořezbářské umění tajemného kmene Makondů z Tanzanie Ing. Miroslav Širš	16

Zleva Roman Vokatý a Petr Efenberk při zahájení společné výstavy. Foto V. Komarová

říjen	- Vztahy Čech a Slezska v sochařství vrcholného baroka	30
	PhDr. Tomáš Hladík	
listopad	- Petr Brandl - největší barokní malíř v Čechách	34
	PhDr. Tomáš Hladík	

Cyklus astronomie a kosmonautika

prosinec	- Nové zprávy z vesmíru	30
	Ing. Marcel Grün	

Různé

květen	- Co učinit pro to, abychom žili ve slušné společnosti	14
	Jiří Drejnar	
říjen	- Zkuste si přijít zhotovit svůj patchwork - tvůrčí dílna I	20
	Jana Harmachová	
listopad	- Zkuste si přijít zhotovit svůj patchwork - tvůrčí dílna II	24
	Jana Harmachová	

Celkem **1032 osob**

PŘEHLED NÁVŠTĚVNOSTI

Prácheňské muzeum

jednotlivě 10,-	8 471
jednotlivě 30,-	5 445
hromadně 10,-	2 129
hromadně 30,-	247
školy (hromadné vstupné 10,-)	2 564
přednášky (10,-)	1 032
Celkem platících návštěvníků	19 888

Volné vstupy (registrovaní návštěvníci)

Badatelé - knihovna	299
Badatelé - odborní pracovníci	206
19. 5. Den muzeí	331
1. 6. Muzejní noc	480
8. 9. Den evrop. dědictví	904
27. 9. Den Krajů	125
28. 10. (JČ kraj)	157

mateřské školy	484
dárkové vstupné	2
Celkem registrovaných návštěvníků	2 988

Památník města Protivína

Celkem platících návštěvníků (10,-)	606

Volné vstupy (registrovaní návštěvníci) 27. 9. a 28. 10.	144
Celkem registrovaných návštěvníků	144

Památník Adolfa Heyduka

jednotlivě 10,-	339
jednotlivě 30,-	212
hromadně 10,-	192
hromadně 30,-	13
školy (hromadné vstupné 10,-)	369
Celkem platících návštěvníků	1 125

Volné vstupy (registrovaní návštěvníci) 27. 9. a 28. 10.	79
Celkem registrovaných návštěvníků	79

Ostatní

Přednášky pracovníků (mimo muzeum)	3 191
Neregistrovaní návštěvníci (vernisáže, prezentace v Rytířském sálu, akce v přednáškovém sálu apod.) kvalifikovaný odhad cca	3 000

Návštěvnost celkem/osoby	31 021

ODDĚLENÍ SPOLEČENSKOVĚDNÉ

Vedoucí: PhDr. Jiří Prášek

Pracoviště etnografie

PhDr. Jiří Prášek, Mgr. Jan Kouba

Dosavadní etnograf muzea Jiří Prášek působí od října 2006 jako ředitel organizace a proto bylo třeba najít pro správu etnografické sbírky (zhruba 7 tisíc sbírkových předmětů) nového pracovníka. Od 1. října 2007 se jím stal Mgr. Jan Kouba z Písku, nar. r. 1983, absolvent oboru Kulturní historie na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích (v roce 2007 obhájil diplomovou práci na téma „*Stavba Orlické přehrady a její na dopad na život lidí v záplavových oblastech*“).

Ve správě etnografa je též Památník Adolfa Heyduka a sbírky tam uložené a protože na konci května byl Památník zpřístupněn veřejnosti, směřovala hlavní činnost pracoviště k této akci. Jednalo se o vybudování expozice o životě a díle A. Heyduka v jeho bývalé ložnici, natočení krátkého filmu pro návštěvníky a úpravu tří původně zařízených místností, samozřejmě s veškerým příslušenstvím. Podrobněji o úpravě referujeme na jiném místě.

Podsírka etnografie se rozrostla o 68 předmětů, v systematické evidenci bylo zpracováno 50 sbírkových předmětů a revizí prošlo 440 kusů sbírky. Na výstavě do Třince, Českého Krumlova, Českých Budějovic, Příbrami, Strakonice, Tábora, Prachatic a Milevska byla zapůjčena řada sbírkových předmětů.

Převážně z etnografických sbírek se v měsících listopadu a prosinci uskutečnila druhá část výstavy „Kuriozity a zajímavosti ze sbírek muzea“, jež byla spojena se soutěží pro návštěvníky. Dvanáct nejúspěšnějších soutěžících bylo odměněno knižními cenami. V prosinci byly - jako každý rok - vystaveny v Rytířském sále betlémy.

V průběhu roku zajistil J. Prášek pro historický kurz muzea šest přednášek a sám mimo muzeum proslavil 28 přednášek. Do Píseckých postřehů napsal řadu článků pod názvem „Co čas vzal městu nad Otavou“ a je autorem předmluvy v knize Z. Javůrka a J. Kotalíka „Písek ve fotografii 1860 - 1918“. Pracoviště etnografie poskytlo odborné konzultace 27 badatelům a zajistilo ukázky tradičních velikonočních a vánočních technik (bohužel vánoční akce se příliš nezdařila, když na poslední chvíli odřeklo několik předvádějících).

Bibliografie za rok 2007

Jiří Prášek

Knižně:

- *Písecká domovní znamení*, Nakladatelství JaM Písek 2007, 128 s. (s K. Sýsem, F. Doubkem, J. Žáčkem, J. Kotalíkem) [ISBN 978-80-86154-64-0]

Články:

- *Písecko - zajímavosti historie a přírody*, Město Písek, odbor kultury a cestovního ruchu 2007, 26 s. (s K. Peclm)
- *Památník Adolfa Heyduka v Písku* (propagační tiskovina).
- *Památný hřbitov s kostelem sv. Petra a Pavla v Albrechticích nad Vltavou* (propagační tiskovina).
- *Písecké vymalovánky*, Město Písek, odbor kultury a cestovního ruchu 2007, nestr. (s K. Jánským)
- *Pomník Františka Palackého v Písku* (Ke 120. výročí odhalení), Prácheňské muzeum v Písku v roce 2006. Písek 2007, s. 33 - 41. [ISBN 978-80-86193-23-6]

Pracoviště dějin středověku

Mgr. Jan Adámek

Pracovník celoročně vykonával, podobně jako v minulých letech, funkci správce Centrální evidence sbírek (referováno na příslušném místě této tiskoviny). Je také správcem numismatické podsbírký a vedoucím muzejní knihovny (referováno též na příslušném místě).

Jako historik středověkých dějin pokračoval v práci na excerpcích nejstarších městských knih města Písku uložených ve Státním okresním archivu Písek. Ve formě výběrových regestů zpracoval Knihy městské zápisné a Knihy žluté trhové z let 1545 - 1588. Excerptovány byly záznamy týkající se města Písku a jeho předměstí do roku 1621. Většinou byla volena forma záhlavních regestů, u záznamů důležitých nebo z nějakého důvodu zajímavých je pak jejich znění podáváno in extenso.

Pokračoval opět, byť v menší míře, v časově náročné práci na přípravě edice Akt korektorů kléru.

Účastňoval se opět cyklu seminářů a pracovních setkání pořádaných Centrem mediivistických studií Akademie věd ČR v rámci vědeckého projektu *Historia monastica*. Na Katedře pomocných věd historických a archivního studia na Filozofické fakultě UK vedl 9. května seminář zaměřený na *Možnosti a limity databázového zpracování středověkých písemných pramenů na příkladě akt korektorů kléru*. Ve dnech 27. února a 13. března vedl na Katolické theologické fakultě UK seminář zaměřený na vyvrcholení české církevní správy ve druhé polovině 14. a na počátku 15. století. V zimním semestru seznamoval studenty druhého ročníku Vyšší odborné školy uměleckoprůmyslové v Písku ve 12 přednáškách a seminářích se *Základy pomocných věd historických*.

Připravil také redakčně periodickou muzejní tiskovinu (již pátým rokem), která vyšla s pozměněným názvem „Prácheňské muzeum v Písku v roce 2006“.

V Malých výstavních síních PM kurátorsky zajišťoval výstavu Zdirada J. K. Čecha „Znaky - Obrazy“. Kromě toho se podílel na výstavě „Česká bible v průběhu staletí“ a na muzejních výstavě „Kuriozity ze sbírek muzea II“.

Za výtvarné spolupráce Františka Doubka navrhl obecní znak a prapor pro obec Podolí I.

V průběhu roku obsloužil asi 45 badatelů - konzultovány byly především problémy z oblasti pomocných věd historických, regionálních a církevních dějin.

Bibliografie za rok 2007

Články:

- *Farní a oltářnická benefícia jihočeských královských měst v době předhusitské - resumé*, in: *Církevní topografie a farní síť pražské církevní provincie v pozdním středověku*, edd. Jan Hrdina a Blanka Zilynská, *Colloquia mediaevalia Pragensia* 8, Praha 2007, s. 181-182. [ISBN 978-80-7007-262-2]

- *Korektor kléru arcidiecéze pražské jako trestní soudce, in: Sacri canones servandi sunt. Ius canonicum et status ecclesiae saeculis XIII - XV, ed. Pavel Krafl, Opera Instituti historici Pragae, series C - Miscellanea, vol. 19 (v tisku).*

Pracoviště novodobých dějin

Václav Bartoš

Kurátor v roce 2007, po čtrnácti letech částečného suplování úseku při funkci ředitele, spravoval již obsáhlou podsbírkou historickou formou roční smlouvy. Přetrvávala celostátní oborová sbírkotvorná nevyjasněnost. V závěru roku byl úsek ředitelstvím nasměrován více na dokumentaci současnosti, a to i s využitím metod „oral history“.

Do fondu bylo získáno 119 kusů sbírkových předmětů. Zkatalogizovány v 38 položkách, tj. do konce roku převedeny do systematické evidence. Správcem vyžádáno rozhodnutí o chronologické hranici akvizic fotografií mezi fondem novodobých dějin a fondem historické fotografie k 15. 3. 1939. Eventuální samostatné negativy budou nadále ukládány zásadně do fotoarchivu (kol. V. Komarové).

Provedena byla povinná periodická revize inventárních čísel K+S 5501 - 6700, tj. zrevidováno 1200 položek. Z ní i vyplynul návrh na finančně náročné restaurování těžce poškozených protivínských praporů k-c-5078 a 5081. Režijně provedeno preventivní převíjení všech audionahrávek a základní konzervace vybraných předmětů.

V prvním čtvrtletí provedeny výrazné změny a doplňky textů expozic. V rámci inovace obsahu 40 vitrín došlo k přepisu u 12, celkem se solitérními nápisy byla obměněna třetina textů. Zde se sluší za odbornou pomoc poděkovat mj. PhDr. J. Práškoví a vynikajícímu znalci militárií p. Karlu Klátilovi. Určitým příspěvkem se úsek podílel na dvou výstavách. Pro publikaci Písek ve fotografii 1860 - 1918 z předvýběru asi 60 snímků uplatněno 28. Výraznější spolupráce navázána s muzeem v Tachově a Sokolově, s VHÚ Praha a Národním technickým muzeem v Praze. Za rok bylo obslouženo 49 badatelů.

Pracoviště fondu militárií

Jindřich Kurz

Během roku bylo předáno ke konzervaci pět předmětů - demontáž zbraní byla využita k pokračování v evidenci různých značek na nepřístupných místech. Zjištěné údaje pomáhají doplnit dokumentaci jednotlivých předmětů. Žádný nový sbírkový předmět nebyl v tomto roce získán. Částečná inventarizace fondu nezjistila žádné rozdíly vůči evidenci.

J. Kurz pokračoval v dlouhodobém projektu doplňování databáze legionářů a účasti občanů Písecka v rakousko-uherské armádě. V rámci tohoto úkolu byly exportovány dvě školní kroniky.

Pracovník zajišťoval také provoz trvalé expozice „Ryby a rybářství“, kde jsou prezentovány živé ryby naší fauny: zastoupeny jsou úhoř, štika, okoun, kapr, karas, cejn, plotice, perlín, amur, slunečnice pestrá. Kromě zajišťování krmení provedl celkem sedmáct zdravotních zákroků. V průběhu roku bylo opakovaně čištěno deset akvárií, takže byla vyměněna voda v celkovém objemu 26 500 litrů. V expozici zajišťoval průvodcovskou činnost, především pro děti mateřských školek, a to hravou formou převleku za vodníka Puškvorce s loutkou vodníka Česílka. Jako vodník se zúčastnil i muzejní noci kdy provázel v expozici „Zlata“ a „Ryby a rybářství“, a dále otevření unikátního areálu vodního mlýna v Hoslovicích na Strakonicku.

Poděkování za podporu a spolupráci patří opět rybářům z Prvního českého rybářského spolku, především Janu Kunžvartovi, Davidovi Bělemu, Filipovi Štojdlovi, Miroslavu Bartošovi a Václavu Kocovi, pracovníku Školního rybářství Vodňany se sídlem v Protivíně, středisko Čejetice.

Během roku J. Kurz zajišťoval také běžnou údržbu muzea a provoz služebního automobilu. Podílel se na instalaci a technickém zabezpečení šesti výstav v prostorách Galerie, čtyř výstav v Malých výstavních síních a jedné výstavy v Chodbě knihovny.

ARCHEOLOGICKÉ ODDĚLENÍ

Vedoucí: Jiří Fröhlich

Pracoviště archeologie

Jiří Fröhlich, Mgr. Jaroslav Jiřík (0,7 úvazku), Mgr. Eva Koppová (0,3 úvazku)

Hlavním úkolem archeologů byla záchrana archeologických objektů ohrožených stavebními pracemi. V průmyslové zóně Písek - Sever byl prozkoumán sídlištní objekt mohylové kultury střední doby bronzové. Na nádvoří sladovny v Písku byla objevena ve skále ražená středověká štola, která odvodňovala spodní patro sklepa domu čp. 118. Nad ní byla bagrem narušena odpadová jáma z 15. století. V Milevsku na náměstí E. Beneše byly za domem čp. 6 České spořitelny zkoumány základy renesančního domu. Dále byla prozkoumána místa tří depotů z doby bronzové, které objevil Vladislav Pícha z Krajníčka. Depot hřiven ze starší doby bronzové pocházel z katastru Křtětic u Vodňan (měděné hřivny byly předány ke konzervaci do Archeologického ústavu AV ČR v Praze), depot měděných slitků ze střední doby bronzové, uložených v keramické amfoře, byl vyvednut v Píseckých horách a depot bronzových zlomků z mladší doby bronzové byl objeven u Milenovic. O těchto významných depotech bylo referováno 8. listopadu na mezinárodním semináři „Archeologie na pomezí“ v Českých Budějovicích a s depotem z Píseckých hor se seznámila veřejnost v muzeu na výstavě kuriozit a zajímavostí. Povrchovými sběry archeologové získali nálezy z katastrů Albrechtic nad Vltavou, Milenovic, Olešné, Vojníkova, Vrcovic a Zbonína. Další prohlídky s negativním výsledkem proběhly na staveništích okresu. Celkem bylo realizo-

váno 122 dohledů. Jiří Fröhlich zkoumal ve spolupráci s Jihočeským muzeem orbou narušené nově objevené knovízské sídliště na pravém břehu Otavy u Vrcovic a mesolitickou lokalitu na ostrově Tajvan v lipenské přehradní nádrži. Spolu s Markem Parkmanem z Prachatického muzea provedl výzkum novověké vrstvy pod převisem skalní věže u Lipky na Šumavě. Na základě hlášení Správy CHKO Blaník provedl dokumentaci místa nálezů mlýnských kamenů ze zlatorudného mlýna u Louňovic pod Blánkem a na Šumavě nově registroval polohy několika zaniklých skláren.

Na zasedání České archeologické společnosti v tábořském muzeu přednesli archeologové informaci o výzkumech muzea v roce 2006. Na mezinárodní konferenci k dějinám hornictví a důlních prací „Stříbrná Jihlava 2007“ referoval Jiří Fröhlich o nových nálezech středověkých mlýnských kamenů ze zlatorudných mlýnů v Kremnici. Příspěvek „Zlatorudné mlýny v kremnické rudné oblasti na Slovensku - Golderzmühle im Erzrevier Kremnica (Kremnitz), Slowakei“ bude otištěn v roce 2008 ve sborníku Stříbrná Jihlava - Studie k dějinám hornictví a důlních prací. Na besedu o své knize Zlato na Prácheňsku a o historii těžby a zpracování zlata v regionu byl pozván do Ražic.

Celou řadu přednášek proslovil J. Jiřík: *Neolitické sídliště a pohřebiště stěhování národů v Praze-Zličíně, Hrozenkovská ul., v roce 2006*, Informační kolokvium České archeologické společnosti „Archeologické výzkumy v Čechách“ konané v Národním muzeu ve dnech 11. a 12. dubna 2007 (společně s J. Vávrou, P. Kubálkem a M. Kuchaříkem); *Besiedlung Ost- und Nordostböhmens während der späten Kaiserzeit und frühen Völkerwanderungszeit*, tématická konference „The turbulent epoch - new materials from Late Roman Period and the Migration Period“ konaná ve dnech 18.-22. 9. 2007 v Krasnobrodě v Polsku; *Nové nálezy pohárů se zprohýbanými stěnami v Čechách*, III. Protohistorická konference „Keltské, germánské a časně slovanské osídlení“ (pozdní doba laténská, doba římská, stěhování národů a časně slovanské období) konaná ve dnech 29.10. - 2. 11. 2007 v Mikulově (s M. Řezáčem); *Osídlení pražského vltavského levobřeží v průběhu pozdní doby římské až časně slovanské stěhování národů*, III. Protohistorická konference „Keltské, germánské a časně slovanské osídlení“ (pozdní doba laténská, doba římská, stěhování národů a časně slovanské období) konaná ve dnech 29.10. - 2. 11. 2007 v Mikulově (s M. Kuchaříkem, M. Burešem a I. Pleinerovou); *Tři depoty z doby bronzové objevené v povodí dolního toku Blaniče v roce 2007*, „Archeologie na pomezí“, kolokvium konané v Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích dne 8. 11. 2007 (s J. Fröhlichem); *Cesta po Peru a Bolívii 2007*, přednáška v Prácheňském muzeu v Písku dne 15. 11. 2007 (s P. Jiříkem); *Čechy v 5. století*; přednáškový cyklus: *Doba stěhování národů na území ČR - Sláva a vzestup barbarů*, Východočeské muzeum v Pardubicích dne 17. 10. 2007; *Čechy v časně fázi doby stěhování národů*, doktorandský seminář konaný v Moravském zemském muzeu v Brně dne 5. 12. 2007; v Ústavu pro pravěk a ranou dobu dějinnou FF UK Praha přednesl v zimním semestru 2007/08 cyklus přednášek: *Vybrané kapitoly z archeologie časně fáze doby stěhování národů v Evropě. Materiální kultura*.

V systematické evidenci archeologické sbírky bylo zpracováno 976 karet. Do přírůstkové knihy bylo zapsáno 33 položek obsahující celkem 2404 kusy. Byla provedena revize části archeologické sbírky (2 000 inv. č.) a části sbírky Protivín (50 ks). Pro Státní archeologický seznam (SAS) byly doplněny nově zjištěné lokality. Studentům vysokých a středních škol byly poskytovány informace a sbírkový fond byl k dispozici badatelům (celkem 21 osob).

V Archeologickém ústav AV ČR proběhla konzervace kovových předmětů z výzkumů u děkanského kostela v Písku, na Ostrovském rybníku u Okrouhlé, na předsunutém opevnění Zvíkova a depotu u Křtetic. Náročnější lepení keramického materiálu a doplnění celých tvarů zajistila Leona Töröková z Jihočeského muzea v Českých Budějovicích a Aleš Červený z muzea v Horažďovicích. Zaměření výzkumu v Milevsku realizovala firma Geo-cz. Část kreseb náleží pro chystané publikování výsledků výzkumů provedla Anna Klápšťová z Národního památkového ústavu a Tomáš Kolegar z Jihočeského muzea v Českých Budějovicích.

Bibliografie za rok 2007

Jiří Fröhlich

Články:

- *Archeologické nálezy u nápadných skalních útvarů v jižních Čechách a přilehlých oblastech, Zlatá stezka 12-13, 2005-2006, s. 197-214. [ISBN 80-902990-5-9]*
- *Mohylové sídliště na staveništi firmy Faurecia v Písku - Eine Siedlung der mittelbronzezeitlichen Hügelgräber-kultur an der Baustelle der Firma Faurecia in Písek, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 20, s. 167-182 (s O. Chvojkou a J. Jiříkem). [ISBN 978-80-86260-71-6, ISSN 0231-8237]*
- *Laténské sídliště rýžovníků zlata (?) u Velhartic v Pošumaví: Počátek výskytu tuhé hřebenované keramiky v jižních Čechách - Eine Siedlung latènezeitlicher Goldwascher (?) bei Valhartice im Böhmerwald: zu den Anfängen der Kammstrichkeramik aus Graphitton in Südböhmen, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 20, s. 321-330 (s J. Waldhauserem). [ISBN 978-80-86260-71-6, ISSN 0231-8237]*
- *Problematika depotů únětických hřívěn nalezených při regulaci Blanice - The question of the hoards of Únětice ingots found during regulation of the Blanice, Archeologie ve středních Čechách 11/1, s. 227-234. [ISSN 1214-3553, ISBN 978-80-86756-14-1]*
- *Tři depoty z doby bronzové objevené roku 2007 v povodí dolního toku Blanice - Drei neuentdeckte bronzezeitliche Depotfunde aus dem unteren Blanice-Flussgebiet, in: Archeologie na pomezí, Sborník příspěvků ze semináře, Archeologické výzkumy v jižních Čechách - Supplementum 4, s. 187-197 (s J. Jiříkem). [ISBN 978-80-86260-79-2]*
- *Středověké kahany na nožce z Kestřan u Písku, Sborník Západočeského muzea v Plzni - Historie XVIII, s. 66-68 (s J. Jiříkem a J. Valkoným). [ISBN 978-80-7247-051-8, ISSN 0862-3597]*

- *Malé výběrové biografie dárců archeologické sbírky Prácheňského muzea, Prácheňské muzeum v Písku v roce 2006*, s. 68-71. [ISBN 078-80-86193-23-6]
- *Zpráva o stavebních úpravách a výzkumu v lapidáriu muzea v jižním křídle píseckého hradu, Prácheňské muzeum v Písku v roce 2006*, s. 72-76. [ISBN 978-80-86193-23-6]
- *Zaniklé švaberské a schwarzenberské hospodářské objekty v extravilánu Keštrán, Výběr 44*, s. 24-31. [ISSN 1212-0596]
- *Archeologický výzkum části domu čp. 6 na náměstí v Milevsku, Výběr 44*, s. 287-293 (s J. Jiřkem). [ISSN 1212-0596]
- *Za Milanem Pokorným, Výběr 44*, s. 78-79. [ISSN 1212-0596]
- *Šedesátiny Jindřicha Kurze*, in: *Výběr 44*, s. 278-280. [ISSN 1212-0596]
- *Rabenhütte (Havranka)*, in: *Kubů, F. - Zavřel, P., Der Goldene Steig. Historische und archäologische Erforschung eines bedeutenden mittelalterlichen Handelsweges. 2. Die Strecke Winterberg - Staatsgrenze. Passau 2007*, s. 117 a 141. [ISSN 0479-6748, ISBN 978-3-932949-64-7]
- *Oslavy stého výročí úmrtí Jana Karla Hraše, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 20*, s. 463-464 (s O. Chvojkou). [ISBN 978-80-86260-71-6, ISSN 0231-8237]
- *Sedláčkova stezka znovu otevřena, Hláska 18*, s. 43-44. [ISSN 1212-4974]
- *Zaniklá barokní sklárna u Božejova, Muzejní a vlastivědná práce/Časopis Společnosti přátel starožitností 45/115*, s. 222. [ISSN 0027-5255]
- *Seminář Montánna archeológia na Slovensku, Archeologické výzkumy na Vysočíně 1*, s. 279.
- *Děkanské Skaliny, Dolní Novosedly, Horní Záhoří u Písku, Hradiště u Kaplice, Klisinec, Křepice u Vodňan, Mirotice, Nová Ves u Čížové, Orlík nad Vltavou, Písek, Protivín, Putim, Těšínov u Protivína, Topělec, Varvažov, Velhartice, Vráž u Písku*, in: *Výzkumy v Čechách 2004. Praha*, s. 47, 52, 64, 74, 96, 105, 131, 145, 149, 158, 197-198, 201, 243, 246, 263, 265, 270. [ISBN 80-8124-61-4]
- *Bernartice u Milevska, Krč u Protivína, Lety, Nová Ves u Čížové, Písek, Skály u Protivína*, in: *Výzkumy v Čechách 2004. Praha*, s. 14, 104, 119, 145, 157, 217 (s J. Jiřkem). [ISBN 80-8124-61-4]
- *Křepice u Vodňan*, in: *Výzkumy v Čechách 2004. Praha*, s. 106 (s J. Jiřkem, J. Michálkem a M. Parkmanem). [ISBN 80-8124-61-4]
- */R/ Hláska. Zpravodaj Klubu Augusta Sedláčka, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 20*, s. 457. [ISBN 978-80-86260-71-6, ISSN 0231-8237]

Jaroslav Jiřík

Články:

- *Vybrané sídlištní situace mladší doby římské až časné fáze doby stěhování národů v severozápadních Čechách - Siedlungslagen der jüngeren Kaiserzeit und frühen Völkerwanderungszeit in Nordwestböhmen. In: Archeologie barbarů 2006, Archeologické výzkumy v jižních Čechách - Supplementum 3, sv. II, s. 535-564. [ISBN 978-80-86260-74-7]*

- *Pohřebiště z doby stěhování národů v Praze - Zličíně, ul. Hrozenkovská - předběžná zpráva o metodice a výsledcích výzkumu - Das Gräberfeld aus der Völkerwanderungszeit in Praha-Zličín, Hrozenkovská Straße - Durchlaufnachricht über Methode und Ergebnisse der Forschung. In: Archeologie barbarů 2006, Archeologické výzkumy v jižních Čechách - Supplementum 3, sv. II, s. 565-577 (s J. Vávrou, P. Kubálkem a M. Kuchaříkem). [ISBN 978-80-86260-74-7]*
- *Neolitické sídliště a pohřebiště stěhování národů v Praze-Zličíně, Hrozenkovská ul. v roce 2006, Archeologické výzkumy v Čechách 2006, Zprávy ČAS - Supplement 68, 8-11 (s J. Vávrou, P. Kubálkem a M. Kuchaříkem) [ISSN 1211-992X]*
- *Entstehung und Entwicklung der sogenannten Vinařice Gruppe im Nordteil des Böhmisches Beckens, v tisku.*
- *Bronzové předměty z pozůstalosti Julia Zeyera v Městském muzeu ve Vodňanech, Vodňany a Vodňansko 7, s. 41-48 (s J. Velkovou). [ISBN 978-80-239-8867-3]*
- (dalších 6 příspěvků společných s J. Fröhlichem uvedeno výše)

Fotodokumentační pracoviště

Václava Komarová

V roce 2007 bylo na pracovišti zpracováno 2405 digitálních a 576 černobílých snímků a zhotoveno 632 fotografií (též ze skleněných negativů). Fotografa dokumentovala muzejní sbírky na katalogizační karty, před a po konzervaci a pro účely tisku (archeologie, etnografie, nov. dějiny, výstavní oddělení a knihovna). Připravila obrazovou dokumentaci pro prezentaci muzejních sbírek na webových stránkách CES. Dokumentovány byly všechny výstavy, vernisáže a další muzejní akce (např. předvádění velikonočních a vánočních technik, patchwork, otevření památníku A. Heyduka, montáž cimbálů k hodinám v expozici, muzejní noc, mineralogická burza, křest knihy Písek ve fotografii 1860 - 1918). Zhotovila zvětšeniny pro výstavu Povodně 2002 a podrobnou fotodokumentaci obrazů rodiny Lochmanů před restaurováním. Dále byly v Písku a okolí dokumentovány významné akce (masopust, sochy z písku na nábřeží, návštěvy prezidenta Václava Klause a lyžařky Kateřiny Neumannové ad.), nová výstavba (např. Žižkova třída, domy u hřebčince, pěší zóna pod hradem, sladovna, vojenský hřbitov, synagoga) a muzejní přednášky (Židovská liturgie, Ekumena aj.). Kromě toho fotografa vypomáhala při instalaci výstav (Povodně 2002, Češi ve Francii, muzejní grafika), příležitostně při úklidu a v pokladně muzea.

Konzervátorské pracoviště

Jiří Kloboučník

V první polovině roku se konzervátorské práce převážně týkaly ošetření a konzervace sbírkového fondu Památníku A. Heyduka (42 obrazů, 29 rytin, 64 kovů a 52 ks keramiky a porcelánu). Dále byly konzervovány předměty z bývalé cukrárny

Škochů v Písku (25 ks). Pro výstavu Kuriozit bylo ošetřeno 72 ks. Konzervovaly se předměty z archeologických výzkumů a ošetřily předměty v expozici Zlato v Pootaví, znečištěné prachem z důvodu stavebních úprav.

Dále se konzervátor vzdělával na semináři „Preventivní konzervace a prezentace muzejních sbírek“ ve Znojmě a účastnil se Muzejní noci. Jako předseda Obořové komise konzervátorů zastupoval jihočeské muzejní konzervátory na ústředních poradách.

Provedl revizi sbírkového fondu Hudební nástroje (47 ks) a části fondu mobiliáře kostela Nejsvětější Trojice v Písku. Po dobu celého roku vykonával funkci preventisty ochrany a bezpečnosti práce a k tomu vedl příslušnou dokumentaci.

V Městském muzeu v Blatné realizoval výstavu své rozsáhlé soukromé sbírky historické zvukové techniky s názvem „Od hracího strojku až po rozhlasový přijímač (Proč to mluví - proč to hraje)“.

Restaurátorské pracoviště

Jan Vondrášek

Počátkem roku, v době uzavření expozic, byly provedeny drobné opravy exponátů. Následovala oprava nábytku pro nově otevřenou expozici v Památníku A. Heyduka. Během roku byly při instalaci výstav prováděny drobné opravy a úpravy.

Ze sbírkového fondu se restaurovaly 2 stoly, 3 komody, knihovna, křeslo, zásuvková komoda, novinový koš, taburet, intarzovaná truhla, 2 psací stolký, skříň, 2 skleníky, 6 židlí, piáno, 2 květinové stojany, kuchyňský kredenc, malířský stojan, otoman, pohovka a šatní stěna.

V září se restaurátor spolu s konzervátorem zúčastnili odborného semináře ve Znojmě. U pozorovací věže na rezervaci Řežabinec bylo zhotoveno nové schodiště. Koncem roku byly vyrobeny 4 regály pro nový depozitář. Pracoviště bylo vybaveno pětioperačním dřevoobráběcím kombinovaným strojem.

KNIHOVNA A STUDOVNA

Vedoucí: Mgr. Jan Adámek

Zdena Kvasničková, Zora Mauleová (0,66 úvazku)

Během roku byli knihovnicemi Z. Kvasničkovou a Z. Mauleovou obslouženi badatelé při 299 návštěvách; do souhrnu nejsou ovšem započítány časté badatelské návštěvy pracovníků muzea.

Jako obvykle probíhala katalogizace nových přírůstků - do fondu Příruční knihovny přibýlo 112 položek, do fondu Regionální knihovny 66 položek. Za nákupy bylo vynaloženo cca 97 tisíc korun. Byly také kompletovány a katalogizovány řady novin a dalších periodik, které muzeum odebírá.

Z předešlého roku zbývalo dokončit zpracování elektronického katalogu pro knihovnu básníka Adolfa Heyduka, která je součástí sbírkových knihovných fondů. To se skutečně podařilo, takže v současnosti je elektronický katalog k dispozici pro celý fond této zajímavé knihovny - konkrétně jde o 3771 katalogizačních položek při počtu 3394 knih. V prvních měsících roku také proběhlo stěhování knihovny z muzea nazpět do básníkovy bytu, kde je knihovna součástí prohlídkové trasy nově zpřístupněného Památníku Adolfa Heyduka. Zaměstnanci knihovny touto cestou děkují všem, kteří tomu byli v jakékoliv míře nápomocni.

V průběhu roku probíhaly obvyklé periodické revize všech sbírkových knihovných fondů: Knihovny Jaromíra Malého, Knihovny Ivo Beneše a Knihovny Adolfa Heyduka.

Došlo též k dokončení plánovaných úprav knihovní studovny, kde byly, kromě různých doplňků, zejména instalovány police pro knižní novinky, s nimiž se tak návštěvníci studovny mohou průběžně seznamovat.

Velmi důležitým krokem bylo pořízení modulu pro WWW katalog, který umožňuje on-line zpřístupnění databáze dokumentů knihovny na internetu, což je v současnosti již běžnou praxí v celé řadě knihoven. Od poloviny dubna roku 2007, kdy byl WWW katalog postupně uváděn do provozu, má tak každý možnost seznámit se s dosud zkatologizovanými knihovními fondy z kteréhokoli místa (<http://www.pra-chenskemuzeum.cz:8080/katalog>). Do konce roku bylo prostřednictvím internetu do katalogu Knihovny Prácheňského muzea zadáno celkem 11798 dotazů.

ODDĚLENÍ PŘÍRODNÍCH VĚD

Vedoucí: RNDr. Karel Pecl

Pracoviště zoologie

RNDr. Karel Pecl

I v roce 2007 proběhla periodická revize čtyř zoologických podsbírek (bezobratlí, bezobratlí exotičtí, obratlovci a obratlovci exotičtí). Při této revizi bylo fyzicky zkontrolováno 229 inventárních čísel systematické evidence, pod kterými bylo zapsáno 529 sbírkových objektů. V rámci revize byly ošetřeny depozitární prostory proti hmyzu.

Během roku byl budován interiér poslední etapy trvalé expozice Exotické přírody v Památníku města Protivína tentokrát věnované exotickému světu pralesů a mořských pobřeží. Tato část expozice bude otevřena koncem května 2008.

V rámci výstavy květin v Čimelicích ve dnech 21. - 26. srpna nainstaloval zoolog muzea v čimelickém zámku výstavu představující vzácné a ohrožené druhy živočichů na Písecku. Výstava byla uskutečněna ve spolupráci s Mysliveckým sdružením a ochránci přírody Čimelice jako ochrannýsky zaměřená součást myslivecké přehlídky trofejí.

Výstava „Ostrov Sandokana - výpravy zoologů na Borneo, Sumatru a Jávu“ byla instalována v roce 2007 v 6 muzeích (České Budějovice, Jihlava, Vodňany, Dačice, Borovany, Vrchlabí) a prohlédlo si ji 8 740 návštěvníků.

Výstava „Venezuelou křížem, krážem“ měla v květnu 2007 premiéru v našem muzeu a poté byla vystavena ještě v Zoo v Plzni a ve dvou dalších muzeích (Česká Lípa, Zlín). Díky obrovské návštěvnosti Zoo Plzeň ji navštívilo neuvěřitelných 24 392 zájemců.

Spolu s ostatními pracovníky muzea se zoolog také podílel na přípravě prosincové muzejní výstavy „Zajímavosti a kuriozity ze sbírek muzea“.

Také v roce 2007 pokračoval výzkum ptačího společenstva národní přírodní rezervace „Řežabinec, Řežabinecké tůně“ a jejího ochranného pásma, který byl zahájen v roce 1980. Zoolog muzea provedl v průběhu roku 12 sčítání, která mapovala význam území rezervace jako jarní tahová zastávka, složení hnízdního společenstva, význam území jako zdroje potravy při pohnízdních potulkách ptáků, jako místo soustředění ptáků před podzimním tahem a v jeho průběhu a také význam Řežabince pro zimující ptáky.

Podklady získané sčítáním slouží, spolu s výsledky letní kroužkovací akce *Acrocephalus* (viz samostatný příspěvek RNDr. Jiřího Šebestiana, CSc., odborného pracovníka Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), při osvětově-výchovném využití rezervace a také pro zpracování plánů péče pro obhospodařování rezervace.

Byly poskytnuty 4 konzultace a odborné podklady třem badatelům z řad studentů (jedna bakalářská a dvě seminární práce). Ve dvou případech to byli studenti Západočeské univerzity v Plzni a v jednom student Střední odborné školy tvorby a ochrany životního prostředí ve Veselí nad Lužnicí. Ve dvou případech se konzultace týkaly ptačích společenstev (v národní přírodní rezervaci Řežabinec, Řežabinecké tůně a v přírodní památce Velký Potočný rybník) a v jednom případě problematiky propagace muzeí.

Zoolog přenechal funkci ve výboru Jihočeského ornitologického klubu České společnosti ornitologické mladším členům a pro rok 2007 si ponechal členství ve výboru Zoologické komise Asociace muzeí a galerií a i nadále vykonával funkci tajemníka Společnosti pro výzkum a ochranu fauny - ZOOGEOS Bohemia.

Osvětově výchovné aktivity zoologa sestávaly jednak ze zajištění osmi přednášek přírodovědecko-cestovatelského cyklu muzea, z toho dvě přednášky představující expedici zoologů muzeí do Venezuely proslavil osobně a na přednášce o Zajímavostech ze života zvířat vystoupil jako spoluautor (viz přehled muzejních přednášek).

Další aktivitou K. Pecla byly přednášky pro veřejnost mimo muzeum. V roce 2007 jich bylo dvacet šest, z toho sedm v Písku, šest v Jihočeském kraji mimo Písek a zbylých třináct v ostatních krajích, nejvzdálenější např. v Přerově nebo ve Vrchlabí. Šestkrát se jednalo o přednášku představující expedici zoologů muzeí do Indonésie, devatenáct přednášek se týkalo expedice zoologů muzeí do Venezuely a jedna přednáška seznámila zájemce se Zajímavostmi ze života zvířat. Představené přednášky mimo muzeum navštívilo 1 206 zájemců.

Zoolog pokračoval v představování přírody prostřednictvím Českého rozhlasu 2, stanice Praha v rámci relace Periskop. V jihočeském rozhlasě České Budějovice v dubnu vyprávěl své zážitky z expedice zoologů muzeí do Venezuely. Pro televizi ČT 2 byl spoluautorem příspěvku o problematice kácení stromořadí kolem silnic a také o nových výsadbách.

V rámci spolupráce se školami uspořádal v červnu exkurzi do nejcennějšího území okresu Písek - národní přírodní rezervace „Řežabinec, Řežabinecké tůně“ pro dvě třídy písecké základní školy Husova. Exkurze s ukázkami odchytu a kroužkování ptáků a pozorováním ptáků na hladině stativovým dalekohledem se zúčastnilo 56 dětí a 4 učitelé.

Organizace „Festivalu ptactva“ o prvním víkendu v říjnu proběhla letos v celé Evropě. V národní přírodní rezervaci „Řežabinec, Řežabinecké tůně“ se uskutečnil v sobotu 6. října a kromě zoologa se na něm podíleli ještě další členové Jihočeského ornitologického klubu - Petr Louda z Čekanic, Ivan Průša ze Záhoří a Vláďa Volf z Prahy. K pozorovací věži na Řežabinci přišlo v sobotu 22 zájemců, z toho bylo 11 dětí. Při akci bylo okroužkováno 16 ptáků čtyř druhů (sýkora modřinka, sýkora koňadra, budníček menší a moudivláček lužní) a byla také chycena sýkora modřinka, která již kroužek měla. Během akce bylo pozorováno 1 087 ptáků 46 druhů, přičemž nejpočetnějšími druhy byly kachna divoká (1 500 ex.), špaček obecný (200 ex.) a kopřivka obecná (75 ex.). Nejvýznamnější bylo pozorování 7 volavek bílých a 2 bernešek rudokrkých. Bernešky byly v jihočeském kraji již od jara.

Pro zlepšení propagace přírody Písecka spolupracoval náš zoolog na přípravě informačních tabulí pro naučné stezky Řežabinec, Zelendárky a na břehu Blanice a spolu s etnografem J. Práškem na městem vydané brožurce „Písecko - zajímavosti historie a přírody“.

V září se zoolog muzea zúčastnil každoročního společného semináře zoologů muzeí a státní ochrany přírody, tentokrát v Přerově.

Bibliografie za rok 2006

Článek:

- *Expedice zoologů do Venezuely, in: Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 2006, s. 94-102. [ISBN 978-80-86193-23-6]*

Pracoviště geologie

Ing. Jaroslav Čícha

Pracovištěm byla během roku zajišťována odborná správa a tvorba geologických podsbírek muzea, především evidence nových přírůstků a systematická evidence, v závěru roku pak byla provedena periodická inventarizace v rozsahu cca 10 % předmětů z geologických podsbírek.

Hloubení šachtice při průzkumu krasu u Bližné. Foto F. Krejča

Pro účely záznamu zeměpisných souřadnic geologických lokalit v terénu byl pro pracoviště nově zakoupen GPS přijímač (Garmin GPSmap 60CSx), a v souvislosti s tím došlo i ke změně způsobu evidence lokalit. Namísto dosavadního záznamu v papírových mapách ZM10 jsou nyní lokality evidovány elektronickou formou v mapovém softwaru Touratech QV, který je pracovištěm používán jako vyhovující alternativa ke GIS aplikacím. Souřadnice jsou evidovány v systému WGS-84. V průběhu roku byly do digitální podoby rovněž převedeny veškeré dosavadní zázkresy z papírových map.

V roce 2007 se podařilo zlepšit již zaostávající přístrojové vybavení pracoviště a zdokonalit tak základní možnosti determinace geologických vzorků. Díky vstřícnému přístupu zřizovatele bylo především možné z investičních prostředků zakoupit komplet trinokulárního stereoskopického mikroskopu (Intracomicro STM 1562) s fotonástavcem a digitální zrcadlovkou Olympus E-330, včetně softwarového vybavení (QuickPHOTO CAMERA, Helicon Focus), který jako základní pomůcka při studiu mineralogických a petrografických vzorků nahradil dosloužilý jednoduchý starý stereomikroskop na pracovišti. Fotografický systém umožňuje snímání obrazu nejen z mikroskopu, ale i makrofotografickou dokumentaci vzorků, která je ve vyu-

žívána v systematické evidenci sbírek v programu Demus. I když se vzhledem k cenovým limitům jedná o relativně levné řešení založené na neznačkovém mikroskopu, tak svými parametry a kvalitou dobře pokrývá požadavky pracoviště. Dále byly především za účelem identifikace vzorků pořízeny Geiger-Müllerův počítač Gamma-Scout pro měření radioaktivity a UV lampa Raytech 5-2 pro studium luminescence minerálů v UV světle.

Nejvýznamnější prací v terénu byl v roce 2007 průzkum krasových jevů v dobývacím prostoru kamenolomu Bližná u Černé v Pošumaví v CHKO Šumava. Studium krasu karbonátových těles jihočeského moldanubika je jednou z nadregionálních specializací pracoviště geologie a v posledních letech je největší pozornost věnována právě krasu u Bližné, kde jsou průzkumy prováděny ve spolupráci se Správou jeskyní ČR, pracoviště Chýnovská jeskyně. Vlivem dobývacích prací v lomu, které se dostaly do blízkosti zkrasovělé zóny a výrazně změnilo i hydrografické poměry karbonátového tělesa za vzniku mohutných povrchových propadů, zde dochází ke složité situaci se střetem zájmů mezi těžební organizací a ochranou přírody. Vystála nutnost vymezení hranic těžby a jejího dalšího postupu, a proto byla na lokalitě během čtrnáctidenní červnové akce společně s pracovníky Chýnovské jeskyně vyhloubena 10m hluboká šachtice k ověření průběhu a charakteru zkrasovění. Šachtice

RNDr. Ladislav Prokop při předávání sbírky vzorků z uranového ložiska Předbořice ve svém bytě v Chrudimi. Foto J. Cícha

cí se podařilo odkrýt novou krasovou jeskyni se zajímavými korozními tvary, nazvanou jeskyně Lipno, dosahující prozatím délky přes 50 m. Jeskyně odvádí povrchové srážkové vody a je menším horním patrem rozsáhlejšího krasového systému, jehož hlavní, zatím neznámé části probíhají ještě pod její úrovní.

Z dalších terénních prací probíhaly sběry mineralogických a petrografických vzorků v místech různých zemních prací, těžebních odkryvů, sběrateli rozkopávaných hald pegmatitových lokalit v Píseckých horách apod. Byla provedena první etapa detailního mapování starých zlatodolů v okolí Písku pomocí GPS přijímače, při které bylo v terénu zaměřeno přes 700 objektů.

V roce 2007 se geolog muzea zúčastnil týdenního semináře geologů České a slovenské republiky v Závažné Porube u Liptovského Mikuláše na Slovensku, který posloužil k vzájemné výměně zkušeností mezi jednotlivými geologickými pracovišti, prezentaci odborných příspěvků a k návštěvě některých geologických lokalit Liptova a Nízkých Tater. Geolog muzea byl dále účastníkem 3. sjezdu České geologické společnosti ve Volarech, kde se během čtyř jednacích dnů bylo možné seznámit s množstvím přednesených příspěvků a posterů, z velké části věnovaných oblasti Šumavy.

Ve spolupráci s mineralogicko-petrologickým oddělením Národního muzea v Praze byla připravena výstava Obrazy v kamenech, která se uskutečnila v měsících březnu a dubnu v malých výstavních sálcích muzea. Na výstavě byly návštěvníkům představeny výtvarně působivé velkoformátové zvětšeniny mikrofotografií výbrusů a nábrusů hornin a minerálů, pořízené geologickými pracovníky Národního muzea a Univerzity Karlovy v Praze. V prosinci byl pracovištěm geologie zorganizován za velkého zájmu vystavovatelů i návštěvníků již 12. ročník předvánoční burzy minerálů, kde bylo tentokrát výjimečně možné rozšířit výstavní plochy a uspokojit tak větší množství vystavovatelů díky přechodnému uvolnění nově zrekonstruovaných prostor pod Rytířským sálem. Z dalších činností pracoviště je možné uvést odborné konzultace badatelům, určování vzorků minerálů a hornin pro veřejnost, výklady v expozici geologie apod.

Mimořádnou akvizicí do geologických podsbírek byl v roce 2007 dar sbírky hodnotných mineralogických a petrografických vzorků v počtu 119 kusů z uranového ložiska Předbořice u Milevska. Muzeu byl věnován RNDr. Ladislavem Prokopem z Chrudimi, který působil na ložisku v Předbořicích během těžby jako geolog. Vzorky jím byly shromažďovány především jako dokladový materiál k jeho rigorózní práci o ložisku, která, včetně cenné mapové a fotografické dokumentace, byla rovněž součástí daru. Předbořické ložisko, těžené hlubinným způsobem v letech 1961-1978, je jednou z našich nejvýznamnějších mineralogických lokalit s výskytem řady vzácných druhů minerálů. Ložisko je známé hlavně selenidovou paragenézí - tři druhy selenidů odtud byly dokonce poprvé na světě popsány jako nové minerály pro mineralogický systém. V důsledku přísného režimu, který při těžbě uranu panoval, byly během dolování možnosti získávání mineralogických vzorků z Předbořic velmi

omezené a veškeré pozůstatky po těžbě byly hned po jejím ukončení zlikvidovány, a tak má darovaná kolekce v současné době již nenahraditelný význam. Dárce je třeba ocenit i za bezúplatné poskytnutí sbírky, které dnes, v době silné komercializace sběratelství minerálů, bývá v podobných případech výjimkou.

ODDĚLENÍ MUZEJNÍ PREZENTACE - VÝSTAVNÍ ODDĚLENÍ

Vedoucí: Mgr. Jan Kotalík

Pokladna a informační centrum muzea

Dana Kozáková, Irena Karvanová

Obsluha pokladny - informačního centra muzea - Dana Kozáková a Irena Karvanová zajišťovala prodej vstupenek, publikací i drobných suvenýrů. Dále pracovníce poskytovaly základní informace českým i zahraničním návštěvníkům, obsluhovaly telefonní centrálu, fax, zaznamenávaly statistiku návštěvnosti. Jako každý rok připravovaly hromadnou poštu k odeslání, pomáhaly při vernisážích, první Muzejní noci i mineralogické burze. Pro některá oddělení muzea pomáhaly připravovat texty na PC a využívaly Internet. V období dovolených a při nepřítomnosti byly obě pracovnice zastupovány brigádníci.

Pracoviště kulturních dějin

Mgr. Jan Kotalík

Vedoucí oddělení Mgr. Jan Kotalík v roce 2007 katalogizoval nové přírůstky podsbírky HF a zároveň prováděl revizi části této podsбірky.

Publikační činnost vyplývá z níže připojeného bibliografického přehledu.

Za účelem zpřesňování a doplňování informací z oblasti kulturní historie a historické vyhledával a studoval různé příslušné zdroje (např. v Okresním archivu, Památníku národního písemnictví aj.).

Z výstav konaných v Galerii PM samostatně adjustoval výběr z díla Václava Turka a skupinovou výstavu německých výtvarníků z Wetzlaru. Výstavu k 7. Mezinárodnímu bienále kresleného humoru s názvem „Nábytek dělá domov“ připravil ve spolupráci s p. Michalem Jánským. Některé další výstavní akce, které byly naplánované pro všechny výstavní prostory, realizoval s pomocí pracovníků provozu - Jindřicha Kurze a Leoše Bolardta. Poprvé konanou muzejní noc 1. června pomáhal připravit zajištěním historických kostýmů a zároveň na této hojně veřejností navštívené akci vystoupil jako průvodce expozice „Kulturní tradice Písecka“.

Jako každý rok Jan Kotalík také poskytoval služby pro badatele z řad náhodných zájemců i odborníků. Dle potřeb provozu pomáhal též při pracech, které vyžaduje

chod instituce (např. stěhování) a společně s ostatními pracovníky muzea plnil povinnosti TDS. Pro vytváření výstavního plánu na další období komunikoval s různými osobnostmi a zástupci institucí.

Do konce r. 2007, kdy skončilo funkční období, působil jako člen správní rady Centra kultury Písek o. p. s.

Bibliografie za rok 2007

Knižně:

- *Písek ve fotografii 1860 - 1918, Písek 2007, 240 s. (se Zd. Javůrkem)*
- *Písecká domovní znamení, Nakladatelství J&M Písek, 2007, 128 s. (s K. Sýsem, F. Doubkem, J. Práškem) [ISBN 978-80-86154-64-0]*

Články:

- *Craig J. Barber - „Ghosts in the landscape: Viet Nam revisited“ („Přízraky v krajině: znovu ve Vietnamu“), in: Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 2006, s. 78-79. [ISBN 978-80-86193-23-6]*
- *Z fotografických výstav, in: Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 2006, s. 89-94. [ISBN 978-80-86193-23-6]*

Pracoviště výtvarných sbírek, sbírky uměleckého průmyslu a výstavní činnosti

Irena Mašíková

Péče o sbírky i v tomto roce představovala pravidelné revize prováděné v podsbírkách malby, kresby, grafiky a umělecké plastiky. Rovněž tak byla revidována část sbírky uměleckého průmyslu.

V průběhu celého roku ve spolupráci s fotografkou Václavou Komarovou probíhalo doplňování dokumentace grafické sbírky.

Jako každoročně vybrala kurátorka obrazy k restaurování pro atelier restaurátorky Ivany Petrové.

V rámci výběrového řízení, které Prácheňské muzeum vypsalo na restaurování cyklu pláten českých panovníků malíře Bernarda Augustina Lochmana a ze kterého vítězně vzešel atelier akad. mal. Lenky Helfertové z Prahy, deponovala I. Mašíková zmíněná plátna do Prahy. Restaurované obrazy budou součástí expozice malířské rodiny Lochmanů, která bude instalována v prostorách písecké sladovny a jejíž součástí budou originály soch z Kamenného mostu v Písku.

Přírůstky do výtvarné sbírky Prácheňského muzea byly neobyčejně bohaté. Podařilo se zakoupit celou řadu obrazů, které výrazně obohatily sbírku regionálních autorů. Jmenujme obraz Josefa Váchala Povltavská krajina, dále rozměrné plátno písec-

kého malíře Václava Daneše s názvem Ztracená zahrada, tři obrazy, oleje na plátně, Josefa Velenovského - krajina u Písku a dva písecké motivy, dále pastel Miloslava Růžičky s názvem Maškary, olej na plátně Písecká věž a třetí obraz od téhož autora s názvem Cyril a Metoděj. Výtvarná sbírka byla obohacena i o díla malíře Jana Sýkory Ulička s píseckou věží, dále Chalupy na Křížatkách, Putim a dvě kolorované kresby písecké. Do výtvarných sbírek byl zakoupen i obraz malíře Vojtěcha Říhánka s píseckým motivem.

V rámci grantových programů Jihočeského kraje a města Písku, vypracovala I. Mašíková grantové žádosti, které byly kladně vyřízeny a poskytly finanční prostředky na výstavu Česká bible v průběhu staletí a Češi ve Francii.

Ve výstavním programu galerie připravila kurátorka květnovou výstavu jihočeského sochaře Milana Doubravy a malíře Davida Bartoně. Červencová výstava svým obsahem se zařadila do dlouhodobého cyklu výstav Čechů působících ve Francii. Český fotograf Karel Steiner žijící v Paříži, představil v písecké galerii soubor fotografických portrétů Čechů žijících ve Francii. V měsíci srpnu zahájila I. Mašíková společně se spisovatelem a novinářem Jiřím Tichým výstavu Josefa Hampla s názvem Šité koláže. Říjnová výstava seznámila návštěvníky galerie s velmi starou textilní technikou patchworku. Svá díla představily výtvarnice Jana Harmachová a ing. Miroslava Kalinová, Eva Galová doplnila expozici svými textilními kolážemi. Výstavu jihočeských výtvarníků po 25. a více letech zahájil PhDr. Jaromír Procházka. Volné seskupení jihočeských umělců se tak po dlouhé době opět setkalo v prostorách písecké galerie.

V Malých výstavních síních v přízemí muzea připravila I. Mašíková ve spolupráci se Společností přátel české bible o.s. Praha, výstavu s názvem Česká bible v průběhu staletí. V měsíci září zahájila kurátorka výstavu dvou handicapovaných umělců, Petra Efenberka z Písku a Romana Vokatého z Příbrami, narozeného v Písku.

V Chodbě knihovny instalovala I. Mašíková v březnu výstavu píseckého rodáka Bohuslava Kutila u příležitosti 100. výročí jeho narození. Pro květen připravila výstavu fotografií celosvětově známého českého fotografa Jindřicha Štreita s názvem Zakázané fotografie. V červenci v prostorách chodby knihovny připravila výstavu obrazů malíře Václava Lamra s názvem Biblické příběhy. V říjnu uvedla výstavu z grafických muzejních sbírek a v listopadu výstavu fotografa Stanislava Klváčka.

Ve spolupráci s uměleckou ředitelkou Sladovny o.p.s. Písek Helenou Fenclovou, společností Afrum a Centrem kultury v Písku se podílela na uvedení výstavy Tingatinga - Africké umění Tanzanie, která byla zahájena v březnu v Galerii Portyč.

V průběhu roku předběžně organizovala a absolvovala jednání s umělci, kteří budou vystavovat v Prácheňském muzeu v roce 2008, včetně předvýběru obrazů Jiřího Hermacha v jeho ateliéru nedaleko Paříže, kde byla na soukromé cestě a jehož výstava se bude konat v galerii muzea v roce 2009. Pravidelně tyto návštěvy Paříže spojuje se svými pracovními kurátorskými aktivitami.

SEKRETARIÁT, PREZENTACE

Lenka Nádějová

V roce 2007 byly zpracovány a instalovány aktualizované a doplněné popisky v expozicích (Písek i Protivín). V rámci propagace Památníku Adolfa Heyduka byly zajištěny reklamní tiskoviny a materiály. Pro Prácheňské muzeum byla zajištěna propagace formou nových materiálů, skládaček a vstupenek.

Na podzim byl schválen příspěvek (Grantový program města Písku na podporu cestovního ruchu) na výrobu nových webových stránek muzea, příprava podkladů probíhala již v závěru roku. Vytvoření nových webových stránek přinese jejich zpřístupnění cizincům i zkvalitnění služeb (možnost rychlejší a jednodušší editace).

Další činnost tohoto pracoviště spočívala v sekretářských pracích, spisové a poštovní službě. Uzavřeny byly smlouvy se společnostmi Intergram a OSA. Také v roce 2007 probíhala z tohoto pracoviště pravidelná aktualizace stávajících webů, zajištěna byla cílená inzerce - propagace muzea v tiskovinách turistického a kulturního zaměření.

L. Nádějová spolupracovala s dalšími odděleními muzea, zřizovatelem, AMG a subjekty ze sféry kultury a cestovního ruchu. Vedla též agendu ISBN, statistických údajů pro MK ČR.

PROVOZNÍ ODDĚLENÍ

Vedoucí: Jitka Čuková

Eva Stellnerová, Zdeňka Kubišová, Jindřich Kurz, Leoš Bolardt

Dozorci expozic: Petra Hodoušová, Božena Holečková, Dagmar Kurzová, Marie Zapletalová

Prvořadým úkolem zaměstnanců muzea bylo znovuotevření Památníku Adolfa Heyduka po celkové rekonstrukci. Také pracovníci provozního oddělení, především řidiči a údržbáři Jindřich Kurz a Leoš Bolardt, se zúčastnili stěhování veškerého nábytku, knih, obrazů a dalších sbírkových předmětů. Na slavnostní otevření dne 30. května připravili pracovníci provozu pohoštění.

Na začátku roku byla provedena generální oprava toalet ve vstupní hale, která byla financována z prostředků majitele budov - MÚ Písek. K této opravě bylo přistoupeno z důvodu prosakování do fasády na západní straně hradu. V rámci drobné údržby již financované z provozních prostředků muzea byl rekonstruován nábytek v hale - novým nástřikem byl ošetřen prodejní pult a byla přečalouněna křesla. Vymalována byla hala, kancelář etnografa a dvě dílny v suterénu muzea, kde byla změřena intenzita světelných podmínek a světla upravena podle požadavků normy na osvětlení pracoviště. Dále bylo přistoupeno k překrytování a nátěru venkovních křidel oken na západní straně - v galerii a knihovně muzea. Větším nákladem z položky údržba byla kompletní výměna podlahy a její izolace na pozorovací věži ve Státní pří-

rodní rezervaci Řežabinec. Po stavebních pracích ve sladovně bylo nutno upravit zeleň, pěšinu a trávníky na nádvoří muzea. Provozní pracovníci muzea zajistili nové elektronické zabezpečení v expozici zlata. Tato expozice byla delší dobu uzavřena z důvodu stavebních úprav depozitáře pod Rytířským sálem, ve kterém se bude v budoucnu nacházet další nová expozice. Všechny expozice byly v době zimní odstávky (expozice Zlata po stavební odstávce) důkladně vyčištěny, proběhlo čištění soklů, byly otevřeny a vyleštěny vitríny - tyto práce prováděla uklízečka Zdeňka Kubišová. Byla zajištěna oprava ozvučení expozic Ryby a rybářství, Pravěk a doba slovanská a Dějiny regionu. V květnu byly plynováním ošetřeny depozitáře muzea a Památník města Protivína proti hmyzu.

Během roku se podařilo dokončit a z investičních prostředků uhradit novou expozici v Památníku města Protivína nazvanou „Exotický svět pralesů a mořských pobřeží“. Z fondu rozvoje investičního majetku byl zakoupen stereoskopický fotomikroskop pro pracoviště geologa a do dílen muzea byl pořízen pětioperační dřevobráběcí stroj. Z dalších prostředků to byla kopírka, separátor oleje, kompresor a venkovní vitřina. Do haly muzea v rámci přechodu na prodej vstupenek pomocí rezervačního systému Colosseum bylo pořízeno potřebné programové i počítačové vybavení.

Za pomoci a účasti pracovníků Krajského úřadu zpracovala Jitka Čuková výběrové řízení na dodavatele rekonstrukce výtahu a restaurátorských prací souboru 16 obrazů českých panovníků od B. A. Lochmana. Pro projektanta přestavby výtahu Ing. J. Havlíčka byly poskytovány podklady. Ekonomka Eva Stellnerová aplikovala změny nového zákoníku práce do vnitropodnikových směrnic. Tyto změny promítla taktéž do účetnictví a výpočtu nemocenských dávek. Seznámila se s grantovou politikou kraje i města a následně zpracovala 4 granty. V průběhu roku byla provedena kontrola pracovníků Okresní správy sociálního zabezpečení a Úřadu práce - obě kontroly zhodnotily její práci na výbornou a bez závad.

Hospodaření muzea v roce 2007

Náklady (v Kč)

Spotřeba materiálu	1 165 940,95
Spotřeba energií	760 091,80
Prodané zboží	236 464,38
Opravy a údržba	1 040 147,30
Cestovné	80 841,40
Náklady na reprezentaci	10 166,50
Ostatní služby	2 045 690,10
Mzdové náklady	6 049 044,00
Zákonné sociální pojištění	2 068 429,00
Zákonné sociální náklady	129 763,85
Ostatní pokuty a penále	209,00

Jiné ostatní náklady	60 687,34
Odpisy dlouhodobého majetku	259 423,00

Náklady celkem **13 906 898,62**

Výnosy (v Kč)

Tržby z prodeje služeb	599 301,10
Tržby za prodané zboží	198 554,50
Úroky	326,18
Zúčtování fondů	62 069,0
Příspěvky a dotace na provoz	13 135 635,00

Výnosy celkem 13 995 885,78

Hospodářský výsledek - zisk **88 987,16**

Jan Adámek - Vlastimil Simota - Jaroslav Jiřík

PŘÍSPĚVEK KE STUDIU DUCHOVNÍ KULTURY MĚSTA PÍSKU Z POHLEDU HISTORIE A ARCHEOLOGIE NA PŘÍKLADU ÚCTY KE SV. KATEŘINĚ ALEXANDRIJSKÉ

Kolegovi Jindřichovi Kurzovi k šedesátým narozeninám

Předložený článek je výstupem interdisciplinárního bádání na téma duchovní kultury ve městě Písku v minulosti. Pozornost historie a archeologie se upřela na kult křesťanské svěťice sv. Kateřiny Alexandrijské a na doklady jejího uctívání poznávané metodami obou vědních oborů. Text sestává ze dvou částí, v nichž jsou odděleně prezentovány výsledky studia pramenů. Pokus o syntézu v závěru práce naznačuje mezerovitost našich znalostí a nutnost pokračovat v takto zaměřeném výzkumu.

Svědectví písemných pramenů

Na sklonku dne 25. listopadu 1332 prožíval mladý kralevic, teprve šestnáctiletý Karel Lucemburský, své první velké vojenské vítězství. Při hájení italských držav svého otce, českého krále Jana Lucemburského, konkrétně panství v Modeně, totiž zvítězil v bitvě u San Felice. Karel přisoudil hlavní zásluhu na svém vítězství přimluvě sv. Kateřině Alexandrijské, jejíž svátek na onen den připadá. Tato událost se ukázala být zásadní ve vztahu k rozšíření úcty ke sv. Kateřině ve vrcholně středověkém Království českém, jejímž nejvýznamnějším projevem je Karlova fundace novoměstského kláštera augustiniánek s kostelem sv. Kateřiny. Na poli literárním pak dominuje rozsáhlá staročeská legenda Život svaté Kateřiny čítající 3519 veršů.¹

K příběhu svěťice samotné je třeba se ale vrátit ještě o celé tisíciletí nazpět. Téměř veškeré znalosti o svaté Kateřině čerpáme z legendárního podání² - řecké *Pas-sio* bylo sestaveno někdy v 6. nebo 7. století, v průběhu 8. století pak bylo přeloženo do latiny, což přispělo k jeho rozšíření do západního světa, zejména do Říma, kde lze Kateřinin kult sledovat již od poloviny 8. století - z té doby totiž pochází nástěnná malba v kapli ležící severně od baziliky San Lorenzo al Verano, na níž je svěťice vyobrazena stojící vedle trůnu P. Marie. Legendy, s různými pozdějšími do-

1) Kritické vydání in: *Dvě legendy z doby Karlovy*, ed. Václav VÁŽNÝ, Praha 1959.

2) Následující znění legendy sestaveno převážně na základě hesla in: Otto WIMMER - Hartmann MELZER - Josef GELMI, *Lexikon der Namen und Heiligen*, Innsbruck - Wien, 1986, s. 481n.

Listina písecké městské rady ze 4. června 1410 stvrzující rentu pro oltářnictví sv. Kateřiny. Foto SokA Č. Budějovice, archiv J. Adámka

plňky a obměnami, vypravil následující příběh: Kateřiným otcem byl král Costus. I po smrti obou rodičů tak mohla dobře zabezpečená Kateřina žít v bohatství a přepychu. Byla prý vzdělána ve všech vědách a uměních, navíc byla krásná a přitažlivá, ale zároveň velmi hrdá. Zůstávala svobodná, neboť se jí zdálo, že pro ni není nikdo dost dobrý. Její pyšné smýšlení změnil teprve jakýsi poustevník - poté se rozhodla zůstat pannou a přijmout za svého pravého ženicha Ježíše Krista, jenž jí v noci jejího obrácení navlékl prsten. Díky svému vzdělání i moudrosti obstála v disputaci o pravdivosti křesťanství, v níž teprve jako osmnáctiletá porazila pade-

sát pohanských filozofů, které povolal samotný císař.³ Když nemohla být nijak přesvědčena, bylo jí přikázáno, aby obětovala bohům, což statečně odmítla. Nato ji císař přikázal dát zmrskat a zavřít do temného žaláře, kde však o ni pečovali sami andělé; podle jiného podání služebníci císařovny. Po dvanácti dnech byla císařovnou osvobozena, ale rozhněvaný císař ji odsoudil ke smrti kolem. Když byla vedena na smrt, rozbil anděl mučednické kolo s ostrými železnými špicemi. Císařovna Justina, která tuto událost viděla oknem, se pak stala křesťankou. Ke Kristu se přihlásil také Porfyrius, který Kateřinu sřezil ve vězení, a svědectví Kristu vydali také mnozí další vojáci - poté byli všichni mučeni a nakonec setnuti. Státa byla také Kateřina a z jejího hrdla namísto krve vytrysklo mléko. Poté andělé⁴ přenesli její tělo na horu Sinaj, kde bylo pohřbeno. Nad jejím hrobem byl pak postaven klášter, kte-

3) Tím nebyl často uváděný císař Maxentius (306 - 312), nýbrž spolucísař Maximinus II. Daia (310 - 313), jehož jméno uvádí Římské martyrologium - srov. např. faksimilový přetisk *Martyrologium Romanum. Editio princeps (1584)*, edd. Manlio SODI - Roberto FUSCO, Citta del Vaticano, 2005, s. 396.

4) Tak měli být podle podání lidmi označováni tamější baziliánští mniši.

rý dodnes nese její jméno. Úcta ke sv. Kateřině se velmi rozšířila; snad se tak stalo i díky modlitbě obsažené v jejím legendárním Passio, podle níž Bůh s jistotou vyslyší prosby, které budou vznášeny jejím jménem.

Prvním dokladem svatokateřinské úcty v Písku je listina ze 4. června 1410, jejímž zněním písecká městská rada potvrdila, že spoluměšťan Kvěch pojistil na svém domě ve městě a ostatním majetku roční rentu ve výši 30 grošů pro oltářníka (tedy kněze, který sloužil pravidelné mše u jemu svěceného oltáře) sv. Kateřiny v píseckém farním kostele.⁵ Dozvídáme se tu také, že oltář nechal postavit a základní finanční dotaci k němu poskytl kněz Václav, který v době vydání listiny již nežil. O osobě zakladatele nevíme vlastně nic jistého. Je oprávněný předpoklad, že působil nebo pocházel z Písku, když svoji fundaci realizoval ve zdejší kostele. Nabízí se možnost ztotožnit jej s kaplanem píseckého farního kostela knězem Václavem, v jehož domě došlo 19. února roku 1408 k jednání ohledně pronájmu výnosů píseckého farního benefícia. Při této příležitosti je kaplan Václav zmíněn již jako zemřelý. Je-li v listině připomenuto jeho jméno jakožto někdejšího majitele domu, pak to znamená, že zemřel nedlouho předtím. Pokud byl oltář založen na základě jeho testamentu, stalo se tak někdy v letech 1408 - 1410, pokud jej Václav zřídil ještě za svého života, došlo k tomu nejpozději před rokem 1408, možná však již řadu let předtím.

O oltáři pak máme již jen jedinou zmínku z roku 1412, kdy pro něj písecký farář Mikuláš z Lovosic zakoupil rentu neznámé výše od Petra z Malovic. Snad se tak stalo na základě nějakého testamentárního ustanovení. Dvě doložené renty rozšiřující finanční zajištění oltářníka nepřímo dokládají i vztah ke světici, jíž byl oltář zasvěcen.

Jméno Kateřina bylo v oné době jedním z nejrozšířenějších křesťanských jmen v Čechách. V Písku jeho četnost pro nedostatek pramenů posoudit nemůžeme, víme však, že jeho nositelkou byla i dcera jednoho z nejvýznamnějších píseckých měšťanů poslední čtvrtiny 14. a počátku 15. století - Mikuláše Volyňského.⁶

Kde přesně byl oltář vztyčen nevíme - snad při některém z pilřů mezilodních arkád. Ostatně lze předpokládat, že oltář tu nestál dlouho a byl snad již v roce 1420 husitskými radikály odstraněn, neboť město se tehdy nacházelo v jejich rukách.

Úcta ke sv. Kateřině Alexandrijské ovšem ani v prostředí tehdy jednoznačně utrakvistického Písku nezanikla.⁷ Dokládá to skutečnost, že její vyobrazení ve formě

5) Viz, podobně jako u následujících údajů, Jan ADÁMEK, *Liturgický provoz kostela v předhusitské době*, in: Jan ADÁMEK - Jan SOMMER - Zuzana VŠETEČKOVÁ, *Středověký kostel Panny Marie v Písku*. Collectanea ad annum Jubilaeum MM edita, Písek 2001, s. 94n.

6) Jan ADÁMEK, *Mikuláš z Volyně. K životopisu nejvýznamnějšího fundátora ve středověkém městě Písku*, in: Pater familias. Sborník příspěvků k životnímu jubileu Prof. Dr. Ivana Hlaváčka, Praha 2002, s. 332n.

7) Výzkumy posledních let přesvědčivě dokládají, že úcta ke svatým byla u konzervativně orientovaných utrakvistů šířeji založená, než se dříve předpokládalo; nejnověji Ota HALAMA, *Otázka svatých v české reformaci. Její proměny od doby Karla IV. do doby České konfese*, Brno 2002. Úcta ke sv. Kateřině je jmenovitě doložena v seznamu slavených svátků z roku 1549 - *Ibidem* str. 83.

Východní průčelí kostela Povýšení Svatého Kříže, někdejší městská solnice - detail s vyobrazením sv. Kateřiny. Foto J. Adámek

sgrafita bylo asi ve třetí čtvrtině 16. století⁸ provedeno na štítu do náměstí obráceného průčelí městské solnice - dnešního kostela Povýšení Svatého Kříže.⁹

Nejvýznamnější písecká svatokateřinská fundace však byla uskutečněna až ve třetí čtvrtině 18. století. V průběhu výstavby nové radnice bylo totiž rozhodnuto, že v ní bude zřízena také kaple zasvěcená sv. paně a mučednici Kateřině. Asi někdy v závěru roku 1764 požádala městská rada pražskou arcibiskupskou konsistoř o povolení ke zřízení kaple se zdůvodněním, že by zde byly slouženy pravidelné mše před jejím zasedáním a o slavnostech a nedělích by byla sloužena mše pro vězně. Konečně tu měla být sloužena i veřejná mše ke cti sv. Kateřiny v den jejího svátku. Zároveň radní žádali, aby zdejší bohoslužby zajišťovali dominikáni z nedalekého kláštera, pouze s výjimkou svátku sv. Kateřiny, kde tu měl celebrovat písecký děkan.¹⁰ Jak děkan samotný tak i konsistoř však byli toho mínění, že by bylo na újmu práv děkana, kdyby mše v radniční kapli sloužili dominikáni. Arcibiskupská konsistoř proto děkanovi Ignácovi Šafařovicovi svým dopisem ze dne 11. ledna 1765 sdělila, že veškeré bohoslužby bude zajišťovat děkan se svými kaplany. List prostředkoval městské radě dne 6. února děkan osobně. Rada se ustanovení podřídila a 11. února navrhla děkanovi za

8) Za konzultaci datování děkuji prof. PhDr. Ivo Kořánovi.

9) Jako její protějšek byla vyobrazena sv. Barbora, která jakožto její nejobvyklejší společnice také umožňuje jednoznačně identifikovat jen zčásti viditelnou figuru sv. Kateřiny.

10) Veškeré prameny k následujícímu výkladu jsou uloženy ve SOKA Písek, fond Archiv města Písek, spisy o radnici, sig. A r 11. Jednání o založení kaple až po její posvěcení stručně shrnul písecký děkan Ignác Šafařovic in: *Liber Memorabilium Decanatus Pisecensis. Partim ex antiquis scriptis, partim ipsa experientia teste, partim ex aliorum tensorum Virorum notitia et testimonio collectus. Conscriptus vero a me Francisco Josepho Ledeczky tunc temporis in sextum Annum Decano Regiae Urbis Pisecae Anno Christi 1747* (sv. I) - dále jen *Liber Memorabilium I -*, pag. 72, uloženo v archivu Římskokatolické farnosti Písek, bez sig.

každou čtenou mši mešní stipendium o výši 30 krejcarů, za zpívanou mši o titulární slavnosti (tedy na den svaté Kateřiny) pak 1 zlatý 10 krejcarů. Děkan s tímto návrhem souhlasil a svůj souhlas písemně potvrdil 27. února. Právní stránka existence kaple a zajištění bohoslužeb v ní tak byla vyřešena, ale vlastní kaple v tu dobu ještě dokončena nebyla. Její výstavba společně s celou radnicí dále pokračovala.

Volba patronátu sv. Kateřiny ze strany radních nebyla v žádném případě nahodilá. Konšelé, kromě toho že ctili její moudrost, učenost a statečnost, které jsou tak potřebné ve správě každého města, si byli vědomi i toho, že je ochránkyní právníků, notářů a řečníků, jejichž činnost neméně souvisela s jejich počínáním v čele městské komunity.

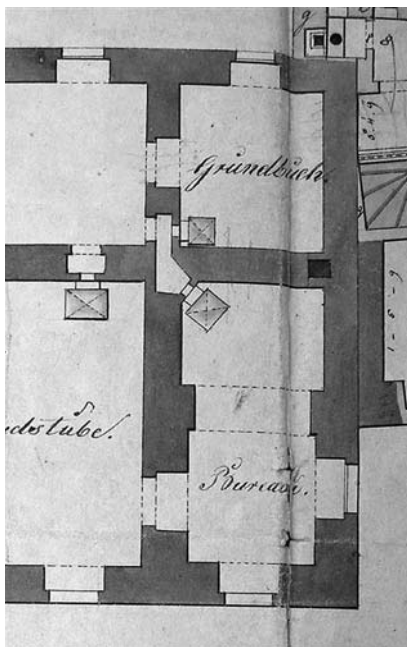
Na podzim roku 1766 dospěla stavba radnice, alespoň co se týče prvního patra, tak daleko, že tu již mohla být konána zasedání rady a též slouženy mše. „*Jakož v král. městě Písku z gruntu vnově stavěném domu radním prostřední štok, v kterém kaple pod jménem svaté Kateřiny Panny, mučednice Boží, radní a obecní sednice se vynacházejí, tak daleko do stavu uvedeném jest, že v kapli služby Boží se konati, a v radní sednici Sessiones Curiales držané býti mohou. Vzáctný Magistrát ale dříve nežli by v témž domu radním své sezení byl vzal, měvše na paměti, že a Fore Principium se státi má. Podle toho ex Concluso na tom pozůstaveno bylo, aby dle obzvláštního od vysoce důstojné veleb. Consistoře Pražské obdrženeho povolení, napřed kaple posvědcena a napotom sednice radní požehnána byla.*“ Zmíněné povolení konzistoře je datováno 18. říjnem 1766.

Vlastní svěcení se konalo ve dvou dnech. Nejprve dne 5. ledna 1767 děkan Ignác Šafařovic při slavnostní zpívané mši svaté benedikoval kapli a následně dne 6. ledna požehnal radní i obecní síni. Vzápětí také před prvním zasedáním rady sloužil mši svatou spojenou s prosbou o pomoc Ducha Svatého - zpěvem Veni Sancte Spiritus. Městská rada při této příležitosti pořádala velkolepou hostinu:¹¹ „*A nemohouce ten Actus Spiritualis, při kterém nejvíce duchovenstvo co činiti má, tak prostně zhola (aby nějaké uctění duchovenstvu se nestalo) vykonán býti. Pročež co tak dle obzvláštního od J. Vysoce Rytířské Milosti Královského Pana Podkomořího zemského stálého povolení velebné duchovenstvo a Honoratiores s obědem uctíti moci, při svědčení kaple a uděleného požehnání domu radního.*“

Kaple měla v rámci radniční budovy poměrně dosti exponované postavení. Nalézala se v prvním patře pod severní věží, tedy na nároží. Sestávala z mírně obdélné lodi a čtvercového presbyteria¹² osvětleného od východu i od severu, které bylo vlastně

11) Uvedení dalších podrobností je již nad rámec sledovaného tématu, proto odkazují na přehled spotřebovaných potravin publikovaný (se zanedbatelnými nepřesnostmi) Augustem SEDLÁČKEM, *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou. Díl I.*, Písek 1911, s. 425.

12) Samozřejmě za splnění předpokladu, že kaple byla orientována; na nejstarším plánu radnice z poloviny 19. století (sig. A r 41) je již jeho prostor označen jako kancelář - „Bureau“ - srov. obr. na následující straně.

Výřez z plánu prvního patra radnice z první třetiny 19. století. SOkA Písek, archiv města Písek, sig. Ar 41 - dispozice kaple sv. Kateřiny. Foto J. Adámek

se značnou pravidelností vždy po uplynutí čtyř týdnů. Vždycky se jednalo o středy (k r. 1772 nejsou data uvedena), s výjimkou roku 1771, kdy byly mše slouženy vždy ve čtvrtek. K posunu docházelo jen výjimečně, téměř vždy jej lze vysvětlit jiným význačným svátkem¹³. Logiku periodicity bohoslužeb objasňuje „*Specificatio*“ výdajů za mše za rok 1772, kdy nejsou uváděna data konání mší, ale jména radních, kteří se v rámci cyklického střídání ujímali funkce purkmistra - mše byly tedy konány vždy na úvod takovýchto zasedání rady. Podle všeho tak bylo sleveno z původního požadavku radních, aby mše byla sloužena při každém jejím zasedání (o mších pro vězně ani nemluvě), k nimž docházelo ne zcela pravidelně v průmě-

v plném rozsahu umístěno nad tehdy ještě volně průchozím loubím, jehož pilíře a klenba presbyterium podpírají.¹³

Je zajímavé, že při svěcení nebyla kaple ještě vybavena mobiliářem - nacházel se tu snad jen provizorní oltář. Vlastní oltář, míněno asi především oltářní retabulum, byl totiž objedнан až 30. prosince 1767, kdy byla uzavřena smlouva s Ignácem Hammerem (též psáno Homrem) řezbářem z Dobré vody u Březnice. Oltář asi nebyl dohotoven dříve než koncem roku 1770, neboť teprve 1. února 1771 byla řezbářů vyplacena dohodnutá částka 120 zlatých. Oltářní obraz sv. Kateřiny, namalovaný jezuitou Ignácem Raabem z pražské koleje u sv. Klimenta, byl hotov o něco dříve a do Písku dorazil, jakožto dar rektora koleje P. Petra Janovky, již před 7. zářím 1768.

Liturgický „provoz“ kaple pomáhají osvětlit přehledy výdajů na mešní stipendia, které se dochovaly za léta 1770 - 1772, 1780, 1781 a 1783. Ve sledovaných letech byly mše svaté slouženy

13) Nevelké rozměry kaple plně odpovídají jejímu pojetí jakožto vpodstatě soukromě svatyně přístupné pouze omezenému okruhu osob. Síla zdi mezi lodí kaple a sousední místností popsanou na plánu jako „Grundbuch“ nasvědčuje tomu, že tato stěna opravdu tvořila západní stěnu lodí, která tak dále na západ již nesahala.

14) V letech 1771 a 1772 tak např. byla květnová mše o den posunuta kvůli svátku sv. Jana Nepomuckého, roku 1783 kvůli svátku sv. Alžběty, již byla zasvěcena špitální kaple.

ru jednou týdně¹⁵. Kromě těchto pravidelných čtených mší byla o svátku sv. Kateřiny vždy sloužena slavná zpívaná mše svatá.

Bohoslužby se však v radniční kapli nekonaly déle nežli několik desetiletí¹⁶, nejdéle do roku 1827. Dne 9. června tohoto roku bylo totiž rozhodnuto o přenesení oltáře do děkanského kostela. Za jeden z důvodů můžeme pravděpodobně považovat všeobecné rozšíření osvícenského rozumářství, které se neblaze podepsalo na náboženském životě řady zemí.

V děkanském kostele byl oltář vztyčen v jedné z bočních lodí. Podle všeho zde úcta ke svaté Kateřině nestagnovala, neboť oltář byl jedním z prvních, který se dočkal obnovy v neogotickém stylu. Stalo se tak zejména díky velkorysosti měšťana Františka Kinkora, který zaplatil pořízení nového řezaného oltáře, vrcholícího drobným kružbovým baldachýnem, na který byl přenesen původní barokní obraz světice. Jeho posvěcení vykonal písecký děkan František Pech v neděli 7. prosince 1884, před slavnou mší svatou.¹⁷ Naposledy byl oltář umístěn v jižní boční lodi při stěně vlevo od schodiště do kaple sv. Jana Nepomuckého. Ve druhé polovině čtyřicátých let 20. století byl však na pokyn děkana Františka Pernegera rozebrán a přenesen do hřbitovní kaple sv. Anny v Nepodřících, která byla bez mobiliáře. Využit z něho byl pouze oltářní stůl, zatímco retabulum bylo uloženo ve zdejší márnici. Raabův oltářní obraz byl uschován na děkanství.¹⁸

Přenesením oltáře byl prozatím formálně ukončen veřejný kult svaté Kateřiny v Písku, kde byl s různými přerušeními a peripetemi pěstován nejspíše od počátku 15. století.

Svědectví archeologie

Doklady úcty svaté Kateřiny Alexandrijské poskytnuté archeologií v Písku představují nálezy pozdně gotických kachlů s výzdobným námětem obsahově vycházejícím z legendárních líčení života této světice.¹⁹

V domácí kachlové tvorbě evidujeme dvě základní varianty zpodobení svaté Kateřiny Alexandrijské.²⁰ V prvním případě na reliéfech spatřujeme postavu sv. Kateřiny doprovobenou jejími obvyklými atributy mučícím kolem a mečem. Druhá varianta znázorňuje sv. Kateřinu stojící pod gotickým architektonickým obloukem, na pravé ruce jí sedí holubice a šlape po pohanském císaři Maximinovi. Výjev rámuje

15) Podle zápisů dochovaných radních manuálů. Nižší frekvence mší než původně zamýšlená byla bezpochyby způsobena příliš velkým rozsahem závazků děkana a jeho kaplanů, jak je o tom zmínka ve zmíněném dopisu konzistoře z 11. ledna 1765.

16) Detailnější výzkum nebyl zatím proveden.

17) Srov. *Liber Memorabilium I*, pag. 153.

18) Pramenem těchto údajů je osobní sdělení dlouholetého píseckého kostelníka Zdeňka Tvrdého. Obraz svaté Kateřiny bohužel není toho času k nalezení a jeho fotografie není k dispozici; podle slovního popisu se jednalo o klasické vyobrazení polopostavy světice s mučícím kolem.

19) Přínos kachlů k poznání duchovní kultury středověku na vybraných příkladech brilantně zhodnotil František ŠMAHEL, *Archeologické doklady středověké duchovní kultury*, *Archaeologia historica* 15, 1990, s. 302- 306.

20) Čeněk PAVLÍK - Michal VITANOVSKÝ, *Encyklopedie kachlů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Ikonografický atlas reliéfů na kachlích gotiky a renesance*, Praha 2004, s. 51.

ozdobná bordura. Zevrubný rozbor této scény podal M. Ernée při zpracování kachlů z Českého Krumlova a Velkého Meziříčí.²¹ Autoři encyklopedie o kachlích dali motivu název Sv. Kateřina Alexandrijská vítězná.²² Artefakt s tímto reliéfem byl v Písku poprvé identifikován při analýze souboru kachlů nalezených u Děkanšského úřadu čp. 43.²³ V rámci studia kamnářské keramiky ze sbírek Prácheňského muzea se podařilo vytřídit další fragmenty kachlů se stejnou ikonografií, jejichž popis je podán níže.²⁴

Soupis nálezů:

1. Písek, Alšovo náměstí čp. 19 a 20.

Středověké artefakty v prostoru domů čp. 19 a 20 na Alšově náměstí v Písku nalezl Jiří Fröhlich při povrchovém průzkumu po demolici obou objektů v roce 1987.²⁵ Nálezový soubor obsahuje také zlomek kachle se sv. Kateřinou Alexandrijskou.²⁶

Ikonografie: Na torzu čelní vyhřívací stěny vpravo bordura vymezená dvěma pruty, v níž se vine esovitě prohnutá úponka, doplněná protáhlými lupínky s kuličkou blízko širšího konce; přímo na prut navazuje lomený oblouk; z postavy sv. Kateřiny Alexandrijské oblečené do řasného oděvu spatřujeme pravou paži ohnutou v lokti vzhůru, na ruce světičky sedí holubice, z níž jsou patrné tělo a ocasní pera.

Popis kachle: Zlomek kachle s obdélnou čelní vyhřívací stěnou; vyrobeno z hlíny s příměsí úlomků hornin; okrajová lišta vně vodorovně seřiznutá, dovnitř zaoblená; komora odlomena, doch. hl.

8 mm; povrch hnědý; zadní strana svisle hlazená, rovná, tmavě hnědošedá (zakouřena po provozu). Zachované rozměry ČVS 80 x 101 mm.

Uložení: Prácheňské muzeum v Písku, přír. č. 517/88; inv. č. A 7975

- 21) Michal ERNÉE, *Svatá Kateřina Alexandrijská, Kristus nebo král? K interpretaci gotických kachlových reliéfů z Českého Krumlova a Velkého Meziříčí*, Archeologické rozhledy 55, 2003, s. 68-75.
- 22) PAVLÍK - VITANOVSKÝ, o. c. v pozn. 17, s. 344, č. kat. 293-294.
- 23) Vlastimil SIMOTA - Jaroslav JÍŘÍK - Eva KOPPOVÁ, *Nálezy pozdně středověkých a raně novověkých kachlů v Písku „Na Bakalářích“*, in: Archeologické výzkumy v jižních Čechách 19, 2006, s. 296 a 298, obr. 9:4.
- 24) Za záchranu kachlů a svolení k jejich publikaci vděčíme archeologům Jiřímu Fröhlichovi a Evě Koppové.
- 25) Jiří FRÖHLICH, *Písek, Archeologické nálezy z prostoru domů čp. 19 a 20 na Alšově náměstí*, nepublikovaná nálezová zpráva z r. 1987, uloženo v Prácheňském muzeu v Písku, č. přír. 517/88.
- 26) Zásluhou Jiřího Fröhliche a Jiřího Práška se podařilo kresebně a fotograficky dokumentovat alespoň sklepní portály. Jako nejstarší zjištěný majitel domu čp. 19 je podle údajů Augusta Sedláčka jmenována před rokem 1544 Anna Perníkárka. Dům čp. 20 před rokem 1538 vlastnil Vavřinec Vodička (Jiří FRÖHLICH - Jiří PRÁŠEK, *Gotické portály píseckých domů čp. 19, 20 a 22*, Okresní muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1987. Písek, 1988, s. 35-39).

2. Písek, Rybářská ulice.

Při asanaci Rybářské ulice na píseckém předměstí situovaném na pravém břehu Otavy mezi tzv. starým a novým mostem Jiří Fröhlich a Mgr. Eva Koppová v letech 1967-1969 získali povrchovým sběrem v místech narušených výkopem pro kanalizaci a dalšími zemními pracemi soubor středověké keramiky včetně zlomku kachle s motivem sv. Kateřiny Alexandrijské.²⁷

Ikonografie: Z rozměrného reliéfu dochována pouze část architektonického lomeného oblouku složeného ze tří prutů, na horní straně klenby vlevo kraby; uvnitř rozeznáváme dvě z původních pěti perel zakončujících korunu sv. Kateřiny Alexandrijské; z vrcholu klenby vychází útvar podobný širší hluboké misce, v níž je umístěn žalud; mezeru mezi miskou a vrcholem oblouku vyplňují dva oválné dekorativní prvky; nad žaludem je zřetelný prut vymezující vnitřní okraj bordury a úponka stáčeující se do tvaru voluty.

Popis kachle: Zlomek kachle s obdélnou čelní vyhřívací stěnou; vyrobeno z hlíny s příměsí úlomků hornin; povrch původně asi hnědý až červenohnědý, aktuálně nevýrazně šedohnědý, na reliéfní ploše lokálně pozůstatky vrstvičky šupinek zlatavé slídy; zadní strana nerovná, oranžová, převážně šedá (zakouřena po provozu). Zachované rozměry ČVS 81 x 72 mm.

Uložení: Prácheňské muzeum v Písku, přír. č. 226/69; inv. č. A 1444

3. Písek, Na Bakalářích čp. 43

Malý zlomek kachle z nálezů u Děkanického úřadu čp. 43 zachycující část bordury se stylizovanou vegetabilní výzdobou byl podrobně popsán na jiném místě.²⁸

4. Neznámá lokalita

Ve sbírce Prácheňského muzea v Písku je deponován soubor několika zlomků kachlů pocházejících pravděpodobně z několika lokalit. Určení nálezů postrádá též fragment nesoucí zpodobení sv. Kateřiny Alexandrijské.

27) Jiří FRÖHLICH - Eva KOPPOVÁ, *Písek, Rybářská ulice*, rukopis nepublikované nálezové zprávy z r. 1969, uloženo v Prácheňském muzeu v Písku. Jiří FRÖHLICH - Eva KOPPOVÁ, *Středověké nálezy z předhradí města*, Výzkumy v Čechách 1971, 1972, s. 107. Další nálezy v prostoru zaniklé Rybářské ulice získal Jiří Fröhlich v roce 1971: Jiří FRÖHLICH, *Středověká předměstí v Písku*, Výzkumy v Čechách 1971, 1975, s. 205. Archeologické nálezy z Rybářské ulice souhrnně uvádí Jiří FRÖHLICH, *Písecko v zrcadle archeologie*, Písek 1997, s. 153.

28) SIMOTA - JIŘÍK - KOPPOVÁ, *o. c.* v pozn. 20, s. 296, 298, obr. 9:4.

Ikonografie: Nad vrcholem klenby miska se žaludem; pravá část lomeného oblouku s kraby, pod níž jsou patrné 3 perly zakončující korunu sv. Kateřiny Alexandrijské; okraj bordury.

Popis kachle: Zlomek kachle s obdélnou čelní vyhřívací stěnou; vyrobeno z hlíny s příměsí úlomků hornin a jemných šupinek slídy, lom pórovitý; povrch šedohnědý; zadní strana hlazená, černošedá (zakouřena po provozu). Zachované rozměry ČVS 90 x 93 mm.

Uložení: Prácheňské muzeum v Písku, přír. č. VI-2470; inv. č. HE 5054

Obecné zhodnocení kachlů s motivem sv. Kateřiny Alexandrijské z Písku

Všechny čtyři kachle měly obdélnou čelní vyhřívací stěnu a představují ukázkou pozdně gotické kamnářské produkce. Datace pojednaných kachlů se pohybuje v širokém intervalu začínajícím kdesi ve 2. polovině 15. století až po ca 1. třetinu 16. století. Konkrétnějšímu chronologickému zařazení brání skutečnost, že artefakty nebyly objeveny při archeologických výzkumech a představují dílčí položky nálezových souborů získaných povrchovými sběry. Zdá se, že analogie by mohly napovídat o výrobě těchto kachlů někdy v době okolo přelomu 15. a 16. století.²⁹ Vzhledem k tomu, že posuzujeme malé fragmenty z různých částí čelních vyhřívacích stěn, nelze se vyjádřit k otázce, zda otisky plastické výzdoby pocházejí z jednoho a téhož kadlubu. Kachel nalezený v Rybářské ulici měl reliéfní plochu zkrášenou slídovým přetahem. O tom, že kachle byly součástí provozovaných kamen, svědčí zakouřené zadní strany.

Zaměříme nyní pozornost na postihnutí sociálního kontextu kamnových kachlů. Situace na Alšově náměstí uvnitř města ukazuje jednoznačně na měšťanské prostředí. V dalších případech už nálezová mapa tak přímočarý řešení nenabízí. Těsný prostorový kontakt městské zástavby a Děkanického úřadu určitější závěry vyloučil.³⁰ Neodiskutovatelná výhrada proti spojení kachle s vytápěním fary³¹ se opakuje u zlomku reliéfní stěny sebraného v Rybářské ulici. Fragment kachle se do prostoru předměs-

29) Obliba obou variant vyobrazení sv. Kateřiny Alexandrijské na kachlích spadá do gotického, resp. pozdně gotického období s převažující orientační datací do doby kolem r. 1500. Ve všech známých případech si výtvarné zpracování vynutilo použití obdélného formátu reliéfní stěny. Srov. PAVLÍK - VITANOVSKÝ, *o. c.* v pozn. 1, s. 344, č. kat. 288-294. Nejnověji bylo několik exemplářů pocházejících z výjevu sv. Kateřiny Alexandrijské získáno při výzkumu tzv. horní tvrze v Keštranech na Písecku (za laskavou informaci děkujeme autorovi výzkumu Mgr. Davidu Mertovi). - Datování kachlů objevených na jihočeském zámku v Českém Krumlově i ve vztahu ke kachlům z Velkého Meziříčí, zdůvodnil ERNÉE, *o. c.* v pozn. 2, s. 73. - V renesanci se podle dosavadního stavu poznání se sv. Kateřinou Alexandrijskou na reliéfních plochách kachlů v našich zemích setkáváme výjimečně. Kamnářský výrobek z Kolínska uvádí Zdeněk HAZLBAUER, *Krásna středověkých kamen. Odras náboženských idejí v českém uměleckém řemesle*, Praha 1998, s. 164.

30) SIMOTA - JIŘÍK - KOPPOVÁ, *o. c.* v pozn. 20, s. 295.

31) Nálezová situace nebyla dokumentována a zpětně nelze pojmenovat „události“ a aktivity v místě, jejichž výsledkem byl kontext nebo uložení s fragmentem kachle. Při nejrůznějších postdepozicičních procesech mohl zlomek kachle „doputovat“ z některé blízké domovní parcely do prostoru, který později zaujaly hospodářské budovy děkanství.

tí Na Rybářích mohl dostat při vyvážení odpadu z města ven za hradby k řece. Nadto pro nás zatím zůstává velkou neznámou podoba a způsob vytápění domů na předměstích, kde snad oprávněně očekáváme přítomnost spíše nižších a ekonomicky slabších sociálních skupin v kontextu městské komunity, než jak tomu bylo na náměstí.³² Kachel bez nálezových okolností a lokalizace ze sbírek Prácheňského muzea nelze v tomto směru použít.

Závěr

Podrobné archivní studium umožnilo poznat vývoj uctívání sv. Kateřiny Alexandrijské v Písku ve světle písemných pramenů. Počátky kultu spadají do přelomu 14. a 15. století, v následujících staletích archivní prameny pro doložení veřejné úcty chybí. Renesanční freska sv. Kateřiny Alexandrijské však kult, manifestovaný na fasádě městské solnice, v podstatě potvrzuje a zároveň vyvádí mimo kostelní zdi. Oba doklady, farní kostel i solnice, představují objekty veřejného uctívání pro období gotiky a renesance v Písku, vyjádřené existencí oltáře spojeného s fundací a výtvarným dílem kráslicím budovu solnice. Největším množstvím informací disponujeme pro 18. - 19. století, kdy se vztahují k radniční kapli. Ve čtyřicátých letech dvacátého století byl novodobý oltář sv.

Kresebná rekonstrukce kachlového reliéfu sv. Kateřiny Alexandrijské šlapající po císaři Maximinovi (podle M. Ernée 2003)

32) Kritickým měřítkem našich úvah může být zlomek kachle s prořezávanou čelní stěnou, vyzvednutý z odpadové jámy prozkoumané na Pražském předměstí v Čechově ulici čp. 41 a datované na sklonek 15. století. O vyvážení odpadu do jámky z „vnitřního“ města odůvodněně uvažuje Jiří FRÖHLICH, *Středověké odpadní jámky v Písku*, in: Archeologické výzkumy v jižních Čechách 15, 2002, s. 145-146.

Kateřiny Alexandrijské z farního kostela odvezen mimo Písek. Tímto krokem město přišlo o poslední hmatatelný objekt kultu svěťice.

Odlíšný úhel pohledu skýtá archeologie. O úctě ke sv. Kateřině Alexandrijské vypovídá spolehlivě zatím jediná položka nálezového spektra, pozdně gotické kamnové kachle s jejím reliéfním zobrazením. S určitostí víme, že svěťice shlížela z kachlových kamen postavených v interiérech měšťanských domů někdy kolem přelomu 15. a 16. století. Na tomto místě můžeme upozornit na polaritu výsledků historického a archeologického studia; zatímco psaná historie relativně dobře dokumentuje obecné uctívání sv. Kateřiny ve veřejných objektech, tj. především ve farním kostele Narození Panny Marie, prostřednictvím kachlů vstupujeme do soukromých obytných místností právě v době, kdy nejsme o svatokateřinském kultu v Písku jinak zpraveni. Kachle dobře ilustrují individuální nároky a postoje objednavatelů a uživatelů otopných těles. Rodinám historicky anonymních měšťanů pravděpodobně utrakvistického vyznání (vzhledem k náboženské orientaci města) jistě imponovaly činy a vlastnosti svaté Kateřiny Alexandrijské zaznamenané v legendách.

K nezávislému ověření poznatku a dialogu obou vědních disciplín v případě úcty chované po staletí ke sv. Kateřině Alexandrijské v Písku de facto nedošlo. Sledované téma duchovní kultury obecně však znamená badatelskou výzvu do budoucna a zaslouží si další pozornosti.

Václav Bartoš - Josef Lusk - Jiří Pilka

KVĚTNOVÉ DNY ROKU 1945 NA PÍSECKU VE SVĚTLE DOSUD OPOMÍJENÝCH PRAMENŮ III

Příspěvek opět navazuje na loňskou a předloňskou komentovanou edici¹. Přinášíme autentické vzpomínky žijících, tehdy velmi mladých pamětníků. Autoři pocházejí z opačných pólů tehdejšího sociálního spektra a kulturního prostředí. Spojuje je však to, že zocelení pohnutými zážitky vyrostli v plnohodnotné osobnosti, které, s houževnatostí jim vlastní, dosáhly svých cílů a ve svých oborech přinesli společnosti nadprůměrný prospěch.

Jak známo, poslední kapitulací akt v Evropě proběhl právě na severním Písecku. Již od 10. května probíhala jednání Američanů s Němci v hostinci „Na Knížecí“ v Čimelicích. Nejprve bezvýsledně, Němci se snažili dosáhnout průjezdu k bavorské hranici a tam teprve složit zbraně. Toto bezvýsledné jednání trvalo až do odpoledne 11. května. Další jednání proběhlo v noci z 11. na 12. 5. mezi Američany a Rusy v rakovickém mlýně u Díků v č.p. 85. Teprve v sobotu 12. 5. 1945

1) Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 2005, Písek 2006 s. 49 - 72; Prácheňské muzeum v Písku v roce 2006, Písek 2007 s. 41 - 55.

dopoledne došlo ke kapitulacnímu aktu, začalo odzbrojování rudoarmějci a došlo k sebevraždě velícího generála von Pücklera a dalších u č.p. 99. Američané se vrátili zpět ke Strakonícím. Není snad obecně známo, že jediným českým oficiálním účastníkem (kromě tlumočnicka) byl komisař partyzánského oddílu N. Knín (Brdy) Václav Pokorný². Dle jeho svědectví se druhý německý generál přítomný kapitulaci ihned po podpisu na místě otrávil.

Následoval obrovský pohyb organizovaných i neorganizovaných vojáků, zajatců, repatriantů, uprchlíků a dezertérů. Byl doprovázen nesčetným množstvím incidentů po celé republice. Písecko nebylo výjimkou, naopak vzhledem k jeho poloze komunikačního uzlu na demarkační linii se zdá, že jimi trpělo nadprůměrně, jak o tom svědčí zápisy v obecních kronikách. „*Postřelen ještě 13. 5. na Bílé skále Václav Lejčar z č.p. 52 Chřešřovice... mnoho mrtvých Němců plavalo ty dni po vodě v řece, jiní zachyceni za kameny, střelilo se do nich, aby vzduch z nich vyšel a oni se tak potopili... Rusové na potkání střelili ty, co byli od zbraní SS, těm druhým dali pár ran za krk a pustili je...*“³ „14. 5. 1945 v Myšenci pochováno dvanáct německých zběhů dopadených se zbraní v ruce“⁴

Nejsmutnější jsou případy lidí v těchto dnech beze stopy zmizelých. Tak se například nikdy nevrátil ze služební pochůzky ke svému malému synkovi a k manželce (oblíbené písecké učitelce Ludmile Hruškové) lesník Hruška. Tyto události jsou často opředeny různými mýty, nepřesnostmi a dezinterpretacemi, zájmy účastníků a zejména přinášejí daň ubíhajícímu času.

Na velmi nelichotivě vyhlížející epizodu upozornil muzeum pan Petr Hnilo z Písku. Na pozemku usedlosti „U Karáska“, nacházející se severovýchodně od Heřmaně poblíž soutoku Blanice s Malou Blanicí a od západu ohraničené náhonem Červeného Mlýna, měli být (v nejbrutálnější verzi) „*zastřeleni a oloupeni ražickými sedláky a zároveň pytláky, snad ve spánku, dva neozbrojení němečtí vojáci*“. Lidové podání události je o to smutnější a podezřelejší, že oblast spadala až do 6. června 1945, kdy byla Národní stráž zrušena, pod vojenský obvod IV Ražice, v čele s velitelem mjr. Vojtěchem Hofmanem. Panu Hnilovi vděčíme i za objevení přímého účastníka a za možnost uvést věc na pravou míru. Je jím pan **Josef Lusk**, nedávný spolujitel zmíněné usedlosti, který neváhal 20. června 2007 navštívit muzeum, předat rukopis svého svědectví a do sbírek darovat cenu starožitnost, výřez kolorované katastrální mapy usedlosti a okolí z roku 1841. Ve své plachosti a skromnosti odmítl uveřejnit svoji fotografii a další životaběh. Bylo by velmi přínosné, kdyby se uvolil sepsat detailní vzpomínky na své předky, na „archaické“ hospodaření na rolnické usedlosti, ale i svůj profesní život provázený významnými technickými vynálezy a patenty.

2) Písemné svědectví Václava Pokorného z 23. 7. 1993 s podpisem a s adresou.

3) Kronika obce Chřešřovice.

4) Kronika města Protivína.

Výřez z katastrální mapy situace k r. 1837. Lth. von Saar u. Krippet 1841. Prácheňské muzeum, sign. K-a-11828

Náš bývalý statek naleznete na mapě označený jako Karásek. Bez slušné přístupové cesty a bez elektřiny. Zde se zastavil čas. Jediná mechanizace byl starý žentour, ve kterém jsem od raného dětství poháněl koně.

Když jsem se po téměř třech letech vrátil z nucených prací v Německu, byl náš statek pod německou vnucenou správou. To bylo koncem dubna 1945. Na trati z Putimi do Protivína stály odstavené vojenské vlaky hlídané vojskem. Denně byly ostřelované americkými stíhačkami - „Kotláři“. O pražském povstání jsme se kuriózně dozvěděli až od vojáků, kteří utíkali od jim svěřeného vlaku. Rádio jsme doma neměli. To staré na baterie nám sebralo Gestapo spolu i s tatínkem. Bylo to na udání heřmaňského občana. Tatínek se po čase vrátil, rádio ne. Byli jsme tedy odkázáni jen na informace z doslechu, divoké a protichůdné. Němečtí vojáci ze strážního oddílu vojenského vlaku se u nás zastavovali a nabízeli za jídlo a civilní šaty věci z vlaku: vojenské obnošené kožené kabáty, kožené bundy atd. Zpočátku jsme na jejich nabídce přistoupili, ale zájemců bylo příliš mnoho a i my jsme doma měli nedostatek.

Události jsme z nedostatku informací a odloučenosti podceňovali. Naši navituu dokáže fakt, že mě rodiče v těchto dnech poslali na kole do Tábora, abych jejich známým dovezl půl kopy vajec. A tak jsem na kole míjel valící se nekonečnou ocelovou mašinerií a nevycházel z údivu. Když jsem se druhý den vracel zpět, kolem silnice se vršily haldy zbraní a munice. Před Pískem nad Ptáčkovnou mě zastihl liják a mo-

ji naivitu dokazuje to, že jsem požádal německé vojáky stojící tam v koloně, zda-li se u nich můžu schovat v kabině! Byli docela přátelští a vyptávali se, jaký je tam vpředu čeká osud, když jsou Rakušané.

Doma se mezitím mnohé změnilo. Byla ustanovena demarkační linie. Naše obec Heřmaň byla v ruské zóně, Ražice v americké. Museli jsme vyklidit jednu místnost pro dva rudoarmějce, kteří zde mají na polním telefonu držet stálou hlídku. Petr byl Ukrajinec a Boris Gruzínek. V Heřmani byl ustanoven Národní výbor. Přicházející zprávy, že prchající oddíly SS vypálily a vyvraždily obec Mnich. S tragickými následky se střílelo i v Bernarticích. Dochází k přepadům hájoven a samot, kde si takto opatřují civilní oblečení a vše potřebné pro další útek na západ. Po setmění táhly nesčetné skupiny vojáků z lesa Hůrky kolem našeho statku na blízký most přes Blaniči a dále na západ. Národní výbor nám přidělil pušky. Petr s Borisem dostávají hlášení o skupině SS, která se dostala do Hůrek. Po setmění by mohli jít kolem a hrozit nebezpečí. Na dvoře držíme spolu s rudoarmějci hlídku. Petr s Borisem jsou vyzbrojeni samopaly. V nočním tichu slyšíme náhle za zdí tlumený hovor a krátce nato vidíme proti světlejšímu nebi, jak domovní zed' přelézají tmavé postavy. Petr s Borisem je kropí střelbou ze samopalu. Jeden z útočníků je zasažen, křičí a padá dolů,

Dosud nepublikované foto z tábořské silnice nad Pískem. Pohřeb pořádaný německým feldkurátem a sanitáky. Vytěžena z anonymního negativu archivu muzea, sign. K+S 15029. Autorem je pravděpodobně Ladislav Hrbek z Kostěnice u Pardubic

Situace nad Ptáčkovnou u Písku. Foto L. Hrbek (?)

ostatní utíkají zpět k lesu. Takové uvítání zřejmě nečekali. Petr s Borisem vyšli ze dvora k raněnému a když dle tetování zjistili, že se jedná o příslušníka SS, na místě jej zastřelili. Řekli nám, že se jim mstí za všechna zvěrstva, která napáchali u nich doma. Bylo ale zřejmé, že tím to neskončilo. Naopak nebezpečí se zvětšilo. S ohledem na možnost přechodu přes blízký most si musí zvolit stejnou cestu a navíc hrozila pomsta z jejich strany. Proto se Petr s Borisem rozhodli, že se s otcem přemístí k mostu a tam na ně počkají. Uvažovali správně. Po delším čekání se na mostě proti hvězdné obloze objevily temné siluety, které ale na vyzvání nedaly ruce vzhůru, ale začaly střílet. Naši samozřejmě střelbu opakovali. V té době jsem hlídal na dvoře, matka měla o mě strach. Neuměl jsem s puškou zacházet a proti vrahounům s šestiletou praxí jsem neměl šanci. Když střelba utichla, běžel jsem k jezu a tam pod lávkou ležela dvě těla v uniformách. Nedaleko nich ležely dva revoly. Skupina byla větší, některým vzadu se ve tmě podařilo utéct. Všechno bylo ponecháno až do příchodu členů NV. Ti nechali mrtvé pohřbít nedaleko odtud na břehu řeky.

Další dny se proud uprchlíků zmenšoval a k dalším střetům již nedošlo. Po čase byli potom odvoláni i Petr s Borisem a jen těžko jsme se s nimi loučili. Stejně tak, jako oni s námi. Je nám líto, že na naše pozdější dopisy nikdy nepřišla odpověď. Vděčíme jim za mnoho!

Přišel první červen a já jsem v lokomotivním depu v Táboře nastoupil dlouhou cestu ku splnění svého dětského snu - jednou jako strojvůdce stát se regulátorem lo-

komotivy. Ještě dlouhý čas potom jsem se při cestě do práce a zpět musel na hranicích ražického katastru prokazovat rusko-anglickou propustkou na americkém kontrolním stanovišti.

Od té pohnuté doby uteklo 62 let. Mně pak nezbyvá nežli vám všem popřát, abyste o hrůzách války mohli už jen číst, tak jako to činíte nyní a nemuseli je prožívat, jak musela moje generace.

Josef Lusk, rodák z Heřmaně

Z jiného soudku je další strojopisná vzpomínka vyžádaná muzeem v rámci dokumentace již v roce 2000. Jejím autorem je písecký rodák, populární osobnost, absolvent písecké reálky 1949, Písečanům všeobecně známý muzikolog, popularizátor hudby, rozhlasový a televizní moderátor koncertů, autor dvaceti knih **PhDr. Jiří Pilka**. Obvinění a věznění za činnost v ilegálním skautingu v padesátých letech mu přerušilo univerzitní studia a přes amnestii v roce 1953 je mohl ukončit doktorátem až v roce 1969. Jeho záslužná a celostátně oceňovaná činnost je věnována často i píseckým reáliím. Neobyčejně citlivě je shrnuta v nedávno vydaném životopisu „Výpravy proti času“⁵. Patří k oněm šťastným a výjimečným dílům, která čtenář přečte „jedním dechem“, aby se k jejich věcné a zároveň poetické hodnotě opakovaně vracel. Kromě pohledu na světoznámé osobnosti kultury nám, účastníkům ilegálního skautingu, připomíná mimo jiné zdejší vzácné idoly mládeže, prof. Antonína Voříška a zejména Vladimíra Štěrbu, a je doplněna unikátními fotografiemi z autorova archívu. Lze si jen přát, aby autor též sepsal vzpomínku na svoji riskantní cestu na pomoc bojující Praze. Válečným událostem se věnuje v kapitole „Úsvit naděje“ na str. 25 - 29. Uveřejňujeme starší a poněkud jinak pojatý příběh.

K Vašemu dotazu ohledně mojí účasti ve skupině Odboj čsl. Mládeže sděluji toto: do této skupiny mě pozval František Lukeš (dnes JUDr., sídlí v USA, kam emigroval, občas sem zajíždí, je mu kolem 75 let). Byli jsme vlastně skupinkou budoucích skautů, především jsem se tehdy stýkal s Václavem Břicháčkem a Janem Prušákem a s bratry Morozovými. O jakékoliv návaznosti na ilegální

Jiří Pilka ve 14-ti letech. Foto Ivo Pilka, z archívu autora vzpomínky

5) Jiří PILKA, *Výpravy proti času*, Doron Praha 2005, 195 str.

skupinu Lenin nevím, rozhodně nám tehdy nic takového nebylo sděleno. Nelze tedy hovořit o jakémkoli ztotožňování s tím, co zamýšleli pánové Trávníček a Zvoníček. Politické události jsme tehdy nevnímali jinak, než jako odpor vůči Němcům a okupaci. Bylo mně v roce 1944 14 let a sehrála velkou roli romantika, touha udělat něco konkrétního proti fašistům (byl jsem motivován velmi i osobně, protože otec byl v tu dobu v koncentračním táboře - vrátil se po revoluci 1945).

Konkrétní činnost ještě za okupace nebyla velká. Jednou v noci jsme šli přeřezávat dráty telefonního spojení německého vojska, které mělo v jakési vesnici muniční sklad nebo něco podobného. Bylo nás asi pět a za vedení Franty Lukeše jsme z půdy domů, kde bylo protipožární vybavení, odnesli tyče s nasazenými háky a těmi jsme pak strhávali dráty. Jinak jsme hlásili Frantovi, kde jsou různě německé hlídky nebo posádky. Hodně jsme se pak snažili udělat hned v květnu 1945: hlídkovali jsme u některých domů (ve dne, v noci), z nichž zmizeli kolaboranti a udavači, kteří měli být zavřeni a čekali se, kdy se vrátí. Potom jsme dělali spojky (na kolech) pro různé organizace a výbory. Pak jsme, ale už jako skauti, spolupracovali při odvozech transportů Němců z Písku na sever Čech. Bylo to trochu absurdní, bylo nám 15 let, dali nám pušku, s níž jsme ani pořádně nic neuměli, pak nás třeba osm provázelo vlakový transport s několika sty Němci. Rovněž jsme hlídkovali ve Varvažově, kde byl jakýsi tábor soustřeďující prchající Němce. Pak jsme s Honzou Prušáků a Jirkou Vl-

Situace nad Ptáčkovnou u Písku. Foto L. Hrbek (?)

kem hlídkovali v betonovém bunkru nad nádražím v Písku, úkol byl, aby nebyl tajně obsazen Němci, kteří prchali, aby nemohli střílet na nádraží. Bunkr nešel zamknout, prožili jsme tam noc strachu a všelijak barikádovali vstup, aby tam nikdo nemohl. Byly to úkoly velmi malé, ale asi bylo třeba každé síly. Pamatuji se, že tehdy procházely Pískem průvody Němců nepřetržitě asi 3 dny, civilisté, ženy, děti, vojáci. Z nich pak byly transporty, o nichž jsem se zmínil. Hodně jsme byli potřeba jako spojky na kolech, aut bylo málo a benzín žádný. Ke koloritu doby patřilo naše klukovské riskantní vyhledávání zbraní. Kolem silnic, třeba od tábořských serpentín do Písku dolů, bylo všude naházeno plno zbraní, munice, aut, masek, šatů, zkrátka všeho možného, čeho se zbavovali pochodující Němci. Každý z nás měl dvě tři pistole a učili jsme se z nich střílet. Byla i velká neštěstí, kde se střílelo z Panzerfaustu (protitanková zbraň) a nevěděl střelící, že z roury vzadu vychází horký spálený plyn, tak si zničil rameno. Bylo i mnoho postřelených. Doba byla živá, ještě na skautském táboře v roce 1945 u sv. Anny zastavovali rodiče při cestě do vlaku Němci, kteří se skrývali v lesích a žebroli jídlo. Rodiče to oznámili v blízkém táboře ruského vojska, ti pak šli a většinou Němce zastřelili. Byl to krutý čas, ale byli jsme již otrlí z války. Vždyť na plakátovacích plochách kde kterou chvíli visely seznamy popravených, často jen za to, že řekli nějakou anekdotu na Němce nebo se nějak posměšně vyjádřili. Konečně můj otec byl zavřen proto, že ho někdo udal, že poslouchá cizí rozhlas, za což, jak víte, bylo vězení nebo smrt. Na každém rádiu visela povinně cedulka s nápisem: „Pamatuj, pamatuj, že poslouchání cizího rozhlasu se trestá kázníci nebo smrtí.“

Asi jsem se věnoval už době porevoluční, ke konkrétnímu tématu přípravy povstání patří tedy již zmíněné přeřezávání telefonních linek německého vojska a vyhledávání sídel vojska. Jako malí kluci jsme politické souvislosti nedešifrovali, z důvodů utajení jsme se stýkali jen s Frantou Lukešem. Dělali jsme všechno s nadšením a s přesvědčením, že se jedná o dobrou věc. Riziko jsme znali, ale nepřemýšleli o něm.

Jiří Pilka, 4. 1. 2001

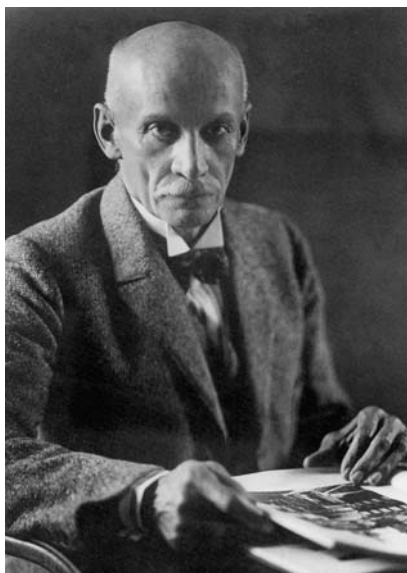
Jan Kotalík

MEYRINKŮV ÚTĚK DO PÍSKU

Císařský tělesný lékař kráčel dlouhýma nohama pražec od pražce - putoval přímo a přímo. Zdálo se mu to jako šplhání po vodorovně ležícím žebříku, jenž nechtěl mít konce. Měl oči nepřetržitě upjaty k bodu v dálce, v němž se koleje spojovaly.

„Tam, kde se protínají, jest věčnost,“ bručel si, „v tom bodě nastává proměna. - Tam musí - tam musí býti Písek ...“¹

1) Gustav MEYRINK, *Noc Valpurgina*, nakl. B. Kočí, Praha 1925, 8. kapitola „Cesta do Písku“, str. 119 - 134.

Gustav Meyrink; snímek laskavě poskytl pan Vladislav Zadrobílek z nakladatelství TRIGON

V roce 2007 uplynulo 90 let od prvního vydání knihy světoznámého spisovatele Gustava Meyrinka „Noc Valpurgina“. Další Meyrinkovy knihy jako „Golem“, „Bílý dominikán“, „Zelená tvář“, „Anděl západního okna“ a jiné znají čtenáři u nás i v zahraničí již dlouhou řadu let. Gustav Meyrink (vlastním jménem Gustav Meyer) se narodil 19. ledna roku 1868 ve Vídni a zemřel 4. prosince v roce 1932 ve Starnbergu. Svůj na události bohatý život prožil částečně i v Praze, která byla pro jeho dílo důležitým zdrojem inspirace. Není nutné opisovat encyklopedické poznámky Meyrinkova životopisu², připomeňme si však alespoň určitou zajímavost v souvislosti s ním - spojitost jeho díla s naším městem.

V úvodu již zmíněný známý román „Noc Valpurgina“ napsaný znalcem všech možných mystických nauk a členem proslulé skupiny „pražských Němců“ vyšel nejdříve německy, tedy už v době jeho stálého pobytu mimo Čechy.³ Děj knihy nás zavádí do Prahy viděné autorovou charakteristickou optikou: město v příšeří tušených tajemností, osudy lidí naplněné romantizující bizarností ... Snaha o únik jedince z místa mnohdy nenáviděného a přítom tak přitažlivého. To je - kromě dalšího - náplní Meyrinkovy knihy.

Pro současné vnímaté obyvatele Písku může být překvapující právě ta skutečnost, že jedna z postav příběhu při řešení potřeby odchodu z Prahy volí nakonec jako cíl svého dalšího života město Písek. Přestože se do Písku nakonec díky okolnostem nedostane, je jistě lichotivé, že vyvolené město symbolizuje všeobecně zdroj klidu a odpočinku a možnost nové existence, když stávající prostředí přináší nastupující destrukci a nepřekonatelné změny.

Nabízí se tedy otázka, zda Gustav Meyrink naše město uprostřed lesů znal z doslechu či z turistických průvodců (což je asi nejvíce pravděpodobné) nebo zda jeho volbu dát mu své - byť epizodické - místo v románu určila přece jen zkušenost plynoucí z nějaké dřívější osobní návštěvy. Jistý malý náznak odpovědi můžeme vysledovat ve spojení Gustava Meyrinka s osobností barona Adolfa Franze Leonhardiho

2) D. Ž. BOR, *Bdělost, toť vše!*, Trigon, Praha 2002.

3) Gustav MEYRINK, *Walpurgisnacht: phantastischer Roman*, Kurt Wolff Verlag, Leipzig 1917.

(1856-1908), člena starého šlechtického rodu z jihočeské Stráže nad Nežárkou. Tento veřejně činný muž (byl poslancem říšského sněmu ve Vídni a starostou Jindřichova Hradce) založil v roce 1891 Teosofickou společnost v Praze, s níž je spojeno i Meyrinkovo jméno. Společný zájem těchto nesporných individualit se promítl i do osobního kontaktu. Písek je sice stranou trasy mezi Prahou a Stráží nad Nežárkou, ale příležitostná zajížďka do našeho města není úplně nepravděpodobná.

Možný může být odkaz na Písek i v souvislosti s postavou významného literáta Julia Zeyera (1841-1901), jenž byl sám od roku 1893 členem Teosofické společnosti. Julius Zeyer, básník, dramatik, prozaik a také hledač duchovních cest, byl vzhledem ke svému dočasnému bydlišti ve Vodňanech vzdálen od Písku vlastně jen kousek. V dostupné literatuře jsou jeho návštěvy u Gustava Meyrinka v Praze zmiňovány⁴. O návštěvě Meyrinka u Zeyera ve Vodňanech se zatím neví.

Protože není mnoho možností hledat a ověřovat tyto (vzhledem k celému Meyrinkovu dílu) bezvýznamné detaily, zbývají pravděpodobně pouhé dohady a spekulace. Jistě ještě existuje možnost zveřejnění dochované korespondence autora nebo jeho ženy do Čech a zpět (některé zdařilé publikace věnované jeho osobnosti již existují a písemný styk je v nich citován a reprodukován). Pravděpodobně také archivy v blízkém zahraničí uchovávají mnohé informace. V neposlední řadě není vyloučeno ani to, že lze ještě čerpat z materiálů ve formě dobových novinových a časopiseckých článků, recenzí i sloupků.

Jan Kotalík

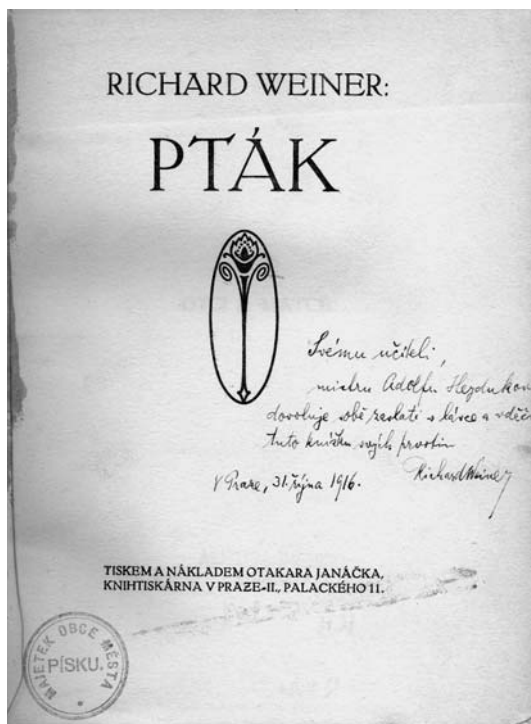
RICHARD WEINER (1884 - 1937)

*„Lépe jest snítí svůj život, než žítí ho.“
Marcel Proust*

Písecký rodák Richard Weiner, pařížský dopisovatel Lidových novin a v neposlední řadě také básník a prozaik, je znám spíše náročnější čtenářské obcí. V Písku je po něm nazvána jedna ulice ve vilové čtvrti na východním okraji města u lesa a iniciály jeho jména donedávna zdobily v názvu nyní již uzavřenou proslulou literární kavárnu, jejíž solitérní existence bude částí místních obyvatel asi napořád scházet.

Dle výše napsaným letopočtům můžeme tedy bez dlouhého počítání konstatovat, že v roce 2007 uplynulo sedmdesát let od skonu tohoto významného literárního tvůrce. Také ale osobnosti, která byla plná traumatizujícího vědomí obtížné životní zařaditelnosti a tedy také zhoršené komunikativnosti. Dílo R.W. všechno toto promítá.

4) Josef SANITRÁK, *Dějiny české mystiky I*, Legenda Karel Weinfurter, Eminent, Praha 2006, str. 71 - 76.

Úvodní list Weinerovy básnické sbírky Pták s dedikací Adolfovi Heydukovi. Foto V. Komasová

livosti na „půdu domovskou“.¹ Je jím prý slovo Mirovice. Jméno této malé obce nedaleko Písku uvrhává R.W. v nostalgii hlubší než, jak sám podotýká, svatovítské věže. Fejeton nevelkého rozsahu dále informuje o jídelním rituálu v dětství, kdy po neoblíbené bramborové polévce přišla na řadu topinka nebo bramborová placka potřená sádlem peroutkou z husích per. Právě obsahové zaměření na peroutku je přímo ukázkou weinerovského přístupu ke zpracování tématu vzpomínek na domov: „Bramborové placky bývaly popudem migrace: všichni jsme za nimi táhli do kuchyně a jak kterou matčina peroutka zkropila, tak mizela, mizela neodvolatelně, zatím co odbíjelo půl osmé z věže, o níž Jindřichohradečtí *furiantsky* (a *chvástavě*) tvrdili, že je nižší než jejich. Peroutka není z přítomnosti. Kdo ví - snad už ani není současnicí. Byl to chudobný, patriarchální, sousedský pomocník, jenž se sotva snášel s elektrickou a plynovou kuchyní. Kdo jej asi nahradil v úkonu *mazání buchet na pekáči*,

Autor, který v mládí tvořil též pod pseudonymem „Jan Bol“, prožil podstatnou část svého života mimo Písek. Město svého dětství a studijních let na místní reálce však z duše nevymazal. Vynecháme pro tentokrát při příležitosti Weinerova výročí všeobecný přínos jeho literární práce a raději připomeňme pár drobných odlesků kamínků z autorova rodiště ve složité mozaice jím odkázaného díla. Tedy něco, co nebývá v souvislosti s ním tak výrazně vyhledáváno, konstatováno a doceňováno.

Projekce domácích míst - z dětství - je například obsahem fejetonu původně z „Lidových novin“ a později z „Píseckých listů“ z r. 1925. Název „Písecké vzpomínky“ hovoří jasně. Z obsahu se dozvídáme, co je pro něho indikátorem cit-

1) *Písecké listy*, roč. XXIX, 1925, č. 6, str. 1.

aby se nespekly? Kdo jest, jenž ve vzpomínkách dnešních desetiletích bude činitelem tak dojmavým, jako je pro mne peroutka? Ať jím kdokoliv: nelze, aby kdy vybavil vzpomínku na svět tak krásný, jaký byl ten, když vládla ona...“²

Vyznání k rodnému kraji - Prácheňsku - nalezneme také na začátku drobné publikace věnované dvacátému výročí založení „Krajinskému spolku Prácheň“ z r. 1925. V charakteristicky napsaném textu, hned pod úvodní básní Jana Čarka, Richard Weiner trefně popisuje Písek s jeho okolím. Vykresluje nám na jedné straně město s malou ctižádostí, neochotné zavádět novoty, konzervativní a hierarchicky nehybné. Zároveň ale nezapomíná na stav změn, který byl (a vždy je) vyvolán energií a potřebami mládí. Popisuje vznik platformy změn a její dopady. Mezi řádky je však postřehnutelná úcta k organizátorům „Práchně“ a citová identifikace se svým rodištěm.³

Do třetice ukažme Weinerovu zpětnou vazbu na Písek prostřednictvím dedikací jeho básnických sbírek „Pták“ (1913) a „Usměvavé odříkání“ (1916) svému učiteli na písecké reálce Adolfu Heydukovi, významnému národnímu básníkovi. Obě tyto sbírky (společně svázané) jsou součástí osobní knihovny Adolfa Heyduka⁴. Skromné věnování jistě svědčí o Weinerově uctivé vzpomínce na člověka, který ho formoval v citlivém studentském věku, kdy v důvěrně známém prostředí domova začal také více či méně ve skrytu duše přemýšlet o rozvoji své poetické tvorby...

Jiří Šebestian

25 TISÍC PTÁKŮ ODCHYCNÝCH V RÁMCI KROUŽKOVACÍ AKCE „ACROCEPHALUS“ V NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ REZERVACI „ŘEŽABINEC, ŘEŽABINECKÉ TŮNĚ“

Při loňské - jubilejní třicáté - odchytové kroužkovací akci v mezinárodně významné ornitologické rezervaci evropské soustavy Natura 2000 „Řežabinec, Řežabinecké tůně“ se počet ptáků okroužkovaných za celou historii akce zastavil na čísle 24 967. A tak při letošní - 31. akci, která se konala od soboty 28. 7. 2007 do středy 8. 8. 2007 jsme hned od začátku byli v očekávání, který že pták bude ten výroční - pět a dvacetí tisíců. A jak jsme záhy zjistili, nebyli jsme sami.

Loňské 30. výročí nechalo všechny chladnými, 30 let výzkumu zjevně není až tak mnoho. Ale dvacet pět tisíc okroužkovaných ptáků, to zní zjevně jinak. A tak ještě před zahájením kroužkování nás zpovídali redaktoři z Píseckých listů, Českého rozhlasu České Budějovice a z Radiožurnálu. Při samotném odchytu dvaceti pěti tisíců ptáka byla přítomna ČTK a den poté se objevila i televize Prima. Zprávu ČTK

2) Tamtéž.

3) Kolektiv autorů, *20 let Kraj. spolku Prácheň*, Písek 1925, str. 3 - 8.

4) KH 54207.

potom přebralo nepočítaně médií od audiovizuálních přes tištěná až po internetová. Ale snad všechn ten humbuk posloužil i dobré věci - propagaci ochrany přírody, Natury 2000 a Prácheňského muzea.

Ve stanovém táboře na louce v ochranném pásmu rezervace se letos během deseti dnů vystřídala, vedle patnáctičlenného „skalního jádra“, tradiční asi padesátka zájemců o získání ornitologických zkušeností, praktických dovedností a nových informací o ptácích v rezervaci i mimo ni. Počet hostů a návštěvníků, kteří nás navštívili jen na pár hodin, se nám spočítat nepodařilo, protože na počítání nám nezbyval čas, ale určitě jich bylo přes 200. Nejvíce nás asi potěšilo, že i po opadnutí počátečního boomu okolo 25 000. ptáka, nás v dalším průběhu akce navštívila řada dalších návštěvníků. Všichni vesměs slyšeli, viděli či četli někde o našem jubilejním odchytu a přišli se podívat, a možná že někdo z nich přijede i příští rok na delší dobu.

Na začátku akce bylo již tradičně nataženo 222 metrů nárazových sítí na třinácti stálých stanovištích. O režimu odchytů na akci a „provozu“ v táboře podrobně informoval dr. Pecl ve Zprávě za rok 2002, takže tento popis i letos vynechám, protože vše zůstává při starém jako za dr. Pecla a chcete-li se dozvědět více, přijedte se podívat na příští ročník (začne 26. 7. 2008) osobně.

A abyste i vy, milí čtenáři tohoto příspěvku, zažili to napětí čekání na 25 tisícůho ptáka, ještě chvíli neprozradím, který druh to byl. Co do celkového počtu odchycených ptáků, patřil rok 2007 k lehce nadprůměrným - letošních 1 140 je pátým nejlepším výsledkem za celou historii odchytů, jak ukazuje graf. Přehled letos odchycených druhů ukazuje tabulka. I když na první pohled nevypadá jinak než v předchozích letech, skrývá v sobě několik fakt, která nás velmi potěšila. Například za 31 let se poprvé chytil hýl obecný. Rekordního počtu za celou historii akce dosáhly počty okroužkovaných střízlíků, strnadů obecných, tuhyků a zejména slavíků modráč-

Rákosník proužkovaný. Foto J. Šebestian

Slavík modráček - samec. Foto J. Šebastian

ků. Také kukačku jsme chytili zase po dlouhých 16 letech. Žluva byla v roce 2004 velkou událostí po mnoha letech, ale i letos vyvolal její odchyt velké nadšení v celém táboře. A potěšil i každý z okroužkovaných moudivláčků, protože jako hnízdící druh tento pták z naší přírody v podstatě zmizel.

A kdo že se tedy stal tím 25 tisícím okroužkovaným oslavencem - samozřejmě rákosník. Sice ne nejčastěji chytaný rákosník obecný, ale jeho příbuzný - rákosník proužkovaný. Jenom o jednoho ptáka to minulo jednoho z nejhezčích ptáků, které chytáme - slavíka modráčka. Oba tyto ptáci jsou na fotografiích.

Zorganizování a řízení „Akce ACROCEPHALUS“ není jednoduché. Proto se neobejde bez pomoci mnoha organizací a také jednotlivců. A jim všem bych chtěl na závěr velmi poděkovat. Jako první musím poděkovat manželce, Štěpánce Šebastianové. S řešením všech dopravních problémů nám velmi pomohl pan Vladimír Medla, bez kterého by letošní Acrocephalus asi ani nezačal. S celým odpadovým hospodářstvím nám opět nedocenitelně pomohl pan Jaroslav Závora. Děk patří Městskému úřadu v Písku, který nám pořídil vojenský stan. Velkou pomocí je možnost bezplatného a bezproblémového táboření na soukromé louce manželů Souhradových z rybářské bašty u Řežabince. Další podporu nám poskytla i přírodovědecká fakulta Jihočeské Univerzity v Českých Budějovicích a Agentura ochrany přírody a krajiny v Českých Budějovicích. Velkého pochopení se nám stále dostává i u Školního rybářství v Protivíně, které na rybníku Řežabinec hospodaří, u okolních Obecních úřadů - v Ražicích, Kestřanech a Putimi a také u Policie ČR - obvodního oddělení Protivín. Všem jmenovaným patří velký

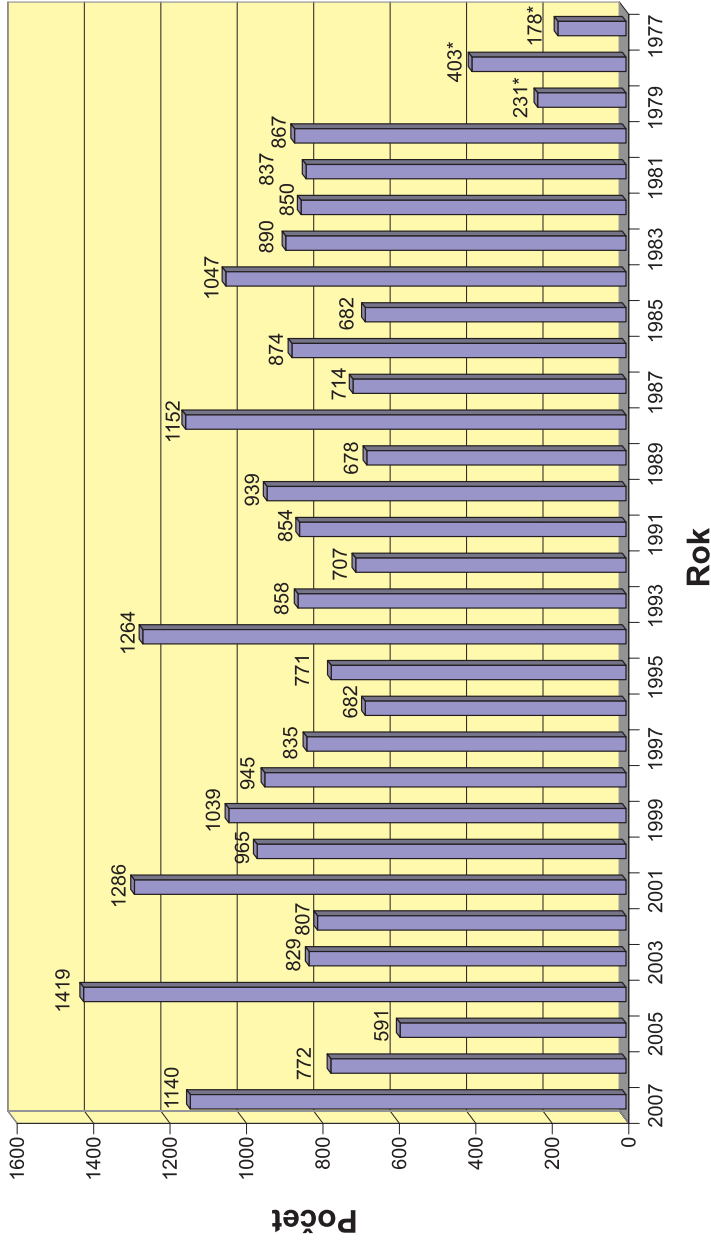
dík nejen ode mne jako organizátora akce, ale i od všech ostatních účastníků. A naopak můj osobní dík patří všem účastníkům tábora, kteří kromě obvyklých nástrah počasi a všech ostatních problémů skvěle zvládli i novinářské nájezdy. Všichni výše jmenovaní přispěli k získání cenných podkladů důležitých nejen pro budoucí hospodaření rybářů i ochránců a povinné hodnocení vývoje v Ptačí oblasti Natura 2000, ale i pro zvýšení úrovně poznání o jednotlivých druzích ptáků a také o jejich funkci v rámci celého ptačího společenství. Děkuji proto všem, ať už se osobně zúčastnili nebo jen napomohli zorganizování akce. A nakonec chceme všichni moc poděkovat řežabineckému otci zakladateli - dr. Karlu Peclovi z Prácheňského muzea.¹

Přehled ptáků okroužkovaných při 31. akci „ACROCEPHALUS“ v Národní přírodní rezervaci „Řežabinec, Řežabinecké tůně“ ve dnech 28. 7. až 8. 8. 2007 (Vzácnější druhy jsou vyznačeny tučně.)

Pořadí	Druh	Celkem	%	Pořadí	Druh	Celkem	%	
1	Rákosník obecný	395	34,6	23	Sýkora babka	7	0,6	
2	Budníček menší	150	13,2		Moudříček lužní	7	0,6	
3	Rákosník proužkovaný	84	7,4		Vrabc polní	7	0,6	
4	Rákosník zpěvný	67	5,9	26	Sýkora lužní	6	0,5	
5	Pěnice černohlavá	54	4,7	27	Břehule říční	5	0,4	
6	Sýkora modřínka	50	4,4		Kos černý	5	0,4	
7	Vlaštovka obecná	39	3,4		Zvonek zelený	5	0,4	
8	Strnad obecný	34	3,0	30	Cvrčilka zelená	3	0,3	
9	Červenka obecná	23	2,0	31	Jiříčka obecná	2	0,2	
	Budníček větší	23	2,0		Šoupálek dlouhoprstý	2	0,2	
11	Pěnice slavíková	22	1,9		Pěnkava obecná	2	0,2	
12	Rákosník velký	21	1,8	34	Cvrčilka slavíková	1	0,1	
13	Ťuhák obecný	17	1,5		Sedmíhlásek hajní	1	0,1	
14	Strnad rákosní	14	1,2		Slavík obecný	1	0,1	
	Sýkora koňadra	14	1,2		Lejsek bělokrký	1	0,1	
	Pěnice hnědokřídla	14	1,2		Lejsek šedý	1	0,1	
17	Slavík modráček	13	1,1		Pěvuška modrá	1	0,1	
18	Drozd zpěvný	10	0,9		Strakapoud malý	1	0,1	
19	Konipas bílý	9	0,8		Strakapoud velký	1	0,1	
20	Brlík lesní	8	0,7		Žluva hajní	1	0,1	
	Pěnice pokřovní	8	0,7		Hýl obecný	1	0,1	
	Střízlík obecný	8	0,7		Kukačka obecná	1	0,1	
					Racek chechtavý	1	0,1	
Celkem při akci "ACROCEPHALUS" 2007 okroužkováno:					45 druhů	1140	100	

1) Kontakt na autora příspěvku: RNDr. Jiří Šebestian, CSc. přírodovědecká fakulta Jihočeské Univerzity, Branišovská 31, 370 05 České Budějovice.

Počty nově okroužkovaných ptáků

Přehled celkových počtů nově okroužkovaných ptáků za 31 let na všech dosavadních akcích „Acrocephalus“ (* první 3 roky (1977-1979) probíhal odchyt do menšího počtu sítí)

Jiří Ryant

TORZO UNIKÁTNÍ SADY MINCOVNÍCH ZÁVAŽÍ PRAŽSKÉ MINCOVNY Z ROKU 1757 VE SBÍRKÁCH PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA

V expozici Prácheňského muzea v Písku jsem zjistil zajímavý exponát, kterému je vhodné vzhledem k jeho výjimečnosti věnovat odpovídající pozornost.¹ Jedná se o neúplnou sadu čtrnácti kusů mincovních závaží (z předpokládaného počtu sedmnácti) s letopočtem 1757, tedy z období vlády Marie Terezie. Písmena „PR“, která nacházíme na vrchní ploše všech závaží, napovídají, že jde o značku pražské mincovny, užívanou v oné době na tam ražených mincích Františka Lotrinského, manžela zmíněné české královny.

Taková sada nebyla dosud v odborné literatuře popsána a lze jí vzhledem k technickým, formálním i funkčním znakům konfrontovat pouze se sadou obdobných mincovních závaží nacházejících se ve sbírce Národního muzea v Praze, datovaných rokem 1762 (s duplicitními dvěma exempláři s letopočty 1761 a 1765).²

Historická souvislost sady závaží z Písku a z Prahy je dána především legislativním vymezením pravidel kontrolního mechanismu zjišťování správné hmotnosti mincí ražených ze zlata a stříbra, domácích i cizích, přicházejících na území českého království.³ Poněvadž na závažích je vyznačena hmotnost v dukátech a gránech, sloužily ke kontrole ražeb zlatých. Účelem bylo zabránit pronikání méně hodnotných mincí do oběhu a zajistit likvidaci (roztavení) exemplářů, které stanovené parametry hmotnosti nespĺňovaly. Státní kontrolní místa v Čechách (hlavním byla právě pražská mincovna) byla proto vybavena předepsanými kolekcemi mincovních závaží, upravenými tak, aby zajišťovaly racionální výkon kontroly. Proto se odlišo-

- 1) Děkuji Mgr. Janu Adámkovi, pracovníkovi Prácheňského muzea v Písku, za zprostředkování studia sady mincovních závaží a poskytnutí potřebné dokumentace. Ve sbírkovém fondu muzea je exemplář registrován pod sig. HE 2365, do sbírek byl zapsán někdy před rokem 1932, další okolnosti nejsou známy.
- 2) Viz Jiří RYANT, *Neznámá sada mincovních závaží z pražské mincovny z období vlády Marie Terezie*, in: Numismatické listy LIV/1999, s. 65-71. Podotýkám, že ve sbírkovém fondu a dokumentaci Národního muzea, Muzea Hlavního města Prahy a Státního puncovního úřadu nebyly v době zpracování žádné podobné exempláře mincovních závaží nebo jiné prameny k dispozici.
- 3) Jde o císařské a královské „Nařízení, v jaké ceně bráti cizí zlaté a stříbrné mince a jakou váhu mají míti.“, ze dne 15. září 1755, dostupné v publikaci B. ČERMÁK - B. SKRBEK, *Mince království českého za panování rodu Habsburského od roku 1526*, Pardubice 1891-1913, díl. II, Přílohy listinné, s. 803-809.

valy od souprav přenosných sad univerzálně použitelných závaží doplněných současně skládacími vahami (různé konstrukce), běžně používanými směnárny a obchodníky.⁴ Podrobnosti se budeme ještě zabývat v dalším textu.

Po nezbytném úvodu si všimneme základních technických údajů sady mincovních závaží z Prácheňského muzea. Jsou přibližně čtvercového tvaru, manuálně opracována z připravených komponentů ze žlutého kovu, podobného mosazi, jehož chemické složení však zatím nebylo zjištěno. Rozměry, tj. délka, šířka a výška (tj. v daném případě „tloušťka“) odpovídají příslušné hmotnosti, ale jsou individuálně koncipovány, takže různá výška pak ovlivňuje další rozměry, což je patrné při srovnávání ve hmotnostní řadě (kdy závaží o něco menší hmotnosti, ale tenčí, má zbývající rozměry o něco větší než závaží následující). Toto i další alternativy budou patrné ze srovnání v tabulce. Hrany všech závaží jsou zbroušeny.

Všechna závaží jsou individuálně označena příslušnou hmotností v dukátech, písmenem „D“, a v gránech, písmenem „G“, umístěných vždy v horní části plochy. Poznávám, že dukát se dělil na 60 gránů a rovnal 3,49g zlata „Au“. Potřebné identifikační údaje byly do plochy jednotlivých závaží vybijeny pomocí punců stejné velikosti, což znamená, že tytéž byly použity pro závaží nejnižší i nejvyšší hmotnosti. Rovněž jejich uspořádání v ploše bylo stejné.

V prostřední řadě je zleva drobný štít, završený královskou korunou (sic!), dole půlkruhově zakončený (tzv. „španělský“), v ploše na koso půlený zprava doleva, přičemž ve volných plochách jsou patrné pouze nezřetelné body. Uprostřed je dekorativní stojící figurka raziče (pregéře), držícího ve vztyčené ruce kladivo. Vedle vpravo, je pak již zmíněná značka „PR“. Byla užívána v období působnosti mincmistra Bohumila Schaumbergera a Pavla Erdmanna v letech 1747 - 1765 na některých mincích s portrétem Františka Lotrinského, v Pražské mincovně⁵. V dolní části plochy je letopočet označující dobu výroby závaží, který současně upozorňuje uživatele na vztah k době účinnosti předpisu, na jehož podkladě se kontrola má provádět.⁶ Na spodní ploše závaží ani na jeho bočních stranách žádné identifikační údaje ani jiné značky nejsou.

-
- 4) Kontrola správné hmotnosti zlatých mincí prováděná v mincovně a v dalších státem pověřených institucích musela dále respektovat povolené odchylky (toleranci vyplývající případně z ražební nepřesnosti a oteru kovu v průběhu oběhu mince). V období působnosti citovaného „Nařízení“ z roku 1755 čimla povolená odchylka nejprve polovinu gránu, v krátké době pak (dle „Výnosu“ ze dne 30. září 1756) již jeden celý grán, což bylo ovlivněno politickým neklidem v blízkém evropském teritoriu a zájmem státu zlepšovat podíl hodnotných mincí v peněžním oběhu.
 - 5) Svým členěním však lotrinskému znaku neodpovídá, takže jeho provenienci jsem nucen nechat otevřenou. K nabízejícímu se volnému srovnání se známem umístěným na hrudi dvouhlavého rakouského orla užitým na pražských ražbách Františka Lotrinského (tolarech ražených v letech 1746 - 1762) nenacházíme vhodnou alternativu, o jiné se neodvažuji spekulovat.
 - 6) Na závaží označeném pouze písmenem „D“, čili dukátová hmotnost, jako na jediném v sadě letopočet chybí, což nelze spolehlivě vysvětlit. Jde však o základní hmotnost, závaží nejčastěji používané, a tak je možné, že původní bylo poškozeno či ztraceno a chybějící exemplář byl nahrazen závažím starším, ale nedatovaným, stejného technického provedení. Podotýkám, že v pražské sadě závaží se takováto anomálie nevyskytla.

Závaží jsou uložena na dřevěné podložce o rozměrech 105 x 110 mm, hnědě zbarvené, částečně poškozené (vyštípnutí okraje), která jeví známky původnosti. Zahloubená lůžka v podstatě čtvercového tvaru odpovídají rozměrům jednotlivých závaží. V horní části mají malý výřez pro zasunutí nějaké pomůcky (hrotu) umožňující snadné vyjmutí závaží. Je však nutno předpokládat, že podložka byla původně vložena do schránky (zřejmě dřevěné), opatřené zasouvacím víčkem, která se však nedochovala. Rovněž můžeme předpokládat existenci popisného štítku se základními údaji o jednotlivých závažích,⁷ který mohl být vlepen na spodní straně víčka nebo uložen volně.

V popisované sadě jsou jednotlivá závaží na podložce umístěna následovně (s výhradou možných změn uložení přibližně stejně velkých exemplářů, ke kterým mohlo dojít později):

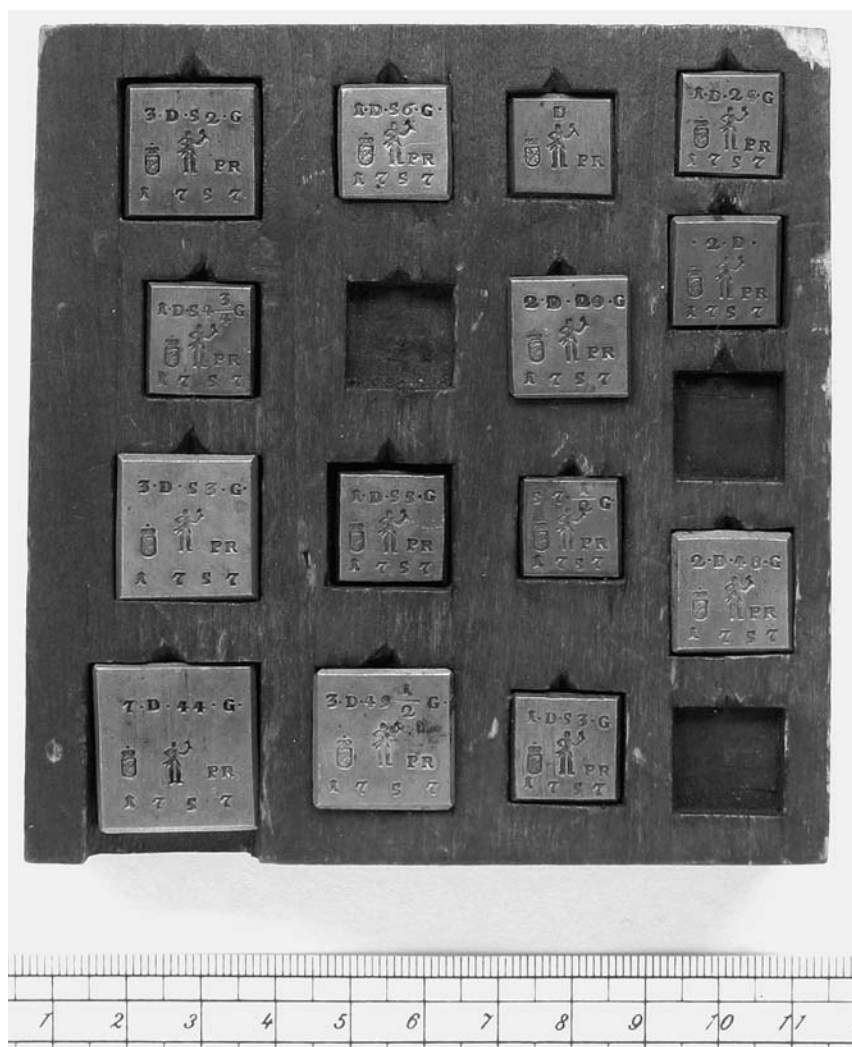
Řádka	Sloupec, hmotnost závaží			
	1.	2.	3.	4.
1.	3 D, 52 G	1 D, 56 G	- D -	1 D, 24 G
2.	1 D, 34¼G	CHYBÍ	2 D, 20 G	- 2 D -
3.	3 D, 53 G	1 D, 55 G	57½G	CHYBÍ
4.	7 D, 44 G	3 D, 49½G	1 D, 53 G	2 D, 48 G
5.	--	--	--	CHYBÍ

V posledním sloupci jsou umístěna závaží menších rozměrů, a proto zde je vyhloubeno pět lůžek na závaží (obr. č. 1). V následující tabulce pak bude uvedeno, jakou hmotnost mají chybějící exempláře.

Nesoulad uspořádání jednotlivých závaží v souvislosti s jejich hmotností nelze ovlivnit ani přemístěním exemplářů menších rozměrů na volná lůžka. Na podložkách sad závaží se setkáváme s uspořádáním vzestupným nebo sestupným, v úvahu přichází ještě uspořádání odpovídající teritoriálním kritériím, tj. jednotlivá závaží jsou seskupena podle hmotností peněžních nominálů, přicházejících v úvahu z té které cizí země, stejně i nominály domácí. Domnívám se, že v případě písecké sady byla vzata v úvahu určitá praktická hlediska respektující četnost a druh kontrolovaných mincí, ovšem bližší údaje již dnes stěží zjistíme. Zejména zatím postrádáme možnost srovnání s dalšími podobnými exponáty.⁸

7) Názor opírám zejména o vyobrazení podobné sady mincovních závaží z roku 1762 a 1763, pravděpodobně vídeňské proveniencí, v aukčním katalogu UBS A. G. (Union Banque Suisse), č. 69, Basel, z 23. - 25. ledna 2007, oddíl „Waagen“, položka č. 3813, s. 614, kde je rovněž kvalitní ilustrace.

8) Sadu mincovních závaží z Národního muzea v Praze nelze využít, neboť je uspořádána v nepůvodní etui zcela odlišného provedení než bylo běžné v období jejího používání. Podložní štítek se rovněž nedochoval.

Obr. 1: Torzo unikátní sady mincovních závaží z roku 1757 umístěné na dřevěné podložce (1:1). Ze sbírek Prácheňského muzea, foto V. Komarová

Srovnání údajů sad mincovních závaží pocházejících z pražské mincovny z let 1757 - 1765.

a) Sběrka Národního muzea v Praze, b) Sběrka Prácheňského muzea v Písku

Poř. Čís.	Sběrka	Hmotnost		Letopočet	Rozměry závaží v mm			Poznámka
		dukáty	grány		šířka	výška	síla	
1.	a.	7	44	1762	21,0	21,7	7,9	
	b.			1757	20,6	21,6	8,0	
2.	a.	3	53	1762	17,5	17,3	6,0	
	b.			1757	18,1	18,8	5,8	
3.	a.	3	52	1762	17,1	16,9	6,1	
	b.			1757	17,3	17,5	6,0	
4.	a.	3	49½	1762	16,6	16,9	6,1	
	b.			1757	17,9	17,9	5,6	
5.	a.	2	48	1762	14,2	14,3	6,0	
	b.			1757	15,7	15,6	5,4	
6.	a.	2	20	1762	14,7	15,1	4,8	
	b.			1757	15,5	15,5	4,6	
7.	a.	2	--	1762	14,7	14,8	4,2	
	b.			1757	14,2	14,5	4,6	
8.	a.	1	56	1762	14,0	14,3	4,3	
	b.			1757	14,4	14,6	4,2	
9.	a.	1	55	1762	14,3	14,1	4,1	
	b.			1757	14,5	14,7	4,2	
10.	a.	1	54¾	--	--	--	--	v sadě chybí
	b.			1757	13,8	14,8	4,5	
11.	a.	1	53	1762	13,8	13,8	4,3	v sadě duplicitní s letopočtem 1765
				1765	15,0	14,8	3,9	
	b.			1757	14,1	14,1	3,5	
12.	a.	1	24	1762	13,3	13,2	3,6	
	b.			1757	13,4	14,7	3,5	
13.	a.	1	--	1762	13,5	13,2	2,5	letopočet není vyznačen!
	b.			?	13,4	13,5	2,5	
14.	a.	-	58	1762	13,4	13,3	2,6	v sadě chybí
	b.			--	--	--	--	
15.	a.	-	57½	1762	13,1	13,0	2,6	
	b.			1757	12,9	13,1	2,6	
16.	a.	-	57¾	1762	12,9	12,8	2,7	v sadě duplicitní s letopočtem 1761
				1761	12,8	13,5	2,6	
	b.			--	--	--	--	
17.	a.	-	56½	1762	13,2	13,2	2,5	v sadě chybí
	b.			--	--	--	--	

Obr. 2: Ukázky mincovních závaží ze sady z roku 1757 (různé zvětšeno). Ze sbírek Prácheňského muzea, foto V. Komarová

Z kompletu vzniklého porovnáním metrických údajů obou dosud známých sad mincovních závaží shodného typu je zřejmá jejich hmotnostní identita, což napomohlo ověření údajů chybějících exemplářů, neboť i závaží shodné hmotnosti vykazují větší či menší diference v rozměrech shodných stran. Pokud jde o identifikační symboly, svědčí jejich shodný rozměr i tvar (tzv. „řez“) liter, číslic, i dekorativního prvku (pregéře), o stejném výrobcí, který v průběhu několika let pracoval stejným způsobem a používal stejné puncce pro jejich vyznačení v ploše.

Nelze však bezpečně potvrdit prioritu písecké sady z roku 1757 v souvislosti s počátkem účinnosti předpisu, podle kterého se kontrola prováděla (září 1755). Stejně nemůžeme spolehlivě stanovit, zda pražská sada byla souborem posledním. Jeden exemplář s datem 1765, který je v sadě z roku 1762 duplicitní hmotností, mohl být kupříkladu zhotoven dodatečně pouze k vyřešení mimořádné četnosti mincí dané hmotnosti a nemusel být součástí širě pojaté sady. Nabízejí se tudíž různé alternativy úvah, které uvádím pouze ilustrativně.

Poněvadž v důsledku politického neklidu v Evropě v oné době (včetně válečných konfliktů) docházelo v jednotlivých státech a měnových oblastech ke změnám mincovních soustav nebo ke změnám (snížení) hmotnosti ražených mincí, včetně redukce obsahu drahého kovu (ryzosti), je období používání kompletní sady závaží poněkud diskutabilní. Nahlédneme-li do dalších listinných dokumentů (c. k. usnesení a patentu ze dne 17. dubna 1770, stanovujícího typ mincovních závaží dukátových a toleranci (remedium) hmotnosti „nejvýše jeden grán“),⁹ je zřejmé, že problematika by si vyžadovala samostatné studium.

Srovnání údajů obou nyní známých sad mincovních závaží přineslo i některé další výsledky:

- a) Byla potvrzena existence závaží o hmotnosti 1 dukát, $54 \frac{3}{4}$ gránu, které v pražské sadě závaží jako jediné chybí a jehož existence byla předpokládána,¹⁰ vyobrazeno je na obr. č. 3.

9) ČERMÁK - SKRBK, *Mince království* (cit. v pozn. 3), s. 809n., C. k. vynesení (tj. výnos - pozn. aut.) ze dne 29. září 1756, dále s. 819n., C. k. patent ze dne 17. dubna 1770.

10) RYANT, *Neznámá sada* (cit. v pozn. 2), s. 69.

Obr. 3: Mincovní závaží o hmotnosti 1 D 54 $\frac{3}{4}$, které v sadě ve sbírce Národního muzea v Praze chybí (zvětšeno). Ze sbírek Prácheňského muzea, foto V. Komasová

Obr. 4: Mincovní závaží o hmotnosti 1 D bez uvedeného letopočtu (zvětšeno). Ze sbírek Prácheňského muzea, foto V. Komasová

- b) Je možno stanovit hmotnost tří exemplářů závaží chybějících v sadě z Písku. Jsou to hmotnosti 58 gránů, 57 $\frac{3}{8}$ gránu a 56 $\frac{1}{2}$ gránu, tedy s jedinou výjimkou ty nejnižší.¹¹
- c) Závaží o hmotnosti 1 dukát, nacházející se v písecké sadě, je bez vyznačeného letopočtu. Jde o anomálii, neboť totožné závaží v sadě z Prahy má letopočet vyznačeno obvyklým způsobem, jako tomu je u exemplářů ostatních hmotností. Důvod zatím neznáme, viz obr. č. 4.

Zbývá ještě uvést informaci o tom, které konkrétní peněžní nominály domácích a cizích mincí byly jednotlivými mincovními závažími kontrolovány. K tomu nám poslouží údaje z již citovaného c. k. Nařízení ze dne 15. září 1755 (viz pozn. č. 3). Jsou uvedeny u příslušných hmotností mincovních závaží v tabulce č. 3, přičemž k některým termínům považují za potřebné podat určité bližší vysvětlení.¹²

11) Jejich malým rozměrům odpovídají i rozměry vyhloubených lůžek na podložce, ve které jsou uloženy dochované exempláře.

12) Vysvětlivky k některým názvům mincí podléhajících kontrole podle c. k. Nařízení z roku 1755, při které byla používána závaží sady z Písku a z Prahy: *Doppie* - italské označení zlaté mince určité měnové jednotky ve dvojitěm nominálu (zde míněn dukát). *Louisd'or* - od 17. století hlavní francouzské zlaté mince hodnoty 10 Livres, s portrétem krále Ludvíka. Jejich hmotnost se časem měnila, v závěru 18. století to bylo 7,60g Au. *Sluneční Louisd'or* - označení pro francouzské Louisd'ory v Německu. V originále předpisu je uvedeno „Sonnenlouisd'or“, zvláště mince Ludvíka XV. (1715 - 1774), které měly uprostřed plochy kříž složený z písmen monogramu „L“, v jehož středu bylo malé slunce. *Štítovní, erbovní Louisd'or* - zlaté mince, které měly na rubní straně umístěny dva štíty (erby), a to Francie a Navarry (německý originál listiny obsahuje označení „Schildlouisd'or“). *Carolius* (Carolin) - původní švédské, později jihoněmecké zlaté mince zavedené bavorským kurfiřtem Karlem Albertem

Přehled druhů zlatých mincí, k jejichž kontrole sloužila jednotlivá mincovní závaží (Údaje jsou společné pro obě zkoumané sady.)

Poř. číslo	Hmotnost		Označení druhů zlatých mincí odpovídajících svojí hmotností jednotlivým závažím (základních nominálů, násobků i dílů). Podle c.k. nařízení z 15. září 1755
	dukáty	grány	
1.	7	44	Čtyřnásobek španělské Doppie
2.	3	53	Dvojnásobný francouzský Louis d'or.
3.	3	52	Dvojnásobná španělská Doppie
4.	3	49½	Královská pruská dvojnásobná Doppie nebo Friedrichs d'or
5.	2	48	Chur Bavorské, Chur falcké a vévodské Württemberské Caroliny
6.	2	20	„slunečné“ francouzské Louis d'or nebo „erbovní“ francouzské Louis d'or
7.	2	--	Společně dle stříže a zrna v Římské říši ustanoveného, buď v říši, neb jinde bité, alespoň 23 karáty a 7 gránů čistého zlata držící dvojité dukáty, (obdobně i dvojnásobky „Zecchinů“ velkoknížectví Toskánského, Benátska a holandský zlatý dukát dvojitý)
8.	1	56	Královské španělské Doppie
9.	1	55	Jednoduchý francouzský Louis d'or
10.	1	54¾	Královská pruská Doppie nebo jednoduchý pruský Friedrichs d'or
11.	1	53	Chur Bavorský Max d'or
12.	1	24	Chur Bavorské, Chur Falcké a vévodské Württemberské poloviční Caroliny
13.	1	--	Společně dle stříže a zrna v Římské říši ustanoveného, buď v říši neb jinde bité, alespoň 23 karáty a 7 gránů čistého zlata držící dukáty, (obdobně i jednoduchý Zecchin a dukát)
14.	--	58	Královská španělská poloviční Doppie
15.	--	57½	Královský francouzský poloviční Louis d'or
16.	--	57⅞	Královské pruské poloviční Doppie nebo poloviční Friedrichs d'or
17.	--	56½	Chur Bavorský poloviční Max d'or

Označení některých peněžních nominálů je oproti textu předpisu uvedeného v publikaci Čermák - Skrbek jazykově upraveno. Kupříkladu místo „čtverduché“ je uvedeno čtyřnásobky, místo „Chur-Falckové“ pak Chur Falcké, a pod. Nelze však zde objasnit všechny širší historické souvislosti vztahující se k tehdejší rakouské monarchii, což je mimo rozsah tohoto příspěvku.

Nelze opomenout skutečnost, že na podložce písecké sady závaží nenacházíme žádný prostor (vyhloubení nebo schránku) pro umístění drobných tzv. vyrovnávacích závaží, v daném případě o hmotnosti jedné poloviny a jednoho celého gránu. Bylo je nutno přikládat na misku vah pro zohlednění povolené tolerance hmotnosti, vztahující se na

(1726 - 1746). Obsahovala 7,5g zlata a rovnala se deseti rakouským zlatým. Ražby napodobovaly na německém území někteří další držitelé mincovního regálu, kupříkladu Württembersko, Würzburg. Prameny: B. HLINKA - Pavel RADOMĚRSKÝ, *Peníze celého světa*, Praha 1987; H. FENGLER - G. GIEROW - W. UNGER, *Lexikon der Numismatik*, Berlin 1982.

veškeré kontrolované zlaté mince. V praxi šlo o úbytek kovu vzniklý důsledkem déle trvajícího oběhu (tzv. oťer) nebo při samotné ražbě mince (nedodržené remedium).

C. k. Nařízení z roku 1755 původně stanovilo odchylku hmotnosti v rozpětí jedné poloviny gránu, avšak již výnosem ze dne 27. září 1756 došlo k úpravě na jeden celý grán. Zřejmě šlo o zájem státu udržet v peněžním oběhu vyšší podíl plnohodnotných zlatých mincí, neboť válečné konflikty v Evropě (sedmiletá válka) měly za následek značnou teauraci hodnotného oběživa.

Pochopitelně takové vyrovnávací závaží nebylo nutno vkládat na misku vah při každé operaci, zůstávalo na ní trvale a vkládalo se pouze závaží odpovídající svojí hmotností kontrolované minci. Pokud jde o sadu závaží z Písku, datovaných rokem 1757, přicházelo v úvahu již vyrovnávací závaží gránové.

Bohužel si však zatím neumíme utvořit fundovanou představu o množství a struktuře mincí podléhajících kontrole, ani o frekvenci jejich dodávek do pověřené státní instituce. Nelze pak odvodit ani způsob organizace pracovního procesu, množství sad mincovních závaží na pracovištích, jejich cejchování, obměnu a podobně.¹³

Zjištění druhé sady mincovních závaží české provenience ve sbírkovém fondu Prácheňského muzea umožnilo rozšířit naše poznání a pokročit dále ve zkoumání tohoto dosud málo známého teritoria.

Zájem o mincovní závaží a jejich doprovodnou vybavenost nejrůznějšího druhu v poslední době v Evropě stoupá, což zaznamenává i komerční a aukční nabídka. Úspěšný prodej se však daří realizovat především u kompletních souborů v dobré zachovalosti.¹⁴ Badatelsky využitelných informací týkajících se účelu a širší problematiky používání jednotlivých druhů závaží a jejich příslušenství je však stále poskrovnu. Historická hodnota těchto artefaktů i listinných dobových dokumentů tak předstihuje jejich cenu komerční.

Jan Kouba

DVA PŘÍBĚHY JEDNÉ ALEXANDRINY

Život a pozůstalost písecké šlechtičny Aranky Alexandriny Regner von Bleyleben

Když 13. dubna 1944 umírá ve svém domě v Gregorově ulici č.p. 123 nositelka hrdého jména Regner von Bleyleben, ctihodná slečna Aranka Alexandrina, uzavírá se nejenom více než století trvající spojení jejího rodu a jihočeského města Písku, ale i celá jedna rodová větev. Velká část pozůstalosti, která podle poslední vůle šlechtičny

13) Některé podrobnosti, včetně odkazů na další prameny, viz RYANT, *Neznámá sada* (cit. v pozn. 2).

14) Např. v aukčním katalogu renomované firmy USB A. G. (viz pozn. 7) z roku 2007 nacházíme 15 položek těchto artefaktů, u kterých se pouze část prodala za vyvolací ceny, případně i za poněkud vyšší. U srovnatelných exemplářů se ceny pohybovaly v rozpětí od 800 do 2100 SFR.

případla tehdejšímu Městskému muzeu v Písku, tvoří výborný pramenný materiál k poznání každodenního života poněkud zchudlé členky šlechtického rodu na menším městě. Arančin život, jež si Písek za svůj domov vybrala pro mnohé své urozené přátele zcela nepochopitelně, však byl mnohem pestřejší, než mohou vypovídat dochované sbírkové předměty.

Regnerové z Bleylebenu¹, potomci starého nizozemského rodu, přichází do Čech krátce před třicetiletou válkou. V roce 1610 do rytířského stavu povýšení bratři Alexander a Jakob slouží jako důstojníci v císařských službách. Zvláště starší Alexander je přímým účastníkem mnoha klíčových událostí, je mu například svěřen transport uprchlého hraběte Jáchyma Ondřeje Šlika ze saského Peterswaldu do Prahy.² Za své zásluhy získává četná panství v severních Čechách, převážně kolem měst Teplice a Ústí nad Labem. Jeho jediný syn je však v mladém věku zavražděn. Všichni současní

Regnerové tak odvozují svůj původ od mladšího bratra Jakoba, jehož synu Thomasovi byl kmotrem sám Albrecht z Valdštejna. Rod poté odchází do bavorského Furthu, postupně však získává statky i na druhé straně hranice. Vlastní zámek Chotiměř, na kterém se roku 1765 narodí František, o 25 let později povýšený bavorským kurfiřtem Karlem Theodorem do stavu svobodných pánů. Jeho synové rozdělují rod na tři větve - Johann Václav zakládá nejmocnější brněnskou³, mladší bratr František odchází do Dalmácie a v roce 1802 narozený Antonín spojuje své jméno s Pískem.

Ve třicátých a čtyřicátých letech 19. století se totiž Antonín Regner von Bleyleben během svého působení v Písku jako komorní správce zakoukal do o 27 let mladší

Aranka Alexandrina Regner von Bleyleben na fotografii z cestovního pasu z roku 1930. SOKA Písek, OP Regnerů von Bleyleben, inv. č. 5

1) Více o historii rodu např. Karel VAVŘÍNEK, *Almanach českých šlechtických a rytířských rodů 2008*, Brandýs nad Labem 2007, s. 330 - 336; Octavian REGNER von BLEYLEBEN, *Lebensaufzeichnungen*, kopie strojopisu uložena v Prácheňském muzeu v Písku (bez sig.), 130 str.; Petr MAŠEK, *Šlechtické rody v zemích Koruny české od roku 1620* (v tisku) - děkuji autorovi za laskavé poskytnutí textu příslušného hesla; Heinrich von KADICH - Conrad BLAZEK, *Die Wappen des mährischen Adels*, Neustadt an der Aisch 1979, s. 109 - 110.

2) <http://www.peterswald.org/geschichte/Ortsgrund.html> ke dni 20.1. 2008.

3) Člen této větve Oktavián Regner von Bleyleben se v roce 1911 - 1915 stává moravským místodržícím.

dcery píseckého poštmitra Simonioho Klementiny.⁴ Z jejich v roce 1848 uzavřeného manželství vzešly čtyři dcery - Klementina, Antonie, Angela a nejmladší, v roce 1862 v Jičíně narozená Alexandrina.⁵ Druhou generaci „píseckých“ Regnerů tak tvořily pouze ženy. Za Antonínova života se však rodina často přesouvá po mnohých místech v Čechách. Zaměstnání otce je určující i pro pobyt dcer a matky. Po Písku tak přichází na řadu mimo jiné Čáslav, kde Antonín pracuje jako ředitel okresního finančního ředitelství, a Praha, kde se stává radou zemského finančního ředitelství. V Praze také sešlý věkem 4. ledna 1878 umírá.⁶

Již před otcovou smrtí se však dcery rozlétavají do všech koutů monarchie. Cesty ke známým a příbuzným, za nejrůznějšími společenskými událostmi či do lázní, jsou na denním pořádku. Jejich krása, mládí a vznešený původ jim umožňují pohyb v nejvyšších patrech společnosti a otvírají náruč urozených mužů. Vdává se Angela, jejím mužem se stal markýz Anton Paulucci delle Roncole, podplukovník c. k. rakouské armády. Vdává se i Alexandrina, když se jejím vyvoleným stává Lord Montrose ze Skotska. Alexandrina se po svatbě do Británie odstěhovala a její do té doby blízký vztah s ostatními sestrami se omezil již jen na korespondenci. Dvě sestry se však nikdy nevdaly. Jednak Antonie, která velkou část roku trávila v lázních Baden u Vídně, a pak ze sester údajně vůbec nejkrásnější - Klementina. Nejstarší dcera a jmenovkyně své matky byla v dopisech označována jako „die schönne Klemanz“. V Písku narozená žena svou krásou údajně vzbudila pozornost i u samotného císaře Františka Josefa.⁷ Její život se však přetočil vzhůru nohama. Zřejmě ve 27 letech⁸ se stala na neznámém místě v blízkosti tyrolského města Kufstein matkou nemanželského dítěte. Navíc se otec k narozenému děvčátku - zřejmě kvůli strachu ze

-
- 4) Otec Klementiny František byl píseckým poštmitrem již od roku 1817. Kolem roku 1834 přestěhoval poštu do domu čp. 125 v Gregorově ulici a brzy rozšířil její provoz i do sousedních domů čp. 123 a 124. Byty v prvních patrech sloužily k bydlení členům rodiny, zaměstnancům pošty či k pronájmu. Simoni se záhy díky svým schopnostem a výnosnému zaměstnání vypracoval na jednoho z nejzáměrnějších a nejrespektovanějších měšťanů. Sňatek Klementiny s členem šlechtického rodu tak byl jen potvrzením honosného postavení jeho rodiny v polovině 19. století. O historii písecké pošty více Václav KONŠTANT, *Poštovníctví*, in: Zdeněk Janík (ed.), *Almanach 750 let města Písku*, Písek 1993, s. 56 -76; Jiřina POSPÍŠILOVÁ, *Z dějin poštovního úřadu v Písku*, Výběr 16, 1961, s. 254.
 - 5) Údaje o roku narození se u všech čtyř sester velmi různí. Údaj zde uváděný viz *Almanach*, s. 335 -336. Srov. Seznam voličů oprávněných k volbě obecního zastupitelstva v Písku 1919, archiv Prácheňského muzea; SOKA Písek, Okresní úřad Písek I, Sčítací operáty 1890, f. 15.
 - 6) Mužskými členy rodiny tak zůstávají jen strýcové z matčiny strany - Rudolf a František Simoniovi. Rudolf působí v Písku jako poštmitr, zatímco starší František vykonává v Sedlčanech funkci finančního rady a do Písku se vrací až na konci 19. století, když je potřeba převzít po churavém bratrovi písecký poštovní úřad - srov. KONŠTANT, *Poštovníctví*, s. 70.
 - 7) REGNER von BLEYLEBEN, *Lebensaufzeichnungen*, s. 2.
 - 8) I v tomto případě však může jít o chybně určený věk, u Klementiny se data narození liší až o celých deset let, v době porodu tak mohla být pouze 17 let stará.
 - 9) Otec se o osud dítěte poté zajímal, svědčí o tom pozdější zmínky o jeho dopisech v rodinné korespondenci, vlastní dopisy se však nezachovaly. Kdo oním zřejmě vysoce postaveným mužem byl, je tak zatím hádankou.

společenského zostuzení - vůbec nehlásil.⁹ Dítě bylo svěřeno do péče čerstvě odanému páru z okolí Kufsteinu a Klementina odešla do Štýrského Hradce, kde se stala čestnou dámou tamního c. k. ústavu šlechtičen. Do Písku pak již jen dojížděla na nepravidelné návštěvy, natrvalo se vrátila až na konci svého života.

Vzhledem k bezdětnosti zbylých sester tak tvoří třetí a poslední generaci Regnerů von Bleyleben v Písku jediná žena. Aranka Wilhelmina Alexandrina Regner von Bleyleben (dále pouze Aranka), jak je dcera Klementiny celým jménem uvedena ve svém rodném listě, se narodila 28. prosince 1876.¹⁰ Jak svědčí útržky její korespondence, byly její životní osudy plné záhad, tajemství a záměrných nepravostí. Aranka byla nechtěným dítětem a její dětství podle toho probíhalo. Kdy

se dostává od pěstounů zpět ke své rodině, je nejasné. Později žije na šlechtičnu 19. století značně nespoutaným životem, což vrcholí téměř tajnou svatbou s jakýmsi hrabětem Waldemarem ve Švýcarsku. Manželství rozhodně není idylické a brzy ho fakticky ukončuje Waldemarovo záhadné zmizení za první světové války. Aranka po ztrátě manžela záhy přichází i o matku Klementinu a blízkou tetu Antonii. A další příbuzní byli rovněž mrtví či pryč - tetu Angela, stejně jako strýc a poslední písecký poštovní z rodu Simoni František, zemřela již před válkou a jediný živý z blízkých - tetu Alexandrina, zůstávala ve vzdáleném Skotsku. Aranka, i v pokročilém

Pohřební štít Františka Regnera von Bleyleben, Arankina pradádečka. Ze sbírek Prácheňského muzea, foto V. Komarová

10) Datum narození však nevěděla Aranka s určitostí nikdy, její matka si do deníku napsala jako den porodu až 3. leden 1877.

věku všemi charakterizovaná jako zcela lehkomyšlná a citově nevyrovnaná, tak zůstává dva roky po první světové válce úplně sama.

Otázkou a zatím tajemstvím je však Arančino vědomí o sobě samé. „*Sama jsem se vlastně také až teď všechno dozvěděla...*“, píše o svém původu svému píseckému právnímu zástupci ve dvacátých letech 20. století.¹¹ Z dochovaných pramenů vyplývá, že Aranka v Přísku (a zřejmě nejenom zde) vystupovala - ať již vědomě či nevědomě - jako jedna z jejích tet, jako v Británii žijící jmenovkyně Alexandrina. Důležitým vodítkem jsou vyděračské dopisy poukazující právě na její nemanželský původ a hlavně na záměnu, ke které došlo. Od roku 1922 dostává Aranka korespondenční lístky jakéhosi Isidora Steina, který velmi neumělou němčinou hrozí zveřejněním své výpovědi ve všech možných novinách, pokud Aranka nepřistoupí na setkání s ním. „*Já jsem já, ne jako jiní, kteří se vydávají za někoho, kdo uprchl s milencem do Anglie*“, píše Stein.¹² Ten zřejmě jako chudý mladík opustil Rakousko - Uhersko a odjel, jak sám píše, „*na druhou stranu*“.¹³ Po první světové válce se vrací, a když se dozvídá, že „*...švindl přetrvává a dáma si vznešeně žije, nechává si říkat baronko, do Prahy jezdí autem a podobně*“, píše své vzpomínky.¹⁴ V dopisu obsahujícím článek „*Habsburkovna mezi píseckými zdmi*“ (Habsburgerin in Piseks Mauern) popisuje Arančin nemanželský původ a odjezd Alexandriny do Británie, jehož byl zřejmě účastníkem. „*Já jsem všechno věděl, ale byl jsem příliš mladý a hloupý a navíc jsem potřeboval na chleba. Paní Alexandrině a jejímu milenci jsem sám nosil zavazadla na nádraží*.“¹⁵ Jako důkazní materiál nabízí dva dopisy, které zřejmě Lord Montrose se svojí nastávající zapomněli v hotelovém pokoji ve Vídni. „*Ptám se teď, mí milí spoluobčané, zda musíme snášet, že habsburský bastard žije tak nobl a někteří poctiví lidé musejí hladovět?*“¹⁶ Článek pravděpodobně nikdy v žádném periodiku nevyšel.

Těžko dnes odhadovat, zda motivem ke změně identity byla pouze snaha skrýt nemanželské dítě (to v případě, pokud by za záměnou stál otec) či možné obavy z případné ztráty dědictví (to pokud by iniciátorkou byla sama Aranka). Steinovy dopisy však nebyly prvním impulzem, který podnítl Arančin zájem o vlastní minulost.

-
- 11) „*Ich selbst habe das Richtige eigentlich auch jetzt erfahren*.“ Dopis Aranky určený pravděpodobně Ladislavu Šebkovi, známému píseckému právníkovi a literátovi. Dopis nedatován. SOKA Písek, OP Regnerů von Bleyleben, inv. č. 2. Všechny v příspěvku uvedené texty z korespondence ponechány v původním znění; překlad autor.
 - 12) „*ich bin ich nicht wie andere Leutedie sich ausgeben fur eine die mit Galann nach england gelaufen...*“ Dopis Isidora Steina Arance ze dne 8.5.1925. SOKA Písek, OP Regnerů von Bleyleben, inv. č. 2.
 - 13) „*ich war drüben*.“ Steinův text, který chtěl zaslat všem redakcím. Nedatováno. Tamtéž.
 - 14) „*...der Schwindel vortdauert die Dame vornem lebt sich Baronin nenen last in Prag im Auto fart und anderes*.“ Tamtéž.
 - 15) „*Ich der alles wuste war damals jung und dum um ein Buterbrot brachte man mich nach drben Habe damals selbst saubre Fraule A. mit saubren Galan zur Bahn Sachen getragen...*“ Tamtéž.
 - 16) „*Frage ich nun meine lieben Mütburger ob wir dulden solen das ein Habsburg Bastart so nobel lebt und andere erliche Leute hungern solen*.“ Tamtéž.

Arančina teta Alexandrina Regner von Bleyleben, provdaná za Lorda Montrose. Malba na porcelánu, autor Jan Zachariáš Quast. Ze sbírek Prácheňského muzea, foto V. Komarová

Zřejmě až po smrti své matky, tedy na začátku dvacátých let 20. století, totiž s pomocí přátel usilovně hledá své pěstouny a kohokoli z okolí Kufsteinu, kdo by o jejím narození mohl něco vědět. Impulzem k pátrání mohlo být matčino prozrazení některých okolností či po vzniku Československé republiky uvolnění společenských norem pro nemanželské děti a s tím související Arančina touha dovědět se o svém původu vše. Až do konce života nicméně žije Aranka svůj rozdvojený život. Jako rodné město uvádí nadále klamně Jičín, tedy místo narození tety Alexandriny, datum narození se však posunuje na 28. srpna 1876.¹⁷ Již nevystupuje jako teta Alexandrina, na jejíž existenci se téměř 30 let po odchodu do Británie zapomnělo,¹⁸ ale jako Aranka Alexandrina, nemanželská dcera Klementiny.

Alexandrina v Británii však zřejmě o všem věděla a do celé prapodivné hry s nemanželským dítětem byla zapletena.¹⁹ Hořké dětství své neteře si sama vyčítala a několikrát ji vybízela k odjezdu do Británie. Rodinnému příteli Singerovi do Vídně již v roce 1914 psala: „*Jsem zde v okruhu svých milovaných šťastná, ach tak šťastná. Ale nejsem bez přání. Moje sestry mi zde v tak vzdálených zemích chybí a i Aranka, vůči které jsem se vždy cítila tak provinile [...]. [...] skoro ještě jako dítě si musela mnohé vytrpět, musela se přetvařovat a lhát [...]. Zda mi již zcela odpustila?*“²⁰ Aranka však od dvacátých let 20. století zůstává pevně usazena v Písku. V roce 1923 sice slibuje, že se do Británie za tetou vydá, ale slib nikdy neplní. Poté korespondence ustává.

Přátele má však i jinde. „*Přijedte přeci brzy do Vídně, co Vás tak poutá na tom nudném českém hnůzďe, kam vůbec nenáležíte!*“ posílá v roce 1925 do Písku vyčítavý dotaz právě Singer, v té době již velmi starý muž, jenž v mladém věku platonicky miloval Arančinu matku Klementinu.²¹ Aranka se však v Písku osamoceně necítí. I v pokročilém věku krása zděděná po matce a majetek po zbylých příslušnících rodu přitahuje velké množství nápadníků. „*Ptám se Tě, to se sluší, aby mladý muž k půvabné ženě dvakrát týdně z Prahy do Písku jezdil a až do pozdního večera u ní zůstával?*“ vyčítá Arance její pražská přítelkyně Julča.²² Přicházejí dokonce i nabídky k sňatku, šlechtična je však všechny odmítá s tvrzením, že je stále manželkou hraběte Walde-

17) SOKA Písek, OP Regnerů von Bleyleben, inv. č. 5.

18) O její existenci nevěděla ani poslední Arančina služebná Ludmila Hašková. SOKA Písek, Okresní soud Písek, sign. D 250/40.

19) Alexandrina v Písku téměř nikdy nežila, nikdo ji proto ve městě neznal, o to mohla být záměna snazší.

20) „*Ich bin ja im Kreise meiner lieben sehr glücklich, ach so glücklich! Aber wunschlos bin ich nicht, meine SCHWESTERN fehlen mir hier im fernen Land und die Arinka, gegen die ich mich immer etwas schuldbehaftet fühle [...]. Fast noch ein Kind musste sie viel gelitten, heucheln und lügen [...]. Ob sie mir ganz vergeben hat?*“ Z dopisu Alexandriny Singerovi z 2. 2. 1914. SOKA Písek, OP Regnerů von Bleyleben, inv. č. 2.

21) „*Kommen Sie doch bald nach Wien, was fesselt Sie denn an das langweilige tschechische Nest, wo Sie gar nicht hingehören!!!*“ Z dopisu Singera Arance, nedatováno. Tamtéž.

22) „*Ich frage Dich ob es sich passt das ein junger Mann zu einer reizvollen Frau zweimal der Woche von Prag nach Pisek kommt und dort bis spat Abend bleibt??*“ Z dopisu přítelkyně Julči Arance, nedatováno. Tamtéž.

mara, přestože o bydlišti svého muže nemá v té době ani tušení. A když se již jednou k sňatku skutečně schyluje a o jejím zasnoubení s ředitelem jedné pražské banky se veřejně spekuluje, píše Arance svědek z jejího prvního svatebního obřadu a velmi důrazně jí připomíná, že sňatek s Waldemarem není právoplatně ukončen, že jeho smrt není dokázána a že by další manželství neznamenalo nic jiného než bigamii.²³

O tetě Alexandrině se nemluví ani v Arančině poslední závěti, kde jsou jako příbuzní uváděny tety pouze dvě - více než před dvaceti lety zemřelé Antonie a Angela. Obě, stejně jako později jejich neteř, zemřely bezdětné. První závět píše nemocná šlechtična rok před

svou smrtí 23. února 1943. Staré churavé dámě je však ještě dopřáno dost času, aby mohla do své závěti průběžně zasahovat. Poslední vůli tak mění ještě čtrnáctkrát, i když se většinou nejedná o změny velké. Aranka je totiž již od počátku rozhodnuta věnovat svůj dům a nemovitosti městu, aby za výnosy plynoucí z domu a polí zřídilo a udržovalo městský sirotčinec. Velkou část svých úspor odkazuje píseckým kostelům - děkanskému i klášternímu, několika píseckým a budějovickým přátelům a jejich nezletilým dětem. Částka dvacet tisíc korun měla být uložena na účet a úroky měly pokrýt náklady na osvětlování a údržbu rodinné hrobky na starém píseckém hřbitově. Většinu movitého majetku pak vyhrazuje pro městské muzeum.²⁴

Případ měl na starosti soudní notář píseckého komisařství JUDr. Karel Růžička. Ten se opíral hlavně o výpovědi Arančiny hospodyně Ludvíky Haškové. Vykonání poslední vůle se však velmi dlouho vleкло. K rozdělení samotného dědictví z pozůstalosti zemřelé dochází až 28. listopadu 1944.

Muzeu bylo odkázáno 76 položek z celkem 223 bodového seznamu nalezených věcí. Mimo seznam stojí až později nalezený stříbrný svícen (dnes v expozici) a pak dva

Pečetní typář rodu Regner von Bleyleben (zvětšeno a zrcedlově obráceno). Ze sbírek Prácheňského muzea, foto V. Komarová

23) Tamtéž.

24) SOKA Písek, Okresní soud Písek, sign. D 250/40.

umělecké předměty, které bylo nutno nejprve znalecky ocenit. K provedení odhadu na tyto předměty - na porcelánu malovanou podobiznu mladé dívky Janem Zachariášem Quastem a iniciálu údajně od Josefa Mánesa - se však v Písku zpočátku nikdo neměl. Obě díla tak byla odeslána do Prahy k narychlo vybranému soudnímu znalci akademickému malíři Maxmiliánu Duchkovi. Ten potvrdil pravost Mánesovy kresby a její hodnotu odhadl na patnáct až dvacet tisíc korun. Ke Quastovu dílu však přistupuje s despektem, považoval jej za pouhou rodinou památku a cenu odhadl na dvě stě korun. To se ovšem setkalo v Písku se značnou nelibostí, umocněnou navíc zkomolením Quastova jména v odhadní zprávě. „*Odhad byl proveden tak, že žádným odhadem není, ač soudnímu znalci bylo přiřknuto 200 korun za úkol, který jest pro pozůstalostní řízení bezcenný [...]. O malbě na porcelánu „údajně malířem Guastem“ provedené, vyjádřil se znalec, že má cenu vlastně pouze ideální, těžko prodejné. Jak ze záměny jména Quast na Guast zjevno, znalec o známém píseckém malíři Quastovi ničeho neví, a že mu vůbec nejsou známy ceny, které za malby Quastovy byly a jsou zejména nyní nabízeny,*“ konstatoval Růžička.²⁵ Proveden tak byl odhad nový, k jeho vykonání byl určen bývalý konzervátor píseckého muzea Josef Tuček. Ten stanovil novou a definiční cenu Quasta na pět tisíc korun, cenu Mánesova obrazu upravil na dva tisíce.

Jak vypovídají dochované rodinné fotografie a poznámka na rubu rámečku, dívka na obrázku je právě jedna ze čtyř sester, do Skotska zmizevší Alexandrina. Quast maloval podle fotografie, Alexandrina se nechala vyfotografovat ve vídeňském ateliéru Dr. Székely zřejmě v 80. letech 19. století, Quastův obrázek je z roku 1890.

Další část muzeu připadlé pozůstalosti tvořily předměty denní potřeby (klíče, společenské hry, popelníky, hodiny...), kuchyňská výbava (vaříče, skleničky, korbely, konvice, přebory, galanterie...), rodové insignie (pečetidlo, brož s erbovou iniciálou, erbovní pohřební štíty) a další rodinné památky (obrazy, fotografie), dále nábytek (stolky, zástěny, křesla, sekretář, psací stůl), religioza (mariánská soška, reprodukce otisku Kristova obličejce, kříž, kroupenka) a několik knih.²⁶ Již ale při prvním zápisu do přírůstkové knihy v roce 1944 velká část věcí chybí, jednalo se zřejmě o věci poškozené či o takové, které nepřípadaly tehdejšímu pracovníkům muzea natolik zajímavé, aby byly evidovány. Další ránu dostala celistvosť pozůstalosti v roce 1950, velká část byla totiž předána do inventáře městského divadla. Ale ani další roky v socialistické společnosti, kdy se averze vůči šlechtickým titulům nevyhnula ani muzejním sbírkám, pozůstalosti nepřály.

O výjimečné hodnotě některých předmětů, které vysoce přesahovaly běžný standart výbavy písecké domácnosti v první polovině 20. století, svědčí fakt, že při tvorbě nových expozic v Prácheňském muzeu v Písku v roce 1993 se přímo do výstavních prostor dostala řada předmětů, které ve třicátých a čtyřicátých letech 20. století obklopovaly tajemnou píseckou šlechtičnu Aranku Alexandrinu Regner von Bleyleben.

25) SOKA Písek, Okresní soud Písek, sign. D 250/40.

26) Ostatní knihy byly spáleny.

Jiří Prášek

HEYDUKŮV PAMÁTNÍK PO REKONSTRUKCI OPĚT OTEVŘEN

Ve středu 30. května roku 2007 byl po dvanáctileté přestávce způsobené nejprve špatným technickým stavem a pozdější náročnou rekonstrukcí znovuotevřen Památník básníka Adolfa Heyduka. Stalo se tak vlastně sedmdesát let po prvním zpřístupnění této unikátní památky veřejnosti. Tehdy k němu došlo na základě odkazu vdovy po básníkovi v roce 1937.

Znovuotevření se zúčastnila celá řada významných hostů - za zřizovatele Prácheňského muzea byli přítomni hejtman Jihočeského kraje RNDr. Jan Zahradník, radní Ing. František Štangl, ředitel úřadu JUDr. Luboš Průša, člen rady Ing. Tomáš Franců a vedoucí odboru Ing. Kamila Hrabáková. Nechyběly ani oficiální delegace rodné obce Předhradí u Skutče a města Písku, s nímž je spojena většina Heydukova života. Ve svém bytě přítomně přivítal sám básník (představoval ho herec českobudějovického divadla Petr Drholec).

Dům si vystavěl básník Adolf Heyduk (1835 - 1923) se svou chotí Emilií rozenou Reinerovou (1859 - 1935). Manželé bydleli od svého sňatku 1. září 1877 nejprve v prvním patře domu rodiny Reinerů, od roku 1900 pak ve vlastním domě v Tyršově ulici. Parcelu pro novostavbu koupili za 2 500 zlatých od manželů Františka a Boženy Maříkových již 7. ledna 1899 a 15. října téhož roku uzavřeli s píseckým stavitelem Karlem Novákem smlouvu na stavbu domu, který pro ně navrhl známý pražský architekt a výtvarník prof. Jan Koula (1855 - 1919). Dům pak byl dokončen 11. července 1900 a manželé za něj zaplatili 10 359 zl. 68 kr.

Petr Drholec jako Adolf Heyduk, v pozadí skutečný básníkův portrét. Foto V. Komarová

Průčelí Heydukova domu do Tyršovy ulice. Foto V. Komarová

Dům je jednopatrový, celý podsklepený, se sedlovou střechou, hlavní průčelí obráceno k východu. Je součástí řadové zástavby. Průčelí tvoří tři osy. V levé ose je hlavní vchod, který tvoří dvoukřídlé dveře s ozdobným kováním osazené v půlkruhově zaklenutém portálu. Nad ním, v prvním patře, je umístěn nehluboký arkýř s ornamentálním sgrafitem a dvoudílným oknem. Nad jeho římsou se nachází slepý štít s třemi obloučky a vlaštovčími ocasy, které však byly při rekonstrukci fasády v roce 1987 odstraněny. Vrchol štítu je opatřen ozdobným jehlanem - čučkou. Střední osu tvoří v přízemí dvě dvoudílná okna zdobená kvádrováním. Nad nimi byla v roce 1934 odhalena pamětní bronzová deska od Jana Jiříkovského, která připomíná majitele domu. V pr-

vém patře je vysoké šestidílné dvojité okno zaklenuté stlačeným obloukem, pod ním ornamentální sgrafito a po stranách nad oknem dvě terčová sgrafita, představující Labuť a Pegasa, symboly básnictví. Střechu pak zdobí můstková atika. V pravé ose je trojdílné okno se segmentovým obloukem, nad ním arkýř s trojdílným oknem opatřeným vitráží. Nad římsou je umístěn opět štít s třemi obloučky a původně opět vlašovčími ocasy. Ve spodní části štítu se nacházejí dvě okénka vedoucí do podkrovní místnosti. Pod hlavní římsou se po celé délce průčelí táhne sgrafitový akantový pás. Oba štíty jsou zdobeny sgrafity, v levém je proveden nápis „L. P.“ a v pravém „1900“.

Dům má popisné číslo 438 a ve státním rejstříku památek je veden pod č. 2417. Na základě odkazu paní Heydukové, podmíněného uchováním původního zařízení tří místností a jejich zpřístupnění veřejnosti, Památník spravovalo tehdy městské muzeum. Dům zůstal městu i nadále, a to když muzeum změnilo zřizovatele. Stal se jím okresní národní výbor, později okresní úřad. K 31. prosinci 1997 se podařilo dům od města odkoupit a 12. května 2005 byl odkoupen pozemek za domem, kde bývala Heydukova zahrada. Vzhledem k zástavbě bylo možno získat již jen její část, pouze 132 m². Nově nabytý pozemek muzejníci upravili jako okrasnou zahradu opatřenou replikou původního plotu s cihelnými sloupky a pletivem.

V prvních letech po uzavření Památníku (po roce 1995) došlo k postupným rekonstrukčním pracím, které však byly značně limitovány nedostatkem finančních prostředků. Situace se ale výrazně změnila po roce 2003, kdy se stal zřizovatelem muzea Jihočeský kraj. Ten uvolnil na investice částku bezmála šest milionů korun a tak mohla být rekonstrukce zdárně dokončena. Jednalo se především o výměnu elektro- a vodoinstalace, plynofikaci objektu, výstavbu garáže ve sklepě (vjezd ze zadního traktu), rekonstrukci dřevěné verandy, výměnu střešní krytiny, úpravu koupelny v bývalém Heydukově bytu a opravu parketové podlahy.

Pohled do jídelny s hodnotnou obrazovou galerií. Foto V. Komarová

Pohled od západu s částečně obnovenou zahradou v popředí. Foto V. Komarová

Celkovou rekonstrukcí prošel i byt v přízemí, jehož prvním nájemníkem byl Heydukův přítel, písecký básník Ladislav Šebek - Arietto. Nyní ho obývá správkyně objektu, která se stará o úklid i návštěvnický provoz.

Manželé Heydukovi, tehdy již bezdětní (obě dcerušky zemřely v dětském věku a v době výstavby domu bylo básníkovi již 65 let), obývali byt v prvním patře o rozloze 140 m², který se skládal ze tří pokojů, jídelny, kuchyně, spíže, koupelny, toalety, dvoukřídlé chodby a dřevěné verandy na krakorcích, situované do zahrady.

Předmětem odkazu byly mimo celý objekt také tři zařízené místnosti ponechané pietně tak, jak v nich stárnoucí manželé žili: pracovna, jídelna a společenský pokoj. V každé z těchto místností zůstala kachlová kamna a prakticky veškeré předměty: nábytek, obrazy, drobné umělecké artefakty, textilie, lustry a knihy. Vybavení ložnice a kuchyně se nedochovalo, zdědili ho příbuzní, a tyto dvě místnosti spolu s příslušenstvím byly užívány jako služební byt pro správce. Po několik desetiletí v něm žili manželé Rehořovi, kteří se o Památník starali, po jejich odchodu do pečovatelského domu v polovině osmdesátých let zde krátce bydlel autor této stati s rodinou, jako mladý pracovník píseckého muzea.

V evidenci muzea je podchyceno, že v Památníku se nachází 3 394 knih, z toho na 500 podepsaných od jejich autorů, dále 88 obrazů a 296 kusů nábytku a ostatních, většinou drobných uměleckých předmětů. Během rekonstrukce byly prakticky všechny sbírkové předměty odvezeny a většině se dostalo odborného ošetření - nábytek zrestauroval Jan Vondrášek, ostatní předměty Jiří Kloboučník a knihy byly

zrevidovány pracovníci knihovny. Textilie musely být svěřeny specializovaným restaurátorkám do Prahy, které také vyrobily repliky závěsů do jídelny a pracovny, neboť se nedochovaly. Největší problém byl s potahovou látkou na sedací soupravu v jídelně, která byla značně poškozená a na trhu nebylo možno být jen trochu podobnou se secesními vzory obstat. Díky firmě Kolovrat, Č. M., spol. s r.o. z Chýnova, která vyrobila téměř přesnou repliku a její výrobu i částečně sponzorovala, se podařilo zrestaurovat několik kusů čalouněného nábytku. Dalším problémem byla výmalba místností. Ty byly kdysi vymalovány, později jsou z fotografií známy secesní látkové tapety. Aby se docílilo dokonalé iluze básnickova bytu z počátku 20. století, provedli studenti Vyšší odborné školy uměleckoprůmyslové z Písku v jednotlivých místnostech podle dobových vzorníků horizontální i vertikální barevné pásy se secesními motivy. Stejná škola se postarala také o iluzi původní elektroinstalace vedené po omítce a rovněž upravila toaletu s původní splachovací mísou z vídeňského porcelánu. Na podlahu byly zakoupeny nové barevné i vzorově neutrální koberce. Prostor pro návštěvníky byl vymezen ozdobnými šňůrami, které byly speciálně vyrobeny pro restaurování čalouněného nábytku.

Dříve býval návštěvníkům umožněn vstup do původně zařízených místností pracovny, jídelny a společenského pokoje. Nyní byla zpřístupněna také toaleta, veranda a ložnice. V té vybuodovala českobudějovická firma BENT podle projektu ing. arch. Vladimíra Boučka, autora projektu i realizace úspěšných expozic Prácheňského muzea i Podskalské elektrárny stálou výstavu přibližující život a dílo Adolfa Heyduka. Autorem scénáře je ředitel muzea PhDr. Jiří Prášek. Pro tuto expozici byl studenty písecké Filmové akademie natočen krátký, zhruba desetiminutový film, který bývá návštěvníkům Památníku promítnut na počátku prohlídky. Jeho režisérem je Marek Nikodým.

Průvodkyní v Památníku a jeho správkyň se stala Lenka Bolardtová, vstupenky a další předměty jsou prodávány návštěvníkům v prostoru bývalé kuchyně bytu, která byla částečně dobově zařízena. Návštěvníkům jsou nabízeny pohledy a turistická skládačka s obrázky a základním textem s překlady do němčiny a angličtiny.

Byt je nejen památkou na básníka z okruhu Májovců, ale i hezkou a naprosto ojedinelou ukázkou měšťanského bydlení na počátku 20. století.

Dagmar Dreslerová

VÁCLAV TUREK

V dubnu 2007 byla v Galerii Prácheňského muzea v Písku uspořádána výstava výběru z díla akademického malíře Václava Turka, který, ač bytem v Praze, zasvětil podstatnou část své tvorby Písecku.

Akad. mal. Václav Turek se narodil 2. července 1924 v Šahách v rodině českého stavebního inženýra. Před 2. světovou válkou se rodina vrátila do Prahy. Zde stu-

Václav Turek, autoportrét

V roce 1962 u příležitosti jeho první samostatné výstavy napsal jeho někdejší pedagog V. Rada: „*Václav Turek usiluje o vyjádření toho, co cítí a co prožil. Jsou to zážitky spíše vnitřní, než vizuální. Vidím jak jeho svět, svět jeho představ se zužuje, ale také koncentruje. Jedná se tu především o člověka, o jeho tvář, jeho osud. Vše vyjádřeno soudobými, úspornými a často i úpornými prostředky.*“ Tato premisa zůstala pravdivá i v pozdějších letech, kdy městské motivy a portrétní tvorbu zatlačila do pozadí krajinomalba. Na této proměně měl rozhodující podíl i jeho rodící se hluboký vztah k jižním Čechám. Začal je poznávat ještě jako asistent prof. Rady, kterého doprovázel na jeho cestách do Smetanovy Lhoty a Ostrovců. Tam také potom pořádal plenéry atelieru prof. Součka. Po krátkém pronájmu letního bytu v Zábouří u Blatné zakotvil Václav Turek i s rodinou v roce 1965 v obci Boudy u Mirotic a místní scenérie i laskavé sousedské přijetí budskými občany natrvalo poznamenala jeho další umělecký i lidský vývoj. Hlavním motivem jeho obrazů z tohoto období se staly geometrizující linie vesnických štítů. Znovu a znovu v nekonečných variantách klade do magického prostoru krajiny kvádry a trojúhelníky, ze kterých skládá venkovská stavení. Za jejich zdmi je cítit pulzující život, ale je skrytý, tajemný, často opředěn melancholickým oparem. Přítomen smutné proměně tradiční vesnice v nesusoudný hybrid břizolitových omítek, trojdielných oken a bytovek, snažil se ve svých obrazech zachytit scenérie kamenných zídek, barokních bran i prašných cest s hej-

doval Václav Turek nejprve na Národní grafické škole u profesorů Vodrážky a Milera a poté pokračoval na Akademii výtvarných umění v Praze v atelieru prof. Vlastimila Rady. U něj nastoupil také roku 1962 jako asistent, pokračoval na též postu v atelieru prof. Součka a od počátku 70. let vedl na AVU až do své smrti v roce 1988 samostatný kurz figurálního kreslení (tzv. „Večerní akt“). Jeho rukama prošly za ta léta snad stovky adeptů výtvarného umění. Kromě pedagogické práce se Václav Turek účastnil spolkové činnosti, v Umělecké besedě a ve Svazu výtvarných umělců, a po léta pracoval jako soudní znalec v oboru výtvarného umění.

Tvorba Václava Turka zahrnuje malby, grafiku, kresby i sochy. Ve svém díle střídá motivy krajinářské i figurální v názorové polarizaci mezi abstrakcí a moderním realismem.

ny hus, mizejících spolu s kouzlem čistoty a pocitu pevného zakotvení ve světě dávných tradic a odvěkých jistot vycházejících z minulosti.

Václav Turek byl skromný umělec, který v dobách přednormalizace i normalizace nemohl (měl sestru emigrantku, podepsal 2000 slov), a ani za stávajících okolností nechtěl dělat kariéru. Nikdy se vlastně netrefil do dobového vkusu společnosti. V dobách, které přály realismu byl příliš avantgardní a neangažovaný, zatímco v dobách „avantgardních“ byl příliš realistický. Snad právě proto je dnes jeho dílo veřejnosti prakticky neznámé a lze jen doufat, že výstava v Galerii Prácheňského muzea pomůže znovuobjevit autora, v jehož tvorbě cítíme zřejmou reflexi vrcholného období klasiků evropské i české moderní malby v osobité a poctivé interpretaci podbarvené křehkou atmosférou kultivované barevnosti a světelné režie. Díla Václava Turka nesou pečeť nesporné umělecké kvality a integrálně se vřazují do vývoje moderního českého umění.

Individuální výstavy: 1962 - Nová síň Praha
1974 - tamtéž
2004 - Malostranská beseda Praha

Jan Kotalík

FRANTIŠEK DOUBEK - VÝBĚR Z DĚL 1962 - 2007

Závěr roku patřil ve výstavním plánu na rok 2007 reprezentativní ukázce výtvarné práce známého píseckého umělce Františka Doubka (narozen v roce 1940 v Milevsku). Přestože nejde o místního rodáka, s Pískem je spojen od roku 1969, kdy zde začal působit jako středoškolský profesor. Předtím studoval výtvarnou výchovu na Vysoké škole pedagogické a promoval u Cyrila Boudy.

Má velice široký tvůrčí záběr - je proslulý svými volnými kresbami, knižními ilustracemi, grafickými úpravami knih, blahopřáními i různými výtvarnými návrhy (např. medailí). Vybírat a zkráceně hodnotit alespoň malý zlomek jeho díla je velice těžké a tak i realizovat výstavní kolekci byl velmi nelehký úkol. Přestože jsou prostory muzejní galerie poměrně veliké, musely být práce určené pro prezentaci vybírány spíše se záměrem „autorské výtvarné vizitky“ než ucelené ukázky z celoživotní tvorby.

Při spolupráci s Františkem Doubkem při přípravě výstavy byly vybrány vzhledem k dosavadní celkové kvantitě výsledků jeho výtvarného díla méně početné charakteristické vzorky jeho práce. Jak se však při slavnostním otevření výstavy a jejím průběhu ukázalo, byl výběr návštěvnický atraktivní. Vystavováno bylo 34 skupin grafických prací pod sklem a v paspartě jednotného formátu 100x70cm adjustovaných pomocí stálého výstavního fundusu galerie. Tyto skupiny představovaly především tvorbu ilustrátorskou, novoroční přání, portrétní tvorbu, koláže aj. Odděleně byly dále prezentovány práce obdobného charakteru v samostatně zasklených rámech (39

František Doubek. Foto V. Komasová

media dell'arte“ byl zapůjčen z píseckého divadla, kde je součástí stále výzdoby veřejných prostor. Snahu o vyčerpávající pohled na Doubkovo dílo potvrzovaly tři rozměrné instalované vitríny - dvě v prvním a jedna ve třetím sále. Všechny obsahovaly v bohaté míře nezbytný výstavní doplňkový materiál: od drobnější knižní tvorby přes kalendáře, plakáty, výpravné publikace až po návrhy medailí. Tyto návrhy - ať již ve formě kresby či sádrového modelu - byly doprovázeny i samotnou realizací v příslušném rozměru v kovu. Výstavu symbolicky uzavíral na přizpůsobeném malířském stojanu Doubkův autoportrét. Část hojně navštívené vernisáže výstavy byla věnována křtu znovu vydané knihy „Písecká domovní znamení“. Tuto známou sbírku - tandem kreseb Františka Doubka a básní Karla Sýse - reflektovala i malá vitrína hned u vchodu galerie a knihu bylo možno zakoupit v pokladně muzea.

Irena Mašíková

VÝBĚR Z VÝSTAV PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA

Výstavní prostory Prácheňského muzea v Písku přinesly svým příznivcům a návštěvníkům v roce 2007 výrazně pestrou nabídku výstav z oblasti výtvarného umění, fotografie, užitého umění, výstav populárně vědných i charakteru muzejního.

kusů). Zde upoutávala pozornost především tematika měst: samozřejmě Písek, České Budějovice, Praha a také Vídeň či Salzburg. S městy své nezastupitelné místo v kontextu výstavy měly i elegantně zpracované šlechtické erby a následně i barevné portréty panovníků. Jako ukázky jiné techniky byly předvedeny málorozměrné zasklené kresby rudkou - „Šídlátka“. Zajímavým překvapením byla prezentace pěti olejomalb z konce padesátých a počátku šedesátých let minulého století. Menší formáty, které zachycují obec Vlkovice na Třeboňsku, ukázaly nečekanou a málo známou tvůrčí polohu Františka Doubka.

Dominantní postavení v prvním - největším - sále galerie měly díky rozměru a materiálu Doubkovy intarzie: „Commedia dell'arte“ (soubor obsahující 4 kusy) a „Palácová zahrada“. Soubor „Com-

V měsíci květnu patřila písecká galerie dvěma přátelům výtvarníkům. **Milan Doubrava** žijící nedaleko Písku v obci s půvabným názvem Modlešovice, vystavoval své sochy - hlavy a **David Bartoň**, který žije v Červeném Hrádku nedaleko Telče, pověsil na zdi galerie své obrazy - krajiny. Výstavu zahájil PhDr. J. Zemina.

S Davidem Bartoněm jsem se seznámila, když si přijel do Prácheňského muzea zapůjčit obrazy Václava Rožánka. A nebyla to výstava poslední, kterou tomuto velkému píseckému malíři uspořádal. V současné době vede galerii města v Telči a jeho nabídka výstav je vskutku výtečná. David vystudoval Vysokou školu zemědělskou, ale jeho celoživotní směřování se ubíralo do světa uměleckého. Malbě se věnuje mnoho let a jeho krajiny s poetickou bytí výraznou barevností se skromně vřadily do kontextu českého krajinářství. Obrazy Davida Bartoně jsou svou lyrikou blízké malíři Karlovi Valtrovi, jenž svým celoživotním dílem oslavil jihočeskou krajinu a svou jednoduchostí a klidem Jiřímu Johnovi.

Sochy Milana Doubravy neobyčejně příjemně souzněly s Davidovými obrazy, ať svým charakterem materiálu - dřevo, kámen a šamot, ale i svou barevností a vý-

razem. S Milanem Doubravou mě seznámil David Bartoň a když jsme začínali uvažovat o výstavě v Písku, zcela samozřejmě jsme se shodli na jeho sochách, které expozici obrazů doplnily. Milan Doubrava své sochy tvoří pod širým nebem na dvoře svého stavení. Všude voní dřevo, které je hlavním materiálem, jehož sochař používá. V sadu za stodolou mají některé ze soch již svoje dávné místo a vzadu za chalupou, vrostlé do jihočeské krajiny jako v minulosti Boží muka, střeží Doubravovy sochy pole, louky i lesy. Sochy Milana Doubravy nesou v sobě vždy příběh a sym-

boliku, návrat ke kořenům, velkou radost z vlastního tvoření, humor a pokoru před tím, co nás všechny bez rozdílu přesahuje. Velký duchovní rozměr je Doubravovým sochám vlastní. Milan Doubrava absolvoval Keramickou školu v Bechyni a je členem Unie výtvarných umělců České republiky.

Milan Doubrava a David Bartoň při zahájení výstavy. Foto V. Komasová

Češi ve Francii - Fotografické portréty Karla Steinera

V letním měsíci červenci hostila galerie Prácheňského muzea dlouho připravovanou výstavu portrétů Čechů žijících ve Francii od fotografa Karla Steinera. Výstava se vřadila do řady let trvajícího cyklu českofrancouzských výstav, kterými se píšecá galerie výrazně zapsala do povědomí uměnímilovné veřejnosti.

Výstava byla koncipována jako putovní a připravena ve spolupráci s uměleckou ředitelkou Sladovny o. p. s. v Písku paní Helenou Fenclovou. Protože Steinerův rod pochází z otcovy strany z Plzně, zvolily jsme první místo výstavy právě tam. Byla instalována v galerii Evropského domu a Studijní vědecké knihovny Plzeňského kraje. Druhou prezentaci výstavy zahájila Helena Fenclová na jaře v galerii České ambasády v Lucemburku, kde se setkala s velkým zájmem. 4. července zahájila kurátorka výstavy Irena Mašíková tentokrát kompletní soubor fotografií (v předěšlých instalacích musel být proveden výběr, z důvodů menších výstavních prostor) za účasti autora a řady hostů jak z Francie tak z Ameriky, současného i minulého domova K. Steinera. Úvodního slova se ujal spisovatel a publicista Ivan Kraus, jeden z portrétovaných.

Svoje slovo k výstavě zaslal i Arnošt Goldflam, který v minulosti natočil dokument o řadě českých umělců žijících ve Francii (prvním popudem k tomuto filmovému televiznímu zpracování byla první výstava v Písku v roce 1997) Svůj projekt představil Karel Steiner v jednom z posledních televizních dokumentů A. Goldflama Česká kultura v Paříži. Zahájení se bohužel nezúčastnili z důvodů pracovních politolog Jacques Rupnik a žurnalista Jiří Slavíček, rovněž jedny z portrétovaných osobností.

Karel Steiner se narodil v červenci roku 1953 v Praze. Po okupaci v roce 1968 žil 15 let v Americe, kde studoval fotografii a politické vědy. V roce 1984 se přestěhoval se svojí ženou do Paříže, kde žijí dodnes spolu se svými třemi dětmi. Pracuje zde

jako nezávislý fotograf a vyučuje fotografii v Parsons School of Design.

V počátcích chystané výstavy Karel Steiner řekl: „*Nedávno jsem začal fotografovat portréty českých přátel a známých žijících ve Francii, převážně v pařížské oblasti. Proč jsem se rozhodl pracovat na tomto projektu? Asi tím, že já sám jsem odešel z Prahy, když mi bylo 16 let. Uvědomuji si, že my Češi se většinou rychle integrujeme v nové zemi a nežijeme mezi sebou. Ani o sobě moc nevíme.*

Spisovatel Ivan Kraus zahajuje výstavu Karla Steinera

To je na rozdíl od početné emigrace před více než sto lety, kdy Češi tvořili velké komunity například v Ohio nebo Illinois v USA. Po více než třiceti letech asimilace jsem se rozhodl vyhledat Čechy ve Francii a zdokumentovat je v jejich prostředí. Když dokončím fotografování, zeptám se, jestli by mi mohli někoho doporučit. Tento postup funguje pozoruhodně dobře. Než začnu fotografování, trochu si pohovoříme, vlastně se seznámíme. Dozvíme se něco o nich, kde pracují a také odkud jsou, jak dlouho žijí ve Francii. To mě přivádí k dalšímu poznání. Kdo je vlastně Čech. Uvědomuji si že jsme Češi a to s různými kořeny. Česká republika, bývalé Československo, je vlastně země kde jsme žili, nebo žijeme, ale naši rodiče a prarodiče mohou pocházet odjinud. Uvědomuji si, že jsme všichni poutníci na této zeměkouli.“

Další zastávkou fotografií Karla Steinera byla galerie na Vyšehradě v Praze, která rovněž již několikrát poskytla své prostory českofrancouzským výstavám. Poslední uvedení fotografického cyklu se uskutečnilo z iniciativy profesora gymnázia ve Varnsdorfu, který se s autorem seznámil při výstavě v Plzni.

Karel Steiner v rozhovoru pro noviny v Písku řekl: „Vím, že mnoho umělců i mých Pařížanů má blízký vztah k Písku. Mnozí z nich zde vystavovali. Rád navazují na tuto tradici.“

Josef Hampl - šité koláže

Galerie Prácheňského muzea patřila v letním měsíci srpnu šitým kolážím pražského výtvarníka Josefa Hampla. Josef Hampl se narodil 17. dubna 1932 v Praze. Studoval soukromě v letech 1955 - 1960 na škole dekorativních umění v Praze u profesora J. Masáka a Ivana Lošaka z Ukrajinské Akademie. V letech 1967 - 1990 působil na Akademii výtvarných umění v Praze jako odborný instruktor v grafických ateliérech (u prof. Tittelbacha, Čepeláka a J. Johna). Uskutečnil 80 samostatných výstav. Zúčastnil se téměř 600 společných výstav, z toho 390 v zahraničí a mnoha projektů a výstav Mail Artu v celém světě. Uskutečnil 30 akcí a instalací v přírodě a interiérech. Žije a pracuje v Praze a Hrušově. Josef Hampl se vyjadřuje různými výtvarnými prostředky. Začínal realistickými kompozicemi a tradičními technikami. Největším předělem bylo u J. Hampla setkání s Vladimírem Boudníkem (se kterým ho svázalo doživotní přátelství), posléze i Bohumilem Hrabalem a Jiřím Kolářem. V šedesátých letech převládlo expresivní výtvarné

Vernisáž výstavy šitých koláží Josefa Hampla (vlevo). Úvodní slovo pronesl Jiří Tichý. Foto V. Komasová

vyjádření. Nejrůznější výtvarné techniky, vždy systematicky propracované a rozvíjené, nikdy nepostrádaly logiku. Každé téma bylo nahlíženo z mnoha stran. V počátcích šitých kreseb Josef Hampl upřednostnil krásu ručních papírů. Ovlivněn vzpomínkou na otcovu krejčovskou dílnu vznikají rozměrné kompozice s použitím textilií s přehlednou kompozicí, křehkostí a jistotou východní kaligrafie. Šití je spojeno s klasickou kresbou, rozrušováním povrchu a vrstvením materiálů. Uplatnění písma, fragmentů psaných textů a obálek je dalším významným ztvárněním Hamplových kompozic.

Na závěr výstavy, kterou zahajoval Jiří Tichý (grafik, typograf, spisovatel a publicista, redaktor týdeníku Respekt, v posledních letech výtvarný redaktor časopisu Atelier a spolupracovník Lidových novin), uvedl: „*Paní a pánové, zkuste, až půjdete v klidu podruhé či potřetí na tuhle zdařilou výstavu, sami se popídit po smyslu oněch různorodých prvků, z nichž jsou sestaveny barevně a výrazově vyvážené obrazové kompozice, u nichž řád a energie jsou spoutány jasně stanovenými pravidly, jež si určuje autor. Ještě dodám, že někdy u někoho může se koláž stát i prostředkem jakési výtvarné relaxace, bez jasně vymezeného cíle. Zdůrazňuji, že u Josefa Hamply tomu tak není už z toho důvodu, že jemu nejde o nahodilé aranžování absurdit. Jak už jsem naznačil, v jeho kolážích se racionalita, daná základními geometrickými vzorci, které rozvíjí v řadě lineárních variací, kloubí s emocionálností, obsaženou ve způsobu práce s papírem a barvou. Čili protiklad klidu a pohybu. Zapojte do vzrušující hry umění vlastní senzibilitu, nezávisle na uměnovědných čárech márech.*“

Patchwork - Jana Harmachová, Miroslava Kalinová **Textilní koláže - Eva Galová**

Textilní výstava tří výtvarnic byla v podzimním měsíci zajímavým zpestřením výstavního programu. Stěžejní část celé expozice zaujímaly velkoformátové patchworkové deky Jany Harmachové, doplněné několika exponáty Miroslavy Kalinové. V druhé části výstavy představila své šité textilní koláže Eva Galová. Všechna vystavená díla se vzájemně pozoruhodně doplňovala a vytvořila tak ucelenou pestrou a výtvarně zajímavou expozici.

Jana Harmachová narozená v Teplicích a v současnosti žijící ve Volyni původně studovala ČVUT, ale posléze vystudovala, respektive v tomto čase dokončuje, Filosofickou fakultu obor Teorie a filosofie komunikace. Postupem času ze všech nejrůznějších zájmových oborů zůstala u zhotovování patchworku, kterému se intenzivně věnuje již řadu let. Jmenovaných několik výstav - Praha, Žatec, Fulnek, Volyně, Vodňany, Nový Jičín ale i ze zahraničních Lugano a Groben, svědčí o jejím opravdovém zájmu o tuto prastarou techniku.

Se stejným intenzivním zájmem se věnuje této technice ing. Miroslava Kalinová, narozená a žijící v Praze. Původně programátorka a později finanční analytička - ruční práce jí byly výrazným protipólem jejího zaměstnání. Ve Vzdělávacím spolku uměleckých řemesel se přes nejrůznější textilní techniky dostala k výrobě patchworku a u této techniky zůstala.

Na snímku zleva Eva Galová - textilní šité koláže, I. Mašíková - kurátorka, Jana Harmachová a Miroslava Kalinová - patchwork. Foto V. Komasová

Výtvarnice Eva Galová vystudovala Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v ateliéru Adolfa Hofmeistera. V šedesátých letech se věnovala tvorbě filmových plakátů, ale postupem času jí učarovala technika šité textilní koláže a zůstala jí věrná dodnes. Šité koláže Evy Galové zhotovované téměř výhradně z přírodních materiálů se vyznačují hravou kompozicí, veselou barevností, citlivě zkombinovanými materiály a nápaditými náměty. V některých kolážích se ozývá náznak lidovosti, které je tato technika a materiál vlastní, jindy zase můžeme mít pocit, že se obraz na který se právě díváme rozpohybuje a začne se odvíjet jako animovaný film. Celé textilní dílo pražské výtvarnice Evy Galové v sobě nese vysokou kultivovanost, uměleckou originalitu a respekt k materiálu, se kterým je pracováno. Výsledkem jsou práce, na které je divákovi příjemné se dívat, pobavit se, ocenit dovednost ruční práce a posleze prostě odejít s dobrou náladou.

„Technika patchworku je založena na sešívání různých velkých kousků látek složených do mozaiky, pravidelných obrázkových bloků, nebo abstraktních tvarů. Quilting je ozdobné prošívání několika vrstev a může být použit v kombinaci s patchworkem nebo samostatně jako zdobení jednobarevných přehozů nebo oděvů. Můžeme zde tedy najít příklady lidové tvorby, uměleckého řemesla a dokonce i skutečného výtvarného umění a to i v prestižních světových galeriích. V Asii si můžeme všimnout velké obliby patchworku při výrobě tradičních japonských kimon a to jak v dávné historii tak i v současné době.

K nejstarším datovaným ukázkám patří pohřební stan egyptské královny Isi-em-Kebs z konce 9. stol. př. Kristem, jenž byl sešitý z několika dílů a zdobený aplikací. Do Evropy přivezli údajně patchwork kolem 11. století křižáci ze svých výprav do oblasti Středomoří. Toto umění se v některých částech Evropy rozvinulo do specifických podob a vznikala tak překrásná umělecká díla nejrůznější denní potřeby. Největšímu rozkvětu se bezesporu tato technika těšila a doposud těší v Americe, kam jí přivezly ženy z Evropy. Postupem času se patchwork a quilting začal také zhotovovat na stroji. Ukázalo se, že využití techniky nemusí vést k zániku, ale může naopak směřovat k novým možnostem a jiným výtvarným realizacím, které by pouze s jehlou nebyly možné.“ (výňatek z textu Jany Harmachové z její knížky o patchworku s názvem „Léto u tety Jany“)

Výstavu uvedl básník, divadelní režisér, profesor Miloš Horanský. Jako součást výstavy patchworku uspořádala kurátorka výstavy s Janou Harmachovou dvě odpoledne „tvůrčích dílen“, kde si mohli zájemci zkusit za asistence Jany Harmachové zhotovit svůj patchwork a nahlédnout do tajů jeho výroby a historie. Tato setkání se uskutečnila za velkého zájmu zúčastněných.

Mladí jihočeští výtvarní umělci po 25 (a více) letech

Pavel Brunclík, Josef Geršl, Ladislav Hodný, Jiří Hovorka, Karel Hrubeš, Václav Hruža, Václav Johanus, Miroslav Konrád, Vladimír Krninský, Jaroslav Křišťan, Roman Kubička, Jaroslava Lázníčková, Miroslav Páral, Jana Pešková, Petr Pflieger, Tomáš Proll, Jiří Ptáček, Jiří Řeřicha, Ludvík Vacek, Věra Vejcová

S odstupem let se v písecké galerii opět sešli jihočeští umělci, aby zde představili svá díla, dnes již jako vyzrálé umělecké osobnosti. V roce 1981, tehdy v Okresním muzeu v Písku, vystavovali - Boudníková, Brunclík, Čech, Hodný, Holoubek, Hovorka, Johanus, Křišťan, Konrád, Malý, Proll, Ptáček, Řeřicha, Tlášek, Tomša, Tomšová, Vacek (Procházka - kurátor).

I u letošní výstavy se kurátorství ujal PhDr. Jaromír Procházka. V katalogu, který doprovázel výstavu, uvedl PhDr. Jaromír Procházka: „Výstava *‘Mladí jihočeští výtvarní umělci po 25 (a více) letech‘* vznikla jako putovní projekt, jenž si vzal za úkol nahlédnout do současné tvorby dnešních padesátníků a šedesátníků, kteří před téměř třemi desítkami let uskutečnili řadu rozsáhlých výstav pod názvem *‘Mladí jihočeští výtvarní umělci. Jde o generaci autorek a autorů, jejichž výtvarný názor se formoval v průběhu konce sedmdesátých a počátku osmdesátých let minulého století.*“

Pozvání na společnou výstavu přijalo dvacet z třiceti třech vyzvaných výtvarníků, kteří se podíleli na společných prezentacích v rámci regionu i republiky. Tak jako v minulosti, ani dnešní výstava není motivována společným uměleckým programem a není podmíněna výběrem děl kurátorem či porotou. V rámci této ‚skupiny‘ se vždy jednalo o volné sdružení výtvarníků, kteří hledali vymezení prostoru vlastní tvorby v kontextu dění dané doby.“

K historii sdružení napsal v katalogu akad. malíř. Jiří Ptáček: „V lednu 1979 se spojilo deset mladých výtvarníků z jihu Čech - absolventi pražské AVU, malíři Václav Holoubek, Miroslav Konrád, Jiří Malý, Jiří Ptáček, Jiří Řeřicha a grafik Ludvík Vacek, absolvent DAMU scénograf Jaroslav Křišťan, textilní výtvarnice Věra Boudníková, grafik Václav Johanus a knihař Ladislav Hodný - aby uspořádali v česko-budějovickém Domě umění svoji první výstavu pod titulem *Mladí jihočeští výtvarní umělci*. V období let 1979 až 1986 tak mohli mladí jihočeští výtvarníci skutečně devět výstav se stále rostoucím počtem zúčastněných, nabírajícím plynule a bez výjimky nové absolventy vysokých a středních výtvarných škol. Díky tomu obsáhly zastoupené obory nejen malířství, sochařství, volnou či užitou grafiku, ale také keramiku, sklo, fotografii, textil, knižní vazbu a restaurátorství. Záměrem současné výstavy však není bilancovat uplynulé čtvrtstoletí, ale pokus představit v co největší možné šíři současnou tvorbu někdejších mladých pod staronovou hlavičkou, zlehka ironizovanou nejen pomyslnými uvozovkami, ale i nepomyslnou závorkou“.

Výstava měla své pokračování v prosinci v Jindřichově Hradci. Celý projekt byl podpořen Jihočeským krajem pod záštitou radního ing. Františka Štangla. Katalog výstavy vydala Trans Ars Procházka a spol. - galerie Procházka, České Budějovice.

Česká Bible v průběhu staletí - rukopisná, tištěná, digitální

Výstava obsahovala přehled českých Biblí vydaných v průběhu staletí. Svoji premiéru měla v Senátu ČR v roce 2002, znovu byla instalována v galerii Karolinum Univerzity Karlovy v Praze v roce 2003 a dále v řadě měst České republiky i v zahraničí.

Výstavu připravila Společnost přátel České Bible o. s. U zrodu výstavy stála ing. A. M. Kubíčková a kolektiv. Termín výstavy souzněl s měsícem červencem, kdy se v Písku ve dnech 23. - 30. července konala 38. Mezinárodní konference u příležitosti 40. výročí Mezinárodního ekumenického společenství. Současně v prostorách Prácheňského muzea byla přístupna výstava malíře Václava Lamra s názvem *Biblické příběhy*. Vystavené obrazy obsahovaly chronologické řazení biblických příběhů. I tato výstava byla příspěvkem u příležitosti konference Mezinárodního ekumenického společenství, která v Písku probíhala.

Výstava připomněla dobu prvních cyrilometodějských překladů biblických textů do jazyka moravských Slovanů, dále rukopisné i tištěné Bible, i současné digitální formy vydávání Bible a jejích překladů. Expozice obsahovala 110 exponátů, počítačovou prezentaci s ukázkou vzácných digitalizovaných iluminovaných rukopisů z XV. století, moderní překlady Bible a nové biblické multimediální programy. Návštěvníci výstavy mohli současně shlédnout videofilm *Objevujeme Bibli*.

Doprovodný program výstavy:

- mezinárodní projekt: Ručně psané Bible (návštěvníci opisovali texty z Bible)
- obrazy a kresby inspirované Biblí předních českých umělců a studentů UMPRUM v Praze

Vernisáž výstavy Česká Bible - v popředí P. J. Baxant, za ním zleva D. Hejbal, M. Štojdl, A. Kubíčková. Foto V. Komarová

- přednáška na téma „Ekumenismus“ biskupa Mons. Václava Malého
- koncert v Palackého sadech v Písku - Maranatha Gospel Choir, pražský gospelový soubor
- koncert v Palackého sadech v Písku - Sasha Shonert, houslový koncert s klavírním doprovodem Natalie Shonert.

Slavnostního zahájení na nádvoří Prácheňského muzea se zúčastnili úvodním slovem ředitel muzea PhDr. Jiří Prášek, ing. Alena Kubíčková, P. Mgr. Jan Baxant, generální vikář českobudějovického biskupa, Mgr. Michael Štojdl, biskupský vikář CČSH. Přečten byl text faráře CČE Davida Nečila v Písku. Záštitu nad výstavou převzali PhDr. Miloslav kardinál Vlk, arcibiskup pražský a primas český, JUDr. Cyril Svoboda, exministr zahraničních věcí ČR, Ministerstvo kultury ČR, českobudějovický biskup Mons. Jiří Paďour OFMCap, RNDr. Jan Zahradník, hejtman Jihočeského kraje, ing. Miroslav Sládek, starosta města Písku. Výstavu navštívilo celkem 3 157 návštěvníků.

Úryvek z proslovu faráře CČE v Písku, Davida Nečila: „*Co je to vlastně Bible? Pro někoho svatá kniha. Pro jiného pozoruhodný dokument, svědectví o minulých dobách. Pro jiného sbírka moudrosti. Pro dalšího kulturní odkaz. A někteří ji považují za záko-*

ník. Nebo dokonce za vědecké pojednání o vzniku světa. Jiní mají k Bibli své výhrady - je nekonzistentní či dokonce nepravdivá. Kolik lidí, tolik názorů. A já si troufám říci, že nic z toho, co bylo řečeno, na Bibli neseď. Proč? Protože žádný z těchto názorů nebere vážně to, proč a k čemu ji lidé psali. A přesto někteří chtějí z Bible udělat učebnici geologie (vždyť se tam píše o vzniku země), nebo etický kodex - vždyť se tam píše o tom jak má společnost žít. Anebo si chtějí Bibli přivlastnit, aby s touto knihou v ruce mohli potírat své politické či náboženské konkurenty. Bible sama však všem těmto snahám uniká. Ona je to totiž kniha, která nás touží především oslovit. Vést s námi rozhovor. Je však rozhovor možný, když už si předem o partnerovi v dialogu uděláme názor? Možná jste to někdy zažili a víte jak je to rozčilující, když se s někým bavíte a on už dopředu předpokládá co řeknete a skáče vám do řeči aby dokončil vaše věty. Pro každý dialog je na prvním místě potřeba - naučit se naslouchat. A navíc - Bible s námi nechce mluvit o čemkoliv. Chce s námi mluvit o Pravdě. Bible chce vést rozhovor. A je to rozhovor zvláštní. O věcech, které se vymykají naší zkušenosti a přece je potřebujeme jako základ své existence. Proto Bible vypráví příběhy...“

Petr Efenberk - obrazy, kresby, fotografie, malované kameny

Roman Vokatý - obrazy

Společná výstava svedla dohromady dva autory, které spojuje stejný osud, kdy po skoku do vody zůstali trvale ochrnutí a upoutání na invalidní vozík.

Petr Efenberk vystavoval v Prácheňském muzeu v prostorách chodby knihovny již v roce 2002. Kurátorka tehdejší výstavy, když se dozvěděla o rodákovi z Písku Romanovi Vokatém, který v současnosti žije v Příbrami, okamžitě pojala úmysl připravit jejich společnou výstavu. Zahájena byla 6. září za velké účasti návštěvníků; na vernisáži přednesl básně ze své nově vydané sbírky přítel Petra Efenberka Bohuslav Richter.

Petr Efenberk, před osudovým okamžikem aktivní sportovec - hokejista, maluje ústy. Jeho obrazy svědčí o jeho neustálém hledání sebevyjádření. Vystaveny byly obrazy geometrické abstrakce, ale právě tak lyrické malby, počítačová grafika, kolekce malovaných kamenů, které dávají Petrovi k pomalování jeho přátelé. Velice citlivé a zdařilé fotografie ženských aktů pořizuje Petr mobilním telefonem. Ale má i své další plány, práce s počítačem a digitální úpravou fotografií.

Roman Vokatý stejně jako Petr Efenberk nebyl nikdy výtvarně vzdělán a k malování se dostal až v době, kdy se natolik zotavil ze svého úrazu, že mohl, byť s obtížemi, vzít štětec do ruky. Jeho obrazy plné lyriky a poezie jsou jeho vlastním sdělením pocitů a komunikace s okolním světem. Svá díla již mnohokrát vystavoval a získal i mnoho úspěchů v soutěžích umělců s tělesným postižením. Jeho obrazy jsou v mnoha soukromých sbírkách doma i v zahraničí.

Oba mladí muži, byť se viděli při vernisáži poprvé, měli si hodně co říci, a jejich společný kontakt trvá i nadále. Že jejich první společná výstava v Písku nebyla poslední, lze s radostí předpokládat.

Jindřich Štreit - „Zakázané fotografie“

V roce 1982 se Jindřich Štreit zúčastnil jako jediný nepovolené výstavy neoficiálních výtvarných umělců na tenisových kurtech v Praze, kde jeho fotografie vzbudily pozornost tajné policie. Byl vzat do vyšetřovací vazby a posléze podmíněně odsouzen. Součástí trestu bylo zabavení části negativů, pozitivů a fotoaparátu a Jindřich Štreit měl zakázáno pokračovat ve své „trestné činnosti“. V cyklu „Vesnice je svět“ se objevují znaky doby, mnohdy v absurdních souvislostech, které podtrhují komickou anekdotičnost mnohých výjevů. Bohužel to byla doba, kterou jsme všichni žili a mnozí na toto již zapomněli.

Tento text s titulem „Dost strachu“, byl uveden na počátku expozice. Jindřich Štreit se narodil 5. září 1946 ve Vsetíně na Valašsku. Vystudoval gymnázium v Rýmařově a Pedagogickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci, obor výtvarná výchova. Po absolvování univerzity začal vyučovat na Základní devítileté škole v Rýmařově, potom se stal ředitelem školy v Sovinci, později v Jiříkově. Od roku 1974 vedl galerii v Sovinci, od roku 1998 v Bruntále. Od roku 1981 úzce spolupracoval s progresivními umělci v Praze, Brně, Bratislavě a v dalších centrech České republiky i zahraničí. První impuls k fotografování dostal od otce, v roce 1964 jej k této činnosti

Jindřich Štreit s kurátorkou výstavy Irenou Mašíkovou.
Foto V. Komasová

podnítl prof. Jan Bukovjan. Od roku 1972 se koncepčně věnuje zobrazování vesnického života. V letech 1974 - 1977 absolvoval Školu výtvarné fotografie, závěrečnou prací byl soubor z divadelního prostředí.

Po svém propuštění z vazby nesměl učit. Pracoval v knihovně, později jako dispečer Státního statku Ryžoviště. Ještě intenzivněji fotografoval a věnoval se kulturní osvětě. Po roce 1989 byl v letech 1991 - 1994 zaměstnancem Okresního úřadu a také muzea v Bruntále. Od roku 1994 je samostatným fotografem. Je docentem a vyučuje dokumentární fotografii na Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě a na FAMU v Praze. Vydal dvacet knih se svými fotografickými cykly. Od roku 1991

pracoval na dokumentárních cyklech ve Francii, Anglii, Rakousku, Německu, Japonsku, Maďarsku, na Sibiři i v České republice. Je rytířem DC a členem sdružení Q Brno, Spolku olomouckých výtvarníků, Aktivu besedy v Praze.

Jeho fotografie jsou součástí sbírek významných institucí doma i v zahraničí jako např: Moravská galerie v Brně, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, Museum Ludwig v Kolíně nad Rýnem, The Museum of Modern Art v New Yorku, Victoria and Albert Museum v Londýně, Bibliothèque nationale v Paříži, Metropolitan Museum of Photography v Tokiu, The Art Institute of Chicago, The National Gallery of Art ve Washingtonu a další.

Výstava vyla připravena ve spolupráci s uměleckou ředitelkou Sladovna o. p. s. v Písku paní Helenou Fenclovou, která výstavu zahájila. Pokračování výstavy a druhá část vernisáže se odehrála v malé galerii bistra Ž Ervé, příslušející literární kavárně RW café a ve večerních hodinách se v kavárně uskutečnila s Jindřichem Štreitem beseda s promítáním jeho fotografií.

Město Písek, Prácheňské muzeum a též velké uspokojení nad instalací a organizací jeho výstavy oslovily Jindřicha Štreita natolik, že projevil vážný zájem uspořádat v galerii muzea velkou výstavu svých fotografií.

Karel Pecl

VZPOMÍNKA NA PANA JIŘÍHO FREYE, NĚKDEJŠÍHO ŘEDITELE MUZEA

Snad každý člověk potká během svého života někoho, kdo mu ho zásadním způsobem ovlivní. To ovlivnění může být jak v dobrém, tak i ve zlém. Jiří Frey zasáhl do mého života v dobrém. Poprvé to bylo v roce 1969, když jsem měl na Přírodovědecké fakultě v Praze problémy. Po složení státnic mi bylo umožněno pokračovat ve studiu i dále, abych si udělal doktorát. Ale v rámci normalizačních opatření bylo rozhodnuto, že studenti budou kvůli svým aktivitám v roce 1968 potrestáni. Jedním z důsledků bylo, že doktorandům bylo studium ke konci roku 1969 ukončeno a pokud byli zdraví, byli na září 1970 povoláni na vojnu. V době vyhazovu jsem byl už ženatý a měl jsem půlročního syna. Nezbylo mi, než si urychleně najít práci. A protože manželka bydlela ve Strakoncích, hledal jsem v jižních Čechách. Nabídka míst pro systematického zoologa s politickým cejchem byla velmi omezená. V úvahu přicházela zařízení, která nebyla pod přísným dohledem komunistické strany. Zkoušel jsem to v Pionýrských domech, jako vedoucí přírodovědeckých kroužků, a také v muze-

ích. Nejdřív marně ve Strakoncích a tak jsem svůj akční rádius rozšířil na další města v okolí. Odmítli mne i v „pionýráku“ v Písku. Když jsem se v jednu podzimní neděli dostal do píseckého muzea, abych zjistil, jestli bych měl naději zde, potkal jsem na schodech muže s rozvlátlými vlasy. Protože byl bez kabátu, tipnul jsem si, že by to mohl být zaměstnanec muzea. Zeptal jsem se tedy, jestli by byla šance zaměstnat v muzeu zoologa. Muž se na chvíli zamyslel a pak vyslovil pro mne osudovou větu: „Možná, že jo! Nechte mi u pokladny adresu“ a odběhl. Pochopil jsem, že to byl zřejmě ředitel a tak jsem v následujících dnech v Praze s rozechvěním očekával dopis z Písku. Ten zakrátko přišel a byl plný dotazů. Když jsem sdělil do Písku

mimo jiné i obor mého studia, přišel další dotaz, jestli bych byl schopen vybudovat v muzeu velká akvária pro prezentaci ryb našich vod. Protože jsem studoval právě ryby a od dětství měl několik akvárií, přikývl jsem a to zřejmě rozhodlo.

V červnu 1970 jsem přišel do muzea a začal pracovat na expozici. Protože expozice měla být umístěna ve sklepních chodbách, znamenalo to nejdřív vyčistit zásypy sklepů a navážku vyvézt ven. Doba byla taková, že kromě mne a několika brigádníků kopal a vozil kolečka i pan ředitel Frey. Peněz bylo pomálu a tak se vše dělalo svépomocí. Když se naplánovala výstava, bylo třeba nejdřív udělat zařízení (například vitríny a sokly). Na tom a také na instalaci výstav se podíleli všichni, včetně pana ředitele Freye. A to bez ohledu na pracovní dobu, třeba i o víkendech. Nadšení a aktivita Jiřího Freye strhla všechny a všichni pracovali jak a kde bylo potřeba. V muzeu byla parta většinou mladých lidí, kteří muzeem doslova žili. Pan Frey překypoval energií a měl na tehdejší dobu pokrokové a často i velmi netradiční nápady. Protože ty si však vyžadovaly určité aktivity od nadřízených a většinou i požadavky na finance, málokdy za své nápady sklídl pochvalu. Ale to ho nezastavilo, byl v dobrém smyslu tak vytrvalý, že většinou prosadil svou.

Díky němu se například jednoho dne na dvoře ekonomky objevila hromada trámů, ze které byl posléze složen roubený seník. Nechal ho přivézt z jedné vesnice na Písecku aby ho zachránil, protože měl být zlikvidován. Vlastně „jen“ aktivně plnil poslání muzejníka při záchraně památek. Získal pro muzeum rozpadávající se zámek a středověké tvrze ve Starých Kestřanech a postaral se o jejich statické zabezpečení. I když jeho sen o vybudování skanzenu zemědělství v Kestřanech se mu, bohužel, už nepodařilo splnit.

Když kostel Nejsvětější Trojice přestal sloužit církevním účelům, získal ho pro muzeum také - jako koncertní a výstavní sňh.

Byl autorem četných zajímavých výstav z muzejních sbírek a díky mnoha kontaktům obstaral pro muzeum i několik velice atraktivních a hodnotných uměleckých výstav a to i ze zahraničí.

Byl novátorem i v prezentaci vystavovaných předmětů. Dnes to možná připadne mnohým lidem úsměvné, ale když Jiří Frey představil umělecké předměty z doby německé renesance s pomocí reflektorů řízených relátky, byla to doslova bomba. Návštěvníci seděli uprostřed potmělé místnosti na otočných křeslech a za doprovodu renesanční hudby si prohlíželi atraktivní objekty kolem. Truhly, brnění, svícny, zbraně, obrazy - to vše bylo postupně nasvěcováno a pak potměno, aby se rozsvítil následující objekt atd. Ve spojení s podmanivou hudbou působila tato prezentace silným dojmem. Proto byla využita ještě jednou při výstavě dagestánského umění. Dnes je podobná prezentace díky bouřlivému rozvoji elektroniky jistě na mnoha místech, ale tenkrát to byl unikát, který byl možný jen díky spolupráci se studenty elektroniky na písecké Střední průmyslové škole.

Pan Jiří Frey vystudoval Filosofickou fakultu UK a ředitelem tehdejšího Oblastního muzea se stal po konkurzu 1. ledna 1967. Kromě toho, co jsem již zmínil, byly za jeho působení upraveny nové prostory pro expozice zlata a živých ryb. Také bylo zave-

deno ústřední topení a vybudována konzervační dílna. Pro osvětově-výchovné účely se v přízemí muzea nově upravily prostory pro přednášky a výstavy. Díky postupnému zvýšení počtu pracovníků z původních 6 na 15 se také rozšířily aktivity muzea o odbornou činnost, o přednášky a také o kroužky sdružující mládež (například ornitologický) a v rámci Klubu přátel muzea i dospělí (například mykologický nebo akvaristický).

Paradoxem bylo, že mě pan Jiří Frey pomohl vyrovnat se s normalizačním postihem tím, že mě vzal do muzea a nakonec musel z muzea, právě v důsledku utužující se normalizační kádrové politiky, odejít, když byl v polovině roku 1970 z ředitelské funkce odvolán.

Dne 11. září 2007 se život pana Jiřího Freye, v nedožitých 73 letech, završil.

Protože toto je moje osobní vzpomínka, zmínil jsem se v ní jen o pomoci mně a mé rodině. Ale pan Jiří Frey pomohl i dalším pracovníkům muzea. Byl ochotně při ruce vždy, když se někdo octnul v obtížné životní situaci. Proto je pro mne poctou, že mu mohu, za sebe i za spolupracovníky, alespoň touto formou poděkovat za vstřícný přístup ke svým podřízeným a také za to, že nastartoval modernizaci a rozvoj našeho muzea. Svou práci se Jiří Frey zapsal nesmazatelným písmem do historie píseckého muzea.

Karel Pecl

VZPOMÍNKA NA BÝVALOU SPOLUPRACOVNICI MAGDU LEBEDOVOU

Magda se narodila 17. října 1931 ve slovenském Ružomberoku v rodině Buganových. V Ružomberoku vystudovala rodinnou školu a v roce 1951 se seznámila s MU-Dr. Lebedou, který sloužil jako lékař ve Vojenské nemocnici v jejím rodišti. Toho si Magda vzala a v roce 1952 se s ním přestěhovala do Písku, kde ještě vystudovala gymnázium. Písku zůstala věrná po celý život až do 18. dubna 2007, kdy zde zemřela.

V Písku Magda Lebedová pracovala jako účetní nejdříve v Kovosvitu a potom ještě v Družstvu invalidů. Do píseckého muzea přišla ve svých 35 letech, v roce 1966. Zastávala zde funkci ekonomky a později se stala vedoucí provozně technického oddělení a navíc i správkyní uměleckých sbírek.

Krátce po jejím nástupu, v roce 1967, se stal ředitelem muzea Jiří Frey, který přinesl do muzea novou koncepci a pro její naplnění přijal do muzea v poměrně krátkém čase osm většinou mladých lidí. V kontrastu s nepokojným, stále někam spěchajícím ředitelem, představovala Magda Lebedová ostrov klidu a míru. Vždy milá a usměvavá, připravená trpělivě vyslechnout a s mateřskou laskavostí konejšit problémy nás novopečených a tehdy mladých muzejníků.

Paní Lebedová měla ráda hezké věci a tak není divu, že se starala o sbírku uměleckého průmyslu s pečlivostí a láskou. Protože v jejím depozitáři byly zajímavé, vzácné a krásné předměty, byla spoluautorkou mnoha muzejních výstav. Tou asi historicky nejzajímavější byla velká výstava hodin a porcelánu v galerii muzea v roce

1977. Díky své pečlivosti a smyslu pro pořádek paní Lebedová nejen uchovala, ale i zvelebila svěženou sbírku a to navzdory náročným podmínkám, kdy se sbírky musely, v důsledku generální rekonstrukce budovy muzea, několikrát stěhovat.

Magda Lebedová měla dva syny. Díky tomu odešla do důchodu k 1. květnu 1987 v 56 letech. Magda ráda vařila a nejoblíbenějšími jídly byla ta, která si přinesla do Čech z rodného Slovenska. Není proto divu, že jsme si zamilovali její živáňskou, kterou nás hostila při oslavách svých jubileí a kterou upekla i při svém rozloučení před odchodem z muzea.

Magda Lebedová neměla lehký život. Musela se vyrovnat s rodinnou tragédií - úmrtím mladšího syna. Přesto nezatrpkla a zůstala přívětivá a vstřícná. Kdo ji znal osobně, nikdy nezapomene na její laskavou tvář, na její mile měkkou češtinu ovlivněnou slovenštinou a také na její kulinářské speciality.

V loňském roce opustili náš svět dva bývalí muzejníci, paní Lebedová a pan Frey. Paradoxně to byli lidé, kteří přišli do píseckého muzea těsně po sobě v rozmezí necelého roku a ve stejném roce, krátce po sobě opustili tento svět.

V únoru roku 2007 uplynulo padesát let od úmrtí významného jihočeského archeologa a pracovníka píseckého Musea Dra Augusta Sedláčka pro vlastivědu Prácheňska Bedřicha Dubského, autora knihy *Pravěk jižních Čech*. Fotografie pochází z archivu Prácheňského muzea v Písku.

OBSAH

ZPRÁVA O ČINNOSTI ZA ROK 2007

Vážení přátelé Prácheňského muzea!	3
Centrální evidence sbírek	7
Výstavy Prácheňského muzea	11
Přednášky Prácheňského muzea	12
Přehled návštěvnosti	14
Oddělení společenskovedné	15
Archeologické oddělení	19
Knihovna a studovna	24
Oddělení přírodních věd	25
Oddělení muzejní prezentace - výstavní oddělení	31
Sekretariát, prezentace	34
Provozní oddělení	34

ODBORNÉ PŘÍSPĚVKY

Jan Adámek - Vlastimil Simota - Jaroslav Jiřík Příspěvek ke studiu duchovní kultury města Písku z pohledu historie a archeologie na příkladu úcty ke sv. Kateřině Alexandrijské	37
Václav Bartoš - Josef Lusk - Jiří Pilka Květnové dny roku 1945 na Písecku ve světle dosud opomíjených pramenů III ... Jan Kotalík	48
Meyrinkův útěk do Písku	55
Jan Kotalík Richard Weiner (1884 - 1937)	57
Jiří Šebestian 25 tisíc ptáků odchycených v rámci kroužkovací akce „Acrocephalus“ v národní přírodní rezervaci „Řezabinec, Řezabinecké tůně“	59

SBÍRKY

Jiří Ryant Torzo unikátní sady mincovních závaží pražské mincovny z roku 1757 ve sbírkách Prácheňského muzea	64
Jan Kouba Dva příběhy jedné Alexandriny. Život a pozůstalost písecké šlechtičny Aranky Alexandriny Regner von Bleyleben	72

MUZEJNÍ AKCE

Jiří Prášek	
Heydukův památník po rekonstrukci opět otevřen	81
Dagmar Dreslerová	
Václav Turek	85
Jan Kotalík	
František Doubek - Výběr z děl 1962 - 2007	87
Irena Mašíková	
Výběr z výstav Prácheňského muzea	88

PERSONALIA

Karel Pecl	
Vzpomínka na pana Jiřího Freye, někdejšího ředitele muzea	100
Karel Pecl	
Vzpomínka na bývalou spolupracovnici Magdu Lebedovou	102

**PRÁCHEŇSKÉ MUZEUM V PÍSKU
V ROCE 2007**

Odpovědný redaktor: PhDr. Jiří Prášek

Výkonný redaktor: Mgr. Jan Adámek

Redakční rada: Mgr. Jan Kotalík, Mgr. Jaroslav Jiřík

Fotografie na obálce: Václava Komarová

Sazba, grafická úprava a technická realizace: IRES Písek

Vydalo Prácheňské muzeum v Písku v roce 2008 v nákladu 500 ks

Účelový tisk pro muzea, spolupracovníky a příznivce Prácheňského muzea

ISBN 978-80-86193-24-3